

Aid el-Karni

Bičevi srca

BIČEVI SRCA

Aid el-Karni

Aid el-Karni

Bićevo srca

Novi Pazar, 2011.

SUPTILNOSTI

Hvala pripada Uzvišenom Allahu. Njega hvalimo, za pomoć, oprost grijeha i uputu molimo. Molimo Ga da nas sačuva od zla naših duša i od loših djela. Koga Allah uputi na Pravi put, niko ga na stranputicu ne može nавести, a koga Allah u zabludi ostavi, niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Neka je na njega i njegovu porodicu neizmjeran broj Allahovih salevata.

Buhari u *Sahihu*, u *Poglavlju o rekaiku*, a to su kazivanja koja omekšavaju ljudska srca, prenosi od Ibn Abbasa da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

نعمتان مغبون فيها كثير من الناس: الصحة والفراغ.

„Mnogo ljudi je obmanuto oko dvije blagodati: zdravlja i slobodnog vremena.“

Enes prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allahu moj, istinski i pravi život jeste samo na Onom svijetu. Molim Te, oprosti ensarijama i muhadžirima.“

Sehl ibn Sad kaže: „Na danu Hendeka smo zajedno sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kopali i nosili zemlju. U jednom trenutku smo ga pogledali, a on je izgovarao: ‘Allahu moj, istinski i pravi život jeste samo na Onom svijetu. Molim Te, oprosti ensarijama i muhadžirima.’“

Ova tri hadisa su stožer naše priče.

Uzvišeni Allah je pohvalio Svoje ponizne i skrušene

Suptilnosti

robove i spomenuo da Njegova Knjiga smekšava ljudska srca i čini ih blagim:

اللَّهُ نَزَّلَ أَخْسَنَ الْحَدِيثَ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَنَانِي تَقْشِيرٌ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ رَبِّهِمْ
ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُفْسِلُ
اللَّهُ قُهْلَةٌ مِنْ هَادِ

Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se poruke ponavlja, zbog kojih podilazi jeza one koji se Gospodara svoga boje, a kada spomene ime Allahovo, kože njihove i srca njihova se smiruju. Ona je Allahov Pravi put na koji On ukazuje onome kome On hoće. A onoga koga Allah ostavi u zabludi niko na Pravi put neće moći uputiti. (Ez-Zumer, 23)

Uzvišeni kaže: ...i da mu srca njihova budu sklona. (El-Hadž, 54)

Uzvišeni, također, kaže:

أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِينُ الْقُلُوبُ

A srca se, doista, kad se Allah spomene smiruju! (Er-Rad, 28)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجَلَّ فُلُوْبُهُمْ وَإِذَا ذُلِّيْتُ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادُهُمْ إِيمَانًا

Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene – a kad im se rijeći Njegove kaziju, vjerovanje im učvršćuju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju. (El-Enfal, 2)

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَّلَ مِنَ الْحُكْمِ وَلَا يَكُونُوا
كَالَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمْدُ فَقَسَّتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَأَسْقِفُونَ

Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se

Allah i Istina koja se objavljuje spomene, i da oni ne budu kao oni kojima je još davnog data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna, i mnogi od njih su nevjernici. (El-Hadid, 16)

Polazeći od ovoga, učenjaci i sljedbenici ehlu-sunneta smatraju da je Allahova Knjiga, a potom sunnet, najdjelotvornije sredstvo za mekšanje ljudskih srca i podsjećanje na Uzvišenog Gospodara. Koga Kur'an ne opomene, ne mogu ga opomenuti ni brda kad bi mu pred očima zadrhtala. Doista, smrt je najbolja opomena!

Ko želi poslušati najboljeg opominjača i vaiza, neka posluša Kur'an, neka se okoristi Allahovim opomenama i savjetima.

Nakon što su prohujale epohe, prošla stoljeća i protekle decenije, pojavili su se učenjaci koji su jedino pisali posebna djela o suptilnosti. Međutim, nisu uspjeli smekšati srca. Srca može smekšati jedino Onaj Koji ih je stvorio, izveo iz ništavila, oblikovao i živim učinio - jedino Uzvišeni Gospodar. Pjesnik je rekao:

*Jutrom i večerom putujemo za onim što nam treba,
A potrebe živoga nikada ne prestaju.*

Hasan je rekao: „O sine Ademov, doista si sastavljen od dana. Kada ti protekne jedan dan, prošao je dio tebe.“

Svaki dan u kome Sunce obasja dunjaluk govori: „O sine Ademov, iskoristi me! Tako mi Allaha, neću se više vratiti sve dok Allah ne naslijedi Zemlju i sve što je na njoj.“

Doista, mi nismo ništa drugo do dani, uzdasi... Naši životi su samo trenuci, čak i kraće od toga.

*Otkucaji čovjekovog srca govore
da je život minut i sekunda.*

*Pa izgradi sebi prije smrti spomen
A čovjekov spomen je vječni život.*

Postavlja se pitanje: Koja je najveća Allahova blagodat prema čovjeku? Učenjaci mudraci i intelektualci se razilaze.

Neki mufesiri, spominjući Allahove riječi: *Zatim ćete toga Dana za sladak život biti pitani sigurno!* (Et-Tekasur, 8), kažu da ćemo sigurno biti pitani za hladnu vodu, jer je to najveća blagodat.

Imam Ahmed bilježi da je Allahov Poslanik molio: „Gospodaru moj, učini da Te volim više od hladne vode u trenutku snažne žedi.“ Kada bi Omeru ibn Hattabu, r.a., u Medini donijeli hladnu vodu za iftar, govorio bi: „Gospodaru moj, volim Te više od ove hladne vode.“

Zbog toga su neki učenjaci kazali da je hladna voda najveća blagodat. Neka to provjeri onaj ko ožedni.

Ibn Semmak, poznati vaiz, došao je kod Haruna er-Rešida. Kada je sjeo pored njega, halifa ga upita: „Ibn Semmak, ko je veći asketa od nas dvojice?“ Harun je znao da je Ibn Semmak veći asketa. „Ti si veći asketa, Harune.“ – odgovori Ibn Semmak. „Zbog čega?“ – upita halifa. Ibn Semmak odgovori: „Zato što si asketa u Ahiretu, za koji Uzvišeni kaže da je bolji i vrjedniji od dunjaluka. A ja sam asketa na dunjaluku. Asketa u zlatu je veći od askete u drvetu.“ „Istinu si kazao.“ – reče mu halifa. Zatim je Harunu er-Rešidu donijeta voda, a Ibn Semmak mu reče: „Kunem te Allahom da ne pišeš dok ti nešto ne kažem.“ „Šta ćeš mi reći?“ – upita halifa. „Ako bi ti bilo

uskraćeno da popiješ tu vodu i za nju morao žrtvovati pola carstva, da li bi to učinio?“ „Bih, tako mi Gospodara!“ – reče halifa. „Istinu si rekao.“ Nakon što halifa popi vodu, Ibn Semmak ga upita: „A kada ne bi mogao izbaciti vodu koju si sada popio, da li bi dao pola carstva?“ „Da, tako mi Gospodara.“ Tada Ibn Semmak reče: „Onaj čije kraljevstvo ne vrijedi više od gutljaja vode nije kralj.“

Neki intelektualci kažu da je život najveća blagodat. Uzvišeni kaže:

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمْسِكُمْ

Allah vas stvara i opskrbljuje. On će vam život oduzeti i na kraju vas oživiti. (Er-Rum, 40)

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْنَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأُفْنَدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Allah vas iz trbuha majki vaših izvodi, vi ništa ne znate, i daje vam sluh i vid i razum da biste bili zahvalni. (En-Nahl, 78)

Drugi najvećom blagodati smatraju zdravlje, koje čovjek spominje samo onda kada se razboli.

U kudsi-predanju stoji da Uzvišeni, kada razboli Svoj roba, kaže: „Tako Mi Moje veličine i dostojanstva, svakog vjernika razbolim samo zbog dvije stvari: da bih ga usmrtio i oprostio mu grijehe, prijašnje i potonje, ili da bih ga ostavio u životu i vratio mu zdravlje, kosti mu zamjenio boljim kostima, meso boljim mesom, krv boljom krvlju.“

U vjerodostojnom predanju stoji da će Uzvišeni ispitivati roba na Sudnjem danu pa će mu reći: „Zar nisam

tvoje tijelo učinio zdravim?“¹

Zdravlje je jedno od najvećih blagodati. Drugi smatraju, što djeluje ispravnije, da je najveća blagodat vjera. Ovom stavu teži i šejhul-islam Ibn Tejmije. Nema ništa veličanstvenije od blagodati imana. Uzvišeni Allah kaže:

أَوَ مَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَخْيَّنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي
الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا

Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? (El-En'am, 122)

Dakle, vjernik je živ a nevjernik mrtav, iako su obojica živi.

Zbog toga Ibn Tejmije kaže: „Vjernik se rađa dva puta: jednom kada ga majka rodi, a drugi put kada se rodi u islamu i okiti islamskim edebom, a nevjernik se rađa samo jednom, a onda je sve vrijeme mrtav.“

Molim Allaha da nas sačuva mrtvila srca! Mejmun ibn Mehran kaže: „Došao sam Abdulmeliku, Omer ibn Abdulazizovom sinu, i kod njega prenoćio jednu noć. On je tada imao devetnaest godina. Vidio sam da je veoma dobar.“ Neki učenjaci čak kažu da je bio bolji i od svoga oca. Drugi tvrde da je Omer ibn Abdulaziz učio ibadete i pobožnost od svoga sina.

Mejmун nastavlja: „Ostavio me je dok nije pomislio da spavam. Zatim je ustao i abdestio se. Posmatrao sam ga te zimske večeri, a on je stao klanjati. Čuo sam ga kako uči Kur'an i plače kao da mu se utroba cijepa. Ponavljaо je Allahove riječi:

¹ Albani ga bilježi i smatra ga sahihom, u *Miškatu*, br. 5196.

أَقْرَأْيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سَيِّئَنَّ ثُمَّ جَاءُهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمْتَهِنُونَ

Šta ti misliš, ako im Mi dopuštamo da godinama uživaju, i napisjetku ih snađe ono čime im se prijeti, zar će imati šta od slatkog života koji su provodili? (Eš-Šuara, 205-207)

Malo sam se pomjerio i nakašljao, a on je, čuvši me, ušutio i više nisam čuo njegov plač.

Ovaj ajet je jedan od najvećih ukora ljudima.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

إِغْنَتِنَّاهُمْ حَسَنَا قَبْلَ حَسْنٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتَكَ، وَصَحَّتَكَ قَبْلَ سَقْمَكَ، وَفَرَاغَكَ
قَبْلَ شُغْلِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمَكَ، وَغَنَّاكَ قَبْلَ فَقِيرَكَ.

„Iskoristi pet stvari prije drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogatstvo prije siromaštva.“² ili kako je već rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a bilježi ga Tirmizi i smatra hasenom.

U Tirmizijinoj verziji stoji: „Preduhitrite svojim djelima sedmero... Tirmizi bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio: „Čovjekova stopala na Sudnjem danu se neće pomaknuti sve dok ne bude upitan o četvero“ – pa je, pored ostalog, spomenuo: „Život i u šta ga je potrošio.“ Najveće iskušenje muslimana je gubljenje vremena. Muslimani najmanje cijene vrijeme i krv. Krv i vrijeme su skupocjeni svima, osim muslimanima, izuzev onima kojima se Allah smilovao. Jedino rješenje je vratiti se Uzvišenom Allahu. Ibn Kajjim, u *Zadul-me'adu*, kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je najbolje od svih ljudi pazio na vrijeme. Njegov govor je spominjanje Allaha, pogled

² Bilježe ga Tirmizi i Hakim 306/4, smatraju ga hasenom.

mu je sjećanje na Allaha, čak su mu i uzdasi bili zikr. Također su mu hod, sjedenje, stajanje i san bili sjećanje na Gospodara.“ On je najpobožniji Allahov rob i najbolji čuvar svog vremena.

U biografiji Sehla ibn Abdullaha et-Tusterija se navodi da ga je sin na samrti podsticao na izgovor Šehadeta. „Sine, zar me podstićeš na Šehadet, a ja već učim sedamnaesti zikr?“ – rekao mu je Sehl ibn Abdullah. Dakle, nije zapostavljao zikrove čak ni u ovim trenucima.

Nemarni se podsjeća zikrovima, a šta je sa srcem čiji je svaki trenutak zikr?

U biografiji ovog čovjeka koju navodi Zeheb, stoji da je na samrti učio dok nije došao do sure *Kul e'uzu bi rabbin-nas*. Sin mu je rekao: „Oče, šta to govoriš dok si u smrtnim mukama?“ Odgovori mu: „Sada završavam hatmu Kur'ana.“ „Zar završavaš hatmu, a u smrtnim si agonijama?“ – upita sin. „Zar ima neko kome su sada potrebnijsa dobra djela od mene?“ – reče Sehl.

U biografiji jednog muhadisa se spominje da je na samrti rekao sinu: „Sinko moj, molim te Allahom da u ovoj kući ne činiš grijeha, jer sam u njoj proučio četiri hiljade hatmi.“

Kada bi Halid ibn Medan sjedio sa ljudima, prsti i jezik su mu stalno bili u zikru, ne bi malaksavali. Na pitanje: „Koliko puta dnevno slaviš Allaha?“, odgovorio je: „Halalite, dosta mi je mojih grijeha i mahana.“ „Tako ti Allaha, kaži nam koliko dnevno slaviš Allaha!“ – uporno su pitali. „Sto hiljada puta.“ – odgovorio je.

Nevevi, u djelu *Adabi učenja Kur'ana*, spominje da bi Kerz ibn Vebire noću četiri puta proučio Kur'an, a toliko

i danju.³

Naravno, mi ga ne podržavamo, jer je prioritet slijediti sunnet. Ali, ovo spominjemo samo da bismo pokazali njihovu brigu o vremenu i pravilnom korišćenju svakog sahata i minute. Inače, sunnet je da čovjek ne uči Kur'an brže od tri dana, a najbolje je ako može za sedam dana.

Možda će se neko zapitati: Kako može uspjeti proučiti Kur'an četiri puta? Uzvišeni Allah je nekim dobrim robovima podario keramete i dao im je bereket u vremenu. Dao im je da u jednom sahatu mogu učiniti onoliko koliko mi ne možemo za nedjelju ili mjesec. Na primjer, Ibn Tejmije je neka svoja djela napisao u veoma kratkom roku. Djelo Vasitijska akida, koje se do danas izučava i studira, napisao je između podneva i ikindije.

Kada je imamu Ahmedu, Allah mu se smilovao, došao smrtni čas, sjeo je, podvio noge i počeo okretati ruke govoreći: „Ko je jeo na ovom svijetu - malo li je ono što je pojeo! A ko se strpio na oskudnom životu - malo je ono na čemu se strpio!“ Bio je strpljiv u skromnosti oko šezdeset tri godine. Umiru i bogataši i siromašni. Jedino svoja djela odnesu pred Allaha. Pogledaš li u grobove, vidjet ćeš da se grobovi bogataša nimalo ne razlikuju od grobova siromaha.

*Dodoh do kabura i pozvah ga:
 'Gdje je veličani, a gdje poniženi?'
 Iščezli su zajedno, nema obavještača,
 Umrli su i jedni i drugi, nema vijesti.*

³ Ko sumnja u ovu informaciju neka se osvrne na original ove knjige gdje za ovo predanje može naći autentičan lanac prenosilaca.

Zbog toga je Poslanik, s.a.v.s., u vjerodostojnom Enesovom predanju, rekao: „Bit će doveden čovjek koji je najviše uživao.“ Jeo je najljepša jela, imao najljepše žene, vozio najbolja auta, spavao u svili i kadifi... „Zatim će biti umochen u Džehennem samo jednom, a onda izvaden, pa će ga Allah upitati: ‘Jesi li ikada osjetio blagodati? Jesi li ikada doživio blagodat?’ ‘Ne, tako mi Allaha, nikad nisam doživio blagodat.’ Zatim će biti doveden najnesrećniji čovjek na Zemlji, koji je preživio razne nesreće i probleme, koji nije imao ni zalogaj hljeba. Bit će uveden u Džennet jedan tren, i upitan: ‘Jesi li ikada imao kakve nesreće?’ ‘Ne, Gospodaru, nikada nisam imao nesreća.’ – odgovorit će.“⁴ Namjera je iskreno djelo radi Uzvišenog Allaha i spoznaja prolaznosti ovog života.

Omer ibn Abdulaziz je prošao pored neke kršćanke isposnice i rekao: „Posavjetuj me.“ Ona mu reče:

*Odrekni se ovoga svijeta,
Jer si na njemu došao bez ičega.*

Omer ibn Abdulaziz je sa divljenjem ponavljao ove stihove. Doista, čovjek je došao na ovaj svijet bez igdje ičega, bez odjeće... Zbog toga nam Allah daje opis roba koji će biti izveden iz kabura, nag, ne noseći ništa sa dujalukama:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةً وَتَرَكْتُمْ مَا حَوَلَنَاكُمْ وَرَاهُ ظَهُورِكُمْ
وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءُكُمُ الَّذِينَ رَأَيْتُمُ أَتَهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءٌ لَقَدْ تَقْطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُشِّنَ تَرْزَعُونَ

A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali.

⁴ Bilježi Muslim.

vali. "Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrati, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (El-En'am, 94)

*Dok te majka radala, sine Ademov, plakao si,
a svi oko tebe radosni smijali su se.*

*Radi za sebe, da bi u smrtnom danu, kada svi budu
uplakani, radostan i nasmijan bio.*

Jedan od dobrih ljudi je rekao Rebii ibn Husejmu: „U slobodno vrijeme sastavljam i melodično čitam poeziju. Je li to grijeh ili dobro djelo?“ Odgovori: „To je tvoj život, pa radi s njim šta hoćeš.“ Zbog toga, čovjek ima samo jedan život.

*Što je bilo – prošlo je, što se čeka – skriveno je,
Samo ovaj trenutak u kome si – vlasništvo twoje je.*

Autor *El-Hilje*, Ebu Nuajm, spominje da bi Rabija el-Adevija klanjala čitavu noć, zatim bi klanjala sabah i nakon toga kratko zaspala. Odmah bi se probudila i stala ponavljati: „O dušo, koliko dugo si spavala!?

Skoro da će vrijeme kada ćeš dugim, dugim snom spavati.“

Kada bi prošao pored groblja, Alija bi dugo plakao i govorio: „Vaša vanjština je lijepa, ali da mi je znati što u utrobama vašim krijete?“ Mutenebi je rekao:

*Nijemi su, kada budu pozvani kao da ne znaju
Da im je govor absolutno dozvoljen.
Smrt dolazi i uglednim dušama,*

A koga bogatstvo obmane – ahmak je.

Musliman je dužan paziti vrijeme. Islamski učenjaci se razilaze po pitanju definiranja zuhda. Neki smatraju da zuhd znači ostavljanje harama, te da je onaj koji ostavi zabranjene stvari zahid. Taj stav potkrjepljuju hasen-hadisom kog prenosi Ebu Hurejre: „Kloni se zabranjenih stvari i bit ćeš najbolji čovjek.“⁵ Dobrota i skromnost su skoro identični. Drugi kažu da se skromnost ogleda u odnosu prema ljudima, odnosno da ne žudiš za pohvalama ljudi zbog onoga što ne posjeduješ. Glavni cilj pojedinaca su pohvale i veličanje. Dakle, zuhd je biti skroman u pohvalama i veličanju stvorenja, bilo da se radi o hvajljenju ili kuđenju, jer ona ne mogu ni štetiti ni koristiti.

Zbog toga Allah ovo pojašnjava u Kur’antu i kaže:

إِنَّمَا لَنْ يُفْتَنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا

Jer te oni nikako ne mogu od Allahove kazne odbraniti.
(El-Džasije, 19)

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ

Ti se pouzdaj u Živog, Koji ne može umrijeti. (Furkan, 58)

وَإِنْ تُطْعِنَ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُصْلُوكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ

Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji;
oni bi te od Allahova puta odvratili. (El-En'am, 116)

Prijekori i hvale ljudi ne donose ni štetu ni korist. Fudajl ibn Ijjad je rekao: „Brinuo sam o riječima ljudi dok ih nisam upoznao. Sada im ne pridajem nikakav značaj.“

⁵ Bilježi ga i Ibn Madže riječima: „Budi dobar i prijatan, bit ćeš najpobožniji čovjek.“ Albani ga smatra vjerodostojnjim, br. 506.

Kaže se da je zuhd i skromnost tj. neoholjenje. Malik ibn Dinar je rekao: „Vidjet ćete ljude skromne odjeće, ali ohole i nadmene.“

Uzvišeni kaže:

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ تَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا
وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُنْقَيْنَ

Taj Drugi svijet dat će mo onima koji se ne žele na Zemlji oholiti i nered činiti, a one koji se Allaha boje čeka sretan kraj. (El-Kasas, 83)

Fudajl nastavlja: ...onima koji ne žele da se na Zemlji ohole i nered čine. On ujutru izlazi iz svoje kuće i smatra se lošijim i manjim od svakog muslimana kojeg sretne. Pobožnjaci kažu da onaj ko se oholi srdi se radi sebe, a ne radi Allaha.“ Ibn Kajim poručuje: „Tvoja duša nije tvoje vlasništvo, već tvoj neprijatelj. Kako se onda možeš srditi radi nje? Obaveza ti je srditi se kada je drugi hvale, jer se ona bori protiv tebe; a trebaš biti zadovoljan kada je srđita, jer kada je neprijatelj srđit, ti si zadovoljan.“

Navodi se da je Alija u jednoj bici slijedio mušrika da ga ubije na Allahovom putu. Kada mušrik pade na leđa, pljunu Aliju u lice, pa Alija povuče sablju. Ashabi ga upitaše: „Ebu Hasane, zbog čega ga nisi ubio?“ „Kada sam ga jurio, želio sam ga ubiti radi Allaha. Ali, kada mi je pljunuo u lice, rasrdio sam se, pa sam se pobojao da ga ne ubijem radi sebe.“ Ima li ummeta poput ovoga? Talek ibn Hubejb je upitan: „Šta je to bogobojaznost?“ Pa je odgovorio: „To je da radiš s Allahovim stvorenjima nadajući se Njegovoj milosti i strahujući od Njegove kazne.“ Ovo što je Alija uradio je bogobojaznost. Neka Allah bude

zadovoljan njime, njegovom porodicom i priateljima, i neka nas sastavi u Džennetu.

Drugi kažu da je zuhd skromnost u svemu, osim u traženju od Allaha. Svako jutro i večer traži Njegovo zadovoljstvo, kada ga stekneš, onda nemoj pridavati pažnju riječima ljudi:

*Kamo sreće da se sladiš u životu punom gorčine,
Kamo sreće da si Ti zadovoljan, kada ljude srdžba obuzme.*

*Kamo sreće da je postojano sve što me s Tobom veže
Pa makar bile porušene sve spone s ljudima.*

*Kada je Twoja ljubav prisutna, sve drugo nebitno je
i onako, sve što je nad zemljom, prašina je.*

Ibn Kajjim kaže: „Ovi stihovi tretiraju sve što je lijepo i kore sve što je ružno.“ Ovo su stihovi Ebu Firasa el-Hamdanija. Ispjevalo ih je u čast svog amidžića Sejfu-Devljija.

Ako je Allah tobom zadovoljan, onda ti ništa neće nauditi, makar svi stanovnici Zemlje bili na tebe srditi. Zbog toga je vjerovanje ehli-sunneta da ono što te je zadesilo nije te moglo mimoći, a ono što te je mimošlo, nije te moglo zadesiti. Vjerovanje ehli-sunneta su i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

وَاعْلَمُ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعْتُ عَلَى أَنْ يَفْعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَتَفَعَّلْكَ إِلَّا بِشَيْءٍ وَقَدْ كَبَّهُ
اللهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضْرُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضْرُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ وَقَدْ كَبَّهُ اللهُ عَلَيْكَ.
رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ.

„Znaj, kada bi se čitav svijet skupio da ti kakvu korist donese, ne bi mogao donijeti više od onog što ti je Allah propisao. A kada bi se sakupili da ti kakvu štetu nanesu,

ne bi mogli, osim u onom što ti je Allah već propisao. Podignuta su pera i osušene stranice.⁶ Ujejne ibn Hisn el-Fezari el-Gatfani je došao Poslaniku, a.s., sa grupom ljudi iz plemena Temim, pa su ga pozvali glasno u vrijeme poslijepodnevnog odmora: „Muhammede, izadi!“

Allah je zbog toga kazao:

الْأَغْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجَدَرُ الْأَيْعَلْمَةِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ

Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. (Et-Tevba, 97)

لَا يَعْلَمُونَا دُعَاء الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاء بَعْضِكُمْ بَعْضاً

Ne smatrajte Poslanikov poziv upućen vama kao poziv koji vi jedni drugima upućujete. (En-Nur, 63)

Znači, nemojte ga zvati: „Muhammede!“, već ga udstojite poslanstvom. Nakon što je Poslanik, s.a.v.s., izišao, Ujejne reče: „Muhammede, naša pohvala je ukras, a naša pokuda sramota i ljaga.“ Želio mu je poručiti: „Izidi ili čemo te prekoriti, ako te mi prekorimo, učinit će to i ostali Arapi.“ Poslanik mu reče: „To što si rekao je Allahova osobina.“ Dakle, samo je Allahova pohvala ukras, a pokuda sramota i ljaga. Istinu je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Istinska pohvala je samo kada Allah pohvali, istinsko zadovoljstvo je Njegovo zadovoljstvo. A kada Ga nešto rasrdi, Njegova srdžba zaokupi ljude koji su je izazvali

Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادِونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

⁶ Bilježi Tirmizi sa vjerodostojnim senedom.

⁷ Bilježe Ahmed, br. 488/3 i Tirmizi br. 3268.

Suptilnosti

Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna. (El-Hudžurat, 4)

Pogledajte kur'anski bonton! Nije rekao da su svi oni bez pameti, jer među njima ima i onih koji nisu ništa skrivali:

وَأَنُوْ أَنْتُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

A da su se oni strpjeli dok im ti sam izideš, bilo bi im bolje, a Allah prašta i samilostan je. (El-Hudžurat, 5)

Allah bi im oprostio loše ponašanje. Neki ljudi smatraju da ima štete ili koristi u pohvalama i kuđenjima ljudi, a zaboravljuju da to jedino Allahu pripada. Dobri robovi su dužni okititi se svojstvima koje Uzvišeni Allah hvali. Da li je Allah pohvalio dobre zbog tjelesne snage? Da li ih je pohvalio zbog njihovog oholog i nadmenog ponašanja na Zemlji? Da li je pohvalio nekoga zbog inteligencije i snalažljivosti upotrijebljenih u grijehu?

Uzvišeni Allah je pohvalio vjernike u trideset ajeta. Neki učenjaci kažu: "Ko želi izložiti sebe kroz Kur'an, neka se izloži kroz ovih trideset ajeta. Tumačeći Alla-hove riječi: *A kada je Ibrahima Gospodar njegov s neko-liko zapovjedi u iskušenje stavio, kažu da su to trideset kur'anskih ajeta, kao što tvrdi i Ibn Abbas.*" Ko želi da ga Allah pohvali neka „uđe“ u ovih trideset ajeta. Među tim ajetima su:

فَذَلِكَ الْأَفْلَحُ الْمُؤْمِنُ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ حَاشِعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ
مُعْرِضُونَ

Ono što žele – vjernici će postići, oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju, i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju. (El-Mu'minun, 1-3)

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هُنَّا وَإِذَا حَاطَبُهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا
سَلَامًا

A robovi Milostivoga su oni koji po Zemlji mirno hodaju, a kada ih bestidnici oslove, odgovaraju: 'Mir vama!'
(El-Furkan, 63)

إِذْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَخْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاؤُهُ كَانَهُ وَإِلَيْهِ حَمِيمٌ

Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj od jednom prisni prijatelj postati. (Fussilet, 34)

وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine. (Ali Imran, 134)

خُذِ الْعُنُوقَ وَأْمِرْ بِالْعُرْفِ وَأَغْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

Ti sa svakim – lijepo! i traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni! (El-E'raf, 199)

Ovakvim pohvalama vjernik treba težiti. Ibn Tejmije je rekao: „Zuhd znači ostaviti ono što ti neće koristiti na Ahiretu.“ Ovo je jedna od najljepših definicija. Najbolje je ostaviti sve što ti neće koristiti na Ahiretu, ali to nema nikakve veze sa zuhdom. Na primjer, prostrana kuća ti može koristiti na Ahiretu. Kako? Tako što ćeš u njoj odgajati djecu, primati prijatelje, ugošćavati musafire, susretati se u dobru i činiti druga dobra djela. Zbog toga grijše neki sufije koji zuhd definiraju kao zabranjivanje i odricanje od halala. Čuli smo i pročitali da su neki sebi zabranili sočne datule, meso i slične ekstremnosti o kojima Allah nije ništa objavio. Od nas se traži ravnomjernost i sredina: *I učinili smo vas središnjom zajednicom.* Poslanikova, s.a.v.s., biografija je najbolji dokaz tome. Život Poslanikovih ashaba može se svesti na sve ovo, jer

su oni bili najčistija stvorenja. Ibn Kajjim kaže: „Potvrđeno je da su se ashabi zasićivali, a i gladovali, uživali, ali i prolazili kroz nedaće, oblačili i najkvalitetniju i najlošiju odjeću, Allah bio zadovoljan njima.“ U svakom od njih imaš divan primjer.

*Za svaku priliku odjeni prikladnu odjeću
Bilo da je odjeća blagodati ili nesreće.*

Ibn Dževzi je rekao: „Nemojte dozvoliti da vas neko zastraši spominjanjem slabih ili apokrifnih hadisa, poput navoda da je Poslanik video dvije svjetiljke u svojoj kući, i kazao: „Tako mi Allaha, u Muhammedovoju kući neće svijetliti dvije svjetiljke u isto vrijeme!“ Ovo je apokrifan hadis. Ili: „Prinesena su mu dva jela na sofru, a on je rekao: Tako mi Allaha, neću jesti dva jela!“ I ovo je apokrifan hadis. Primjer apokrifnog hadisa je i to da je Poslaniku prinijeto meso, a on ga odbio jesti govoreći: „Ne jedem meso, jer se bojam da mi ga Allah ne uskrati u Džennetu.“

Poslanikovu biografiju i postupke treba crpiti iz Buharijevog i Muslimovog *Sabiha* i četiri *Sunnena*, kako bi čovjek video kako je živio učitelj čovječanstva.

Vjernik treba uživati u dozvoljenim stvarima koje mu pomažu u pokornosti i trasiranju puta ka Džennetu, ali bez pretjerivanja. Uzvišeni kaže: *Jedite i pijte, ali ne pretjerujte.* (El-A'raf, 31)

فُلْ مَنْ حَرَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالْأَطْيَابَ مِنَ الرِّزْقِ فُلْ هِيَ لِلَّذِينَ
آمْنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ تُفَضِّلُ الْأَيَّاتِ لِقَرْنَمِ يَعْلَمُونَ

Reci: „Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio, i ukusna jela?“ Reci: „Ona su za vjer-

nike na ovom svijetu, na Onome svijetu su samo za njih. "Eto, tako Mi podrobno izlažemo dokaze ljudima koji znaju. (El-E'araf, 32)

Vjernici će u njima uživati u Džennetu bez ičijeg mješanja ili sudjelovanja. A na dunjaluku ćeš često vidjeti da nevjernik više uživa u ukrasima i lijepim jelima od vjernika, iako je kod Allaha bezvrijedan i prezren.

Uzvišeni poručuje:

فَلَا تُغْنِبُكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا

Neka te ne oduševljavaju bogatstva njihova, a ni djeca njihova! Allah hoće da ih njima kazni. (Et-Tevba, 55)

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهَا ثُمَّلِي لَهُمْ خَيْرٌ لَّأَنَّفُسِهِمْ إِنَّمَا ثُمَّلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِنَّمَا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

Neka nikako ne misle nevjernici da je dobro za njih to što im dajemo dug život. Mi im ga dajemo samo zato da što više ogreznju u grijehu; njih čeka sramna patnja. (Ali Imran, 178)

Allahovi robovi, budite umjereni i držite se sredine, pa ćete postići što želite. Svako zna šta mu odgovara: biti malo tolerantan u dozvoljenim stvarima ili pritiskati dušu.

Sam čovjek će protiv sebe svjedočiti. (El-Kijame, 14)

Molim Allaha da nam podari umjeren život, život sredine, i da nas sačuva sufijskih devijacija i života ekstremista. Neka je Allahov salevat na vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

BUDI NA DUNJALUKU KAO STRANAC

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظِّئَابَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُلُونَ

Hvaljen neka je Allah Koji je nebesa i Zemlju stvorio i tmine i svjetlo dao, pa opet oni koji ne vjeruju – druge sa Gospodarom svojim izjednačuju! (El-E'ara, 1)

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَئِكَ هُنَّ مَنْتَهَى
وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Hvaljen neka je Allah, stvoritelj nebesa i Zemlje, Koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može. (Fatir, 1)

Neizmjerna hvala i slava Uzvišenom Allahu! Neka je salevat i selam na nosioca bajraka dostojanstva u Benu Lu'ejju i stamenog uzora Abdulmenafa ibn Kusaja, spomenutog u Tevratu i Indžilu, veličanstvenog učitelja i upućivača, njegovu porodicu i ashabe.

Svjedočim da nema božanstva osim Allaha svjedočanstvom koje će koristiti i meni i vama na Danu u kojem neće koristiti imetak i sinovi, osim onome ko pred Allaha dođe čistog srca.

Hadis koji ćemo citirati govori o samoći čovjeka koji će živjeti kao stranac u svojoj porodici, u svome kvartu, u društvu, u ummetu.

Ibn Omer, r.a., prenosi da ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo za rame i rekao:

Budi na dunjaluku kao stranac

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهمَا قال: ”أَحَد رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي، فَقَالَ: كُنْ فِي الدُّنْيَا كَانِكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرٌ سَبِيلٌ“⁸

„Budi na dunjaluku kao stranac ili putnik.“

Ibn Umer je govorio: „Kada osvaneš, ne očekuj da osvaneš, a kada osvaneš, ne očekuj veče! Odvoji od zdravlja za bolest, a od života za smrt!“⁸ Prenosilac hadisa je Abdullah ibn Omer. Uz Poslanika, s.a.v.s., je živio u imanu, ljubavi i ambicijama i učio u njegovoj školi. Prenosilac je brojnih hadisa. Veki u knjizi *Ez-Zuhd-u*, spominje da se puno bojao Allaha i puno plakao. Jednog dana je učio suru El-Mutaffifin. Kada je došao do ajeta:

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići! (El-Mutaffifin, 6), plakao je dok nije pao u nesvijest. Ovo je doista, veličanstvena rečenica. To je, tako mi Allaha, opomena svakom ko želi primiti opomenu i svakom ko će zamisliti Dan kada će iz grobova ustati i pred Gospodara svjetova stati. Kakav je ovo prizor i strahota?

Ibn Kesir spominje da je abasijski halifa El-Mehdi ušao u Poslanikovu, s.a.v.s., džamiju, pa su ljudi ustali. Jedino je ostao sjediti Ibn Ebi Z'i'b, pobožnjak, asketa i učenjak. „Svi ljudi su mi ustali, osim tebe.“ – reče mu El-Mehdi. „Umalo nisam ustao, ali sam se sjetio Allahovih riječi: *Na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići!* Te sam to ustajanje ostavio za Taj dan.“ „Sjedi. Tako mi Allaha, nije mi ostala niti jedna dlaka na glavi a da se nije uspravila.“ – reče mu halifa.

Jedan od pokazatelja pozitivnosti Ibn Omera je i

⁸ Bilježe Buhari, Ibn Madže, imam Ahmed, Bejheki i Ebu Nuajm.

Buharijevo predanje u kome stoji da je on rekao: „Bio sam neoženjen i spavao sam u Poslanikovoj džamiji. Ljudi bi nešto sanjali i to poslije sabaha pričali Allahovom Poslaniku.“ Ibn Omer je želio učestvovati u ovome, te je želio sanjati nešto kako bi ispričao Allahovom Poslaniku. On kaže: „Usnio sam da su došla dva čovjeka, uzela me za ruku i odvela do nekog skrivenog bunara koji je imao dva roga. Uplašio sam se, pa mi oni rekoše: ‘Ne boj se, ne boj se!’ Zatim mi dadoše komad svile. Kada bih njime pokazao prema nekoj od džennetskih bašča, on bi sa mnom poletio prema toj bašći.“ Stidio se svoj san ispričati Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa ga je kazao sestri Hafsi, a ona prenijela Vjerovjesniku. Poslanik, a.s., joj reče: „Divan li je Abdullah, samo kada bi klanjao dio noći.“

Nafi priča: „Tako mi Allaha, osim Koga drugog boga nema, nakon toga je Abdullah veoma malo noću spavao.“ Na sedždi bi govorio: „Gospodaru moj, Ti znaš da sam hilafet prepustio Kurešljama samo iz straha od Tebe!“

Ibn Omer je rekao: „Poslanik me je uhvatio za ramena.“⁹ Ovaj Poslanikov gest ima itekako bitno značenje. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio omiljen i blag, baš onakav kakvim ga je Uzvišeni opisao:

فِيَّ رَحْمَةً مِّنَ اللهِ لِنَتَ هُنْ وَأَنْ كُنْتَ فَظًا عَلَيْهِ الْقَلْبُ لَا تَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ

Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine. (Ali Imran, 159)

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

⁹ U drugom rivajetu stoji: „za rame.“

Budi na dunjaluku kao stranac

Jer ti si, zaista, najljepše čudi. (El-Kalem, 4)

Nekada bi uvezao prste sa prstima ashaba kako bi im pokazao prijateljstvo, ljubav i blizinu.

U Ebu Davudovom *Sunenu* stoji da je Muaz rekao: „Poslanik, s.a.v.s., me je uzeo za ruke i rekao:

‘Muaze, tako mi Allaha, volim te. Nemoj propustiti da na kraju svakog namaza kažeš: Allahu, pomozi mi da Te se sjećam, da Ti zahvaljujem i da Ti ispravno ibadeštim.’“

Džerir ibn Abdulla el-Bedželi se požalio Poslaniku: „Poslaniče, ne mogu čvrsto stojati na konju.“ Poslanik ga udari po prsimu i reče:

اللَّهُمَّ أَجْعِلْنِي هَادِيًّا مَهْدِيًّا.

„Allahu, učini ga od onih koji su na Uputi i koji druge upućuju na Pravi put.“¹⁰ Nakon toga je čvrsto stajao na konju. Kakva je ovo ljubav, širina prsa i zalihe blagosti koje je ostavio na dunjaluku.

Ibn Omer je u to vrijeme bio mladić, a omladina je često obmanuta samodopadanjem, odjećom, ukrasima, mirisom, uzimanjem, davanjem, jelom... Poslanik mu je dao lekciju koju nikada neće zaboraviti. Tako je vezao njegovo srce za Džennet i učinio da se kreće među ljudima kao stranac u svim oblicima. Poslanik, s.a.v.s., mu je rekao: „Budi na dunjaluku kao da si stranac.“ Zar niste vidjeli stranca koji dođe u neki grad gdje nema supruge, ni roditelja, ni djece, ni prijatelja... Nema kuće, dvorca, njive, niti bašće... Poslanik, s.a.v.s., želi da se Ibn Omer i drugi vjernici ponašaju poput tog čovjeka. Riječ *dunjaluk*

¹⁰ Hadis je muttefekun alejhi.

je izvedena iz riječi *ed-denvu* ili *ed-denaetu* što označava nešto male koristi. Zbog toga Uzvišeni kaže:

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِيَّنَهَا لَوْفٌ إِلَيْهِمْ أَعْتَدْنَا لَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُنْخَسِّرُونَ
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبْطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ

Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove – Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na Onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili. (Hud, 15-16)

Poslanik, s.a.v.s., želi da na ovom svijetu budemo stranci. Čovjek je stranac u kući i porodici, jer želi islam. Za razliku od njega, njegova supruga, djeca i komšije mu ne žele Uputu i islam. On je u ratu i konfliktu s njima. Mladić je stranac u kući i porodici od dana kada ga Allah uputi na Pravi put i usmjeri stazama spasa. Tada vidi da mu se prvi suprotstavi njegov dom: otac, majka, braća, sestre, i tada se osjeća strancem. Ovo je, tako mi Allaha, jedan od najvećih oblika samoće i osjećaja da je čovjek stranac. Žena je stranac u kući, jer želi slijediti sunnet i ustrajnost. Bori se, iako slaba, sa svim nedaćama, jer želi da njena kuća bude islamski dom zasnovan na Muhammedovoj, s.a.v.s., uputi. Tada nailazi na iznenadenje i vidi da joj se prvi suprotstavljaju članovi porodice: suprug, otac, sin. Ona je stranac u kući i slijedi joj nagrada koju je Allah obećao onima koje društvo odbaci zbog islama. Nagrada koja slijedi ovakvim ljudima je uvećanje stupnjeva kod Allaha.

Poslanikove, s.a.v.s., riječi: „Budi na dunjaluku kao

stranac.“, sadrže poređenje, a istina je da ti ljudi nisu stranci. To su ljudi koji čvrsto vjeruju da nema božanstva osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov rob i poslanik. Njihovo vjerovanje je kao vjerovanje ashaba. Nikada ne propušćaju pet dnevnih namaza u džematu, izuzev u šerijatski opravdanim okolnostima. Očituju sunnet na licima, u pokretima i odjeći. Navika im je učiti Kur'an i razmišljati o njemu. Izučavaju sunnet, rade po njemu i vole ga.

Ne osjećaju mržnju prema Allahovim robovima, džematima, pojedincima, grupacijama i stremljenjima sve dok su u okrilju islama, dok su u okvirima Šehadeta i ehlus-sunneta.

Autori poput Ebu Osmana es-Sabunija, Ibn Bette, Ebul-Vefaa, Ibn Dževzija opisali su ih na divan način - kao bogobojazne i dobre Allahove robe.

Uzvišeni o njima kaže:

إِنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا رَبِّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوْا
وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ تَخْنُ أُولَئِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ
فِيهَا مَا شَتَّهَيْ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ

Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah' pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na Onom; u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zaželete, i što god zatražite – imat ćete. (Fussilet, 30-31)

Omeru ibn Abdulazizu je na samrti bila supruga Fatima. Rekao joj je: „Fatima, izidi iz kuće jer vidim skupinu – nisu ni ljudi, ni džini.“ Učenjaci su kazali da su to bili

meleki.

Uzvišeni, također, kaže:

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْهُم مِّنَ الْحُسْنَى أُولَئِكَ عَنْهَا مُبَعِّدُونَ لَا يَنْمَعُونَ حَسِيبَهَا
وَمُنْ فِي مَا اشْتَهَى أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ لَا يَجِزُّهُمُ الْفَرَغُ الْأَكْبَرُ وَتَلَاقَهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا
يَوْمَكُمُ الَّذِي كُشِّطْتُمْ تُوعَدُونَ

A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega daleko biti, huku njegovu neće čuti, i vječno će u onom što im budu duše željele uživati, neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekivati: 'Evo ovo je vaš dan, vama obećan!' (El-Enbija, 101-103)

Imamu Ahmedu, velikom pobožnjaku i zahidu, od posta, ibadeta, kajanja i dove, tijelo je postalo sasušeno poput grane. Napisao je oko četrdeset hiljada hadisa, a znao je oko milion predanja u svim njihovim oblicima. Stao je u odbranu ehli-sunneta i suprotstavio se novotarijama, zbog čega je bičevan. Kad je bio u smrtnim agonijama, došao mu je Iblis ne dajući mu mira čak ni u tim trenucima. Počeo je gristi svoje prste i govoriti mu: „Slo-mio si me, Ahmede.“ Ahmed je odgovarao: „Ne još, ne još!“ Time je htio reći: „I dalje se bojim tvojih spletki, pokvarenjače, i tražim utočište kod mog Gospodara i u zadnjim trenucima života.“

Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Budi na dunjaluku kao stranac.“, a zatim još preciznije: „...ili kao putnik.“ Putnik ostavlja jači dojam od stanac. Stranac može ostati dan, dva, tri, mjesec, godinu... a putnik se ne zadržava, već nastavlja put brzinom oblaka.

Muhammed, s.a.v.s., je od svih ljudi najbolje spoznao dunjaluk i njegovu suštinu. Zbog toga je govorio:

مَالِيٌّ وَلِلْدُنْيَا، إِنَّهَا مَثَلِيٌّ وَمَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رَاعِبٍ قَالَ فِي ظِلِّ شَجَرَةٍ، فِي يَوْمٍ صَافِيفٍ ثُمَّ رَأَى وَتَرَكَهَا.

“Šta imam ja s dunjalukom?! Ja sam na ovom svijetu poput jahača koji je odrijemao u hladu drveta u topлом danu, a zatim produžio i napustio ga.” I po tri dana bi prošlo, a on ne bi imao ni komad hljeba ili hurmu.

*Zemljana koliba tvoja ili pećina u kojoj živiš
Nadomjestila ti je dvorce i visoke zgrade.*

Kuća mu je bila od ilovače. Kada bi legao, glava bi mu udarala u jedan, a noge u drugi zid. Živio je kao rob i poslanik, ali mu je Allah kod Sebe osigurao zadovoljstvo: *I Gospodar tvoj će ti dati, pa ćeš zadovoljan biti.* Učeći ove ajete, Poslanik, s.a.v.s., je plakao i govorio: „Tako mi Allaha, neću biti zadovoljan sve dok je i jedan moj sljedbenik u Vatri.“¹¹ Neka je na njega neizmjerno salevata i selama.

Putnik sa sobom nosi samo ono što mu je nužno na tom putu. Dok je Ebu Zer bio u smrtnim agonijama i plakao, dođoše mu neki ljudi i upitaše: „Šta ti je?“ Te on odgovori: „Navalio mi se dunjaluk – mnoštvo onoga šta sam mu pružio i dao. A iza mene je prepreka koju može preskočiti samo lahka osoba.“ Oni pogledaše po njegovoј kući i vidješe samo postelju na kojoj je ležao, veliku drvenu čašu, zdjelu i štap. „Zar je ovo odanost dunjaluku?“ „Moj miljenik mi je rekao: ‘Neka tvoja opskrba na dunjaluku bude kao opskrba putnika, pa je zato moja imovina kao imovina jahača.“¹² Neka je Allah zadovoljan Ebu Zerrom.

¹¹ Ibn Kesir, *Tefsir*, 557/4.

¹² Prenosi Ebu Nuajm u *El-Hilja*, 199/1.

Omer ibn el-Hattab je u Irak poslao Selmana el-Farijsija, koji se odazvao pozivu *la ilahé illallah*, i odbacio klanjanje kumirima. Ostavio je i obožavanje vatre, ostavio je pretke, oca, suprugu i djecu, prešao brda i mora kako bi došao do Medine. Nagrada za to bile su Poslanikove riječi: „Selman je od nas, od moje porodice. Selman je od nas, od moje porodice.“¹³ Ovo je, tako mi Allaha, jedno od najvećih odlikovanja. Kada bi Arapi sjedili u kružoku i govorili o svom porijeklu i precima, upitali bi Selmana: „Ko je tvoj otac?“ On bi odgovarao:

*Moj otac je islam, drugog oca nemam
Dok se drugi ponose Kajsom ili Temimom.*

Omer ga poslao kao namjesnika Iraka, a on otišao na magarcu. Pogledajte ashabe Allahovog Poslanika koji su osvajali dunjaluk jašući magarca! Iračani su mu izašli u susrest, pa kada ga vidješe, upitaše: „Jesi li na putu do ovamo video Selmana el-Farisa, zapovjednika kojeg nam je Omer poslao? „Ja sam Selman el-Farisi.“ – reče on. „Nemoj se ismijavati s nama.“ – rekoše. On odgovori: „Tako mi Allaha, osim Koga drugog boga nema, ja sam Selman el-Farisi.“ Začudili su se ovoj vjeri, čiji je emir poput najsironašnjeg podanika. Selman se tu nastanio i uzeo je platu koju je podijelio na tri dijela: dio za sadaku, dio koji je dijelio braći i dio koji je trošio za svoje potrebe. Ovi plemeniti ljudi su shvatili da su stranci na dunjaluku i to su primijenili u životu.

Omer je poslao i Seida ibn Amira, plemenitog ashaba, u šamski grad Homs. On reče Omeru: „Ja to ne mogu, Vladaru pravovjernih.“ „Zar ste hilafet natovarili na moja

¹³ Bilježi Hakim 598/3.

pleća, a sada me želite ostaviti!? Tako mi Allaha, preuzet ćeš namjesništvo.“ – reče Omer. Kada je htio krenuti, Seidu supruga reče: „Imam dosta imetka, dajem ti ga. Pokreni trgovinu ili ga koristi za hranu.“ Uzeo ga je i podijelio kao sadaku na Allahovom putu. Kada ga je supruga upitala šta je uradio s imetkom, odgovorio joj je: „Dao sam ga poslovnom partneru koji će ga umnožiti i za svaki dirhem vratiti sedam stotina.“ Ovaj stranac je studio ljudima i predvodio ih u namazu. Kada je Omer išao u Palestinu, prošao je i kroz mjesta kojima su upravljali njegovi namjesnici. Pitao je stanovnike Homsa o Seidu ibn Amиру. Pohvališe ga, ali su ga kritikovali zbog četiri osobine. Omer reče: „Tako mi Allaha, ja sam o njemu znao samo dobro. Gospodaru, nemoj pokvariti moje mišljenje o njemu.“ Rekoše: „Prvo, nekada se pred nama onesvijesti; drugo, nekada nam se po cijeli dan ne pojavi; treće, ne izlazi dok se ne pojavi dan; četvrto, tokom noći ne izlazi bez obzira koliko kucali na vrata.“ Pognute glave sa suzama koje su mu lile niz obraze, Omer je govorio: „Allahu moj, nemoj pokvariti moje mišljenje o Seidu ibn Amиру. Ustani Seide!“ Seid ustade i poče govoriti: „Vladaru pravovjernih, namjeravao sam sakriti ove stvari, ali je došlo vrijeme kada o njima moram govoriti. To što kažu da se nekada onesvijestim je zbog toga što sam prisustvovao jednom prizoru a bolje da nisam. Gledao sam dok su ubijali Hubejba ibn Adija, jednog od Poslanikovih ashaba u Mekki. Bio sam među mušricima. Čuo sam ga kako govorи: 'Allahu moj, Ti ih izbroj, pobij ih i nikoga od njih u životu ne ostavi.' Kada god se toga sjetim, onesvijestim se i poželim da sam mu tada pomogao. Dan kada se ne pojavim među njima je zbog toga što sam

čovjek bez posluge, a žena mi je bolesna. Toga dana prem svoju i odjeću svoje porodice, te sačekam da se osuši. Ne izlazim im noću jer sam dan odvojio za njih, a noć za Gospodara. A što se tiče njihove primjedbe da ne izlazim među njih dok se dobro ne razdani, tvrdim da mi je žena bolesna i ja lično spremam doručak. Pa kada doručkujem izadem među njih.“ Omer je tada podigao ruke prema nebesima i rekao: „Hvala Allahu, Koji nije dozvolio da se moje mišljenje o Seidu pokvari.“ Neka je Allahov salevat, blagoslov i rahmet na Poslanikove ashabe. Od koga ćeš, ako ne od njih, prihvati način života, vjerovanje, principe, postupke i lijepo ponašanje!?

Vrste tuđinstva

Musliman treba slijediti sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u svim aspektima: u uvjerenju, u postupanju po Šehadetu, u čuvanju obaveza i izvršavanju farzova, u namazima, u umnožavanju dobrih djela i uzdizanju stupnjeva, u bradi, odjeći, misfaku, nutrini i vanjštini. U islamu nema sitnica. Sve je to sunnet i sve se prihvata cijelokupno. Sve je to ibadet i Allahov šerijat.

Novotarije su se javile veoma rano, još u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je jedan od predaka haridžija rekao Poslaniku: „Muhammede, budi pravedan.“ Ili je rekao: „Ovom podjelom se ne želi postići Allahovo lice.“ , aludirajući time na Poslanikovu rasподјelu plijena. Novotarije su se kasnije postepeno razvijale, da bi na površinu izišle nakon Osmanovog ubistva. Tada su se pojavile novotarije haridžija, rafidija i nasibija, a kasnije novotarije mu'tezila, sufija, ešarija i dr. U nekim

periodima su skoro prekrile sunnet, ali je Allah zaštitio Svoju vjeru. Sunneti su postali nešto strano većini ljudi, negiraju ih, kore njihove sljedbenike, čak i oni koji u sebi nose dobro, iako se temelje na vjerodostojnim hadisima.

Šta onda misliti o grijescicima i sljedbenicima novotarija koji o vjernicima imaju samo riječi pokude i često ratuju i bore se protiv njih!? Ovo je prva vrsta tuđinstva, tuđinstvo sljedbenika sunneta među njegovim oponentima. Druga vrsta tuđinstva su muslimani, sljedbenici ehli-sunneta među grijescicima koji negiraju sunnete i ismijavaju im se. Obaveza svakog muslimana, sljedbenika naredbi Uzvišenog Allaha i Poslanika je strpiti se i nadati se nagradi. Ne treba se uznemirivati, jer je to put kojim su išli vjerovjesnici i dobri ljudi. Potrebno je znati da se ovo stanje i osjećaj tuđinstva razlikuju od mjesta do mjesta, i od vremena do vremena. O muslimani, budite na dunjaluku kao stranci ili putnici. Kada osvanete, nemojte čekati mrak! Kada omrknete, nemojte čekati jutro! A Allah najbolje zna. Neka je Allahov salevat i selam na Poslanika, s.a.v.s., i njegovu porodicu.

Važnost vremena

Šta je život do skup minuta i sekundi? Da li je život išta drugo osim skup dana i noći? Da li je život išta drugo do skup uzdaha? Vrijeme je život. Ono je vrijednije i skupocjenije od zlata i srebra, veće i dragocjenije od ugleda i položaja.

أَوْلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَنْدَكُرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ

A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena razmisliti, a bio

vam je došao i onaj koji opominje? (Fatir, 37)

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّا خَلَقْنَاكُمْ عَبْنًا وَأَنْكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجِعُونَ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمُلْكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti? I neka je uzvišen Allah, Vladar istiniti, nema drugog boga osim Njega, Gospodara Arša plemenitog! (El-Mu'minun, 115-116)

O ti, koji si stvoren da bi Allahu robovao, o ti, koji si stvoren da bi čuao svoje vrijeme i provodio ga u ono čime je Allah zadovoljan, o ti, koji si stvoren radi veličanstvene misije; vodiš li računa o svom vremenu, o svojim danima i noćima? Znaš li kuda su ti otišle minute i sekunde?

*Jutrom i večerom putujemo za onim što nam treba
A potrebe živoga nikada ne prestaju.
Sa čovjekom umiru i njegove želje
A ostaje mu samo jedna potreba.*

إِغْنِنِمْ حَتَّى قَبْلَ حُسْنٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتَكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقْمِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَغَنَّاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ.

„Iskoristi pet stvari prije drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogatstvo prije siromaštva.“

Djeci nastupi proljećni raspust, studenti su na odmoru. Međutim, to je odmor prema ljudskim standardima, a ne prema standardima Gospodara nebesa i Zemlje. Vjernik nema odmora, niti rahatluka sve dok ne zakorači u Džennet.

Kada bi smrću ostavljeni bili

*Onda bi to bio cilj kom teži svako živi.
Ali kad umremo proživljeni ćemo biti
I Gospodar će nas za sve pitati!*

Mi nemamo odmora ili raspusta. Ljudi nam ih daju, ali nam Gospodar nebesa i Zemlje kaže: *I sve dok si živ, Gospodaru svome se klanjaj.* (En-Nahl, 99) Nema nam odmora ni danju ni noću. Melek dobrih djela piše, a melek loših obračunava i broji. Gdje pobjeći Allahu?

Ata ibn Rebbah je prošao pored mladića koji su šutjeli. Upitao ih je: „Šta vam je, što ne veličate i spominjete Allaha? Zar ste zaboravili da nad vama bdiju meleki koji bilježe ono što radite!?”

إِن كُلَّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَتَيَ الرَّحْمَنَ عَبْدًا لَقَدْ أَخْصَاهُمْ وَعَدَهُمْ
عَدًّا وَكُلُّهُمْ آتَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرَدًا

Ta svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, kao robovi u Milostivog tražiti utočište! On ih je sve zapamtio i tačno izbrojio, i svi će Mu na Sudnjem danu doći pojedinačno. (Merjem, 93-95)

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمُؤْتُ قَالَ رَبُّ ازْجِعُونَ لَعَلَّيْ أَغْمُلُ صَاحِبَاهُ فِيهَا تَرَكْتُ
كَلَّا إِنَّهَا كَلْمَةٌ هُوَ قَاتِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرَزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُنْعَثُونَ

Kad nekome od njih smrt dođe, on uzvikne: 'Gospodaru moj, povrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!' – Nikada! To su riječi koje će on uzalud govoriti, - pred njima će prepreka biti sve do Dana kada će oživljeni biti. (El-Mu'minun, 99-100)

Vrste omladine

Kada nastupi vrijeme ljetnjeg raspusta, muslimanska omladina se podijeli u tri grupe:

1. na nepravedne prema sebi;
2. na prosječne;
3. na dobročinitelje.

Grupa koja sebi nanosi nepravdu

Omladina koja misli da je život pjesma, ples, igra, zabava, jelo, piće, spavanje, šetnja i izlasci, a ne zna da će ih Allah pitati za svaki trenutak, za svaki minut života. Odmor prepusta strastima, lošim stvarima, zaboravlja na kontrolu Jednog Jedinog, Gospodara nebesa i Zemlje.

I kada se skloniš tamo sa sumnjom

A duša je tuzi i tugovanju pozivala.

Zastidi se od pogleda Gospodara i reci:

Onaj Ko je stvorio tamu, gleda me.

Oni koji zaborave na Allahovu kontrolu, na Allahov pogled, na susret sa Allahom, plešu s drugima. Zaboravljaju da su potomci Halida ibn Velida koji je čuo glas vremena i govorio na govornici ovog svijeta. Borio se i proljevao krv kako bi uzdigao bajrak islama. Takvi zaboravljaju da su potomci Sada ibn Ebi Vekkasa koji je porušio dvorac Kisre kada je ušao u njega i glasno izgovorio tekbir koji se proložio dvorcem, a zatim rekao:

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَانٍ وَعُيُونٍ وَرُزُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَأَكِهِينَ
كَذِيلَكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ

I koliko ostaviše bašča i izvora, i njiva zasijanih i dvo-

Budi na dunjaluku kao stranac

*rova divnih, i zadovoljstava koja su u radosti provodili!
– tako to bi, i Mi smo to u nasljeđstvo drugima ostavili.* (Ed-Duhan, 25-28)

Zaboravljuju da su potomci Omera ibn el-Hattaba zbog koga bi, kada bi bio spomenut na dvorcima Kisre i Kajsara, ljudima padaо mrak na oči:

Dok gledaš Omera prekrivenog ogtačem svojim

Dok mu je ulje smok, a koliba prebivalište.

Znaj da se Kisra na tronu svome trese od straha,

A i kraljevi Bizanta od njega se plaše.

Omerovi, Halidovi i Sadovi potomci izlaze pjevajući, igrajući i plešući. Tako mi Allaha, ovo je nasilje i nepravda!

Svako od nas odrasta na onome

Na što su ga roditelji navikli.

Gospodaru, ovaj ummet je uzdigao Tvoje ime iznad zvijezda, pa nemoj uništiti njegove kasnije generacije. Sačuvaj ih kao što si sačuvao i prijašnje.

Ko je to podigao sablje da bi uzdigao

Ime Tvoje iznad zvijezda poput svjetionika?

Bili smo brda na brdima, a možda smo

Na talasima mora postali more.

Ko je odgovoran što su potomci Halida i Sada postali pjevači i pjevačice, igrači i igračice!? Ova grupa omladine je plamenom obuzela svoj odmor, kako bi im putevi zabave bili otvoreni. Za namaz, ne pitaj, upropastili su ga! Kur'an napustili, zikr im nije poznat, ka džamiji nisu upućeni. Njihove knjige su nemoralni časopisi, učenje su

zamijenili pjesmama, a sagovornik im je svaki bijednik na ovome svijetu.

Umjerena skupina

Druga skupina je umjerena. Odmor ne provodi u haramu i griješenju, već u dozvoljenim stvarima. Čini farzove, a kloni se harama.

Ova skupina spava dubokim snom, a kada se probudi, ide na izlete i u obilaske. Gdje je tu korisno iskorišćavanje vremena!? Gdje je čitanje, učenje Kur'ana, stručno usavršavanje!? Gazali, r.a., je rekao: „Ko dnevno spava osam sati, u životu koji traje šezdeset godina, prespava dvadeset. Ostaje mu četrdeset godina koje će provoditi u igri, zabavi, grijesima, okupiran dunjalukom, dinarima i dirhemima.“

Oni koji prednjače u dobru

To je islamska omladina, zvijezde tevhida, Poslanikove zvijezde i zora ove vjere. To je omladina koja je spoznala život i svjesna je da će stajati pred Poznavaocem svih tajni. To su oni koji znaju da je šezdeset ili sedamdeset godina osovjetskog života samo njiva na kojoj se sije za Budući svijet. Oni znaju da su prve dobre generacije vrijeme koristile u onome čime je Allah zadovoljan.

El-Esvedu ibn Jezidu, koji je svakodnevno postio, bilo je rečeno: „Olakšaj malo sebi i nemoj postiti svaki dan.“ On je odgovorio: „Ko će za mene postiti kada budem u kaburu? Ko će za mene klanjati i ko će Kur'an učiti?“

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشَهُونَ كَمَا فُيلَ بِأَشْيَا عِيهِمْ مَنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍ مُّرِيبٍ

I između njih i onoga što budu željeli bit će prepreka postavljena kao što je prije bilo učinjeno sa njima sličnim, jer su svi oni, doista, mnogo sumnjali. (Saba, 54)

Jeste li vidjeli da mrtvac u grobu klanja? Jeste li vidjeli da mrtvac u grobu posti? Jeste li vidjeli da mrtvac u grobu spominje Allaha? Ovakvi prednjače u dobrim djelima. Kur'an je njihov prijatelj i pratilac, proljeće njihovih srca. Oni ne propušćaju namaze ni prvi tekbir u džematu.

Kada je Amešu nastupio smrtni tren, njegovi sinovi su plakali. On im reče: „Plakali vi ili ne plakali, ja šezdeset godina nisam propustio prvi tekbir.“ Želio je Džennet, prostran koliko nebesa i Zemlja.

Ova omladina je spremna i odlučna prihvatići znanje, polemisati i koristiti vrijeme. Ne prolaze im predavanja upute, dobra, znanja i imana. Njihova predavanja su davet, njihova sijela buđenje, a pokreti pokornost. Oni prednjače dobrim djelima:

لَمْ أُوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اضطُهَنُوا مِنْ عِبَادِنَا فَيُنَهَّمُ طَالِمُ الْنَفْسِيهِ وَمِنْهُمْ مُفْتَصِدٌ
وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْراتِ يَلِدُنَ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će se prema sebi ogriješiti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti i za to će veliku nagradu dobiti. (Fatir, 32)

Islamska omladino, o vi plemeniti i inteligentni, zar ne želite prednjačiti u dobrim djelima? Zar ne želite da su vaše noći pokornost, dani tesbih i blizina Uzvišenom Allahu kao što su bili Mus'abu ibn Umejru, Sadu, Halidu,

Tariku ibn Zijadu i Salahudinu!?

U hadiskim zbirkama se sa vjerodostojnim lancem prenosilaca prenosi da su neki mladići došli Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa ih je upitao: „Šta želite?“ Svi su tražili ovosvjetske potrebe. Jedan je tražio odjeću, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., dao; drugi je tražio dinare i dirheme, pa je i njemu Poslanik, s.a.v.s., dao. Treći je tražio hranu, pa je i njegovoj želji udovoljeno. Jedan od njih se zaustavio i rekao: „Allahov Poslaniče, želim od tebe nešto nasamo tražiti.“ I Poslanik se odvojio sa njim. Mladić reče: „Ne želim dinare i dirheme, već tvoje društvo u Džennetu.“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Traži nešto drugo.“ „Hoću samo to, Allahov Poslaniče.“ Poslanik mu odgovori: „Pomozi mi kod sebe tako što ćeš puno činiti sedžde. Sa svakom sedždom koju učiniš Allahu, Allah će ti povećati stupanj.“¹⁴

Ovo je omladina islama, ovo je put ka Džennetu i na ovakav način se iskorisćava vrijeme. Zehebi je rekao: „Pouzdano se zna da je imam Ahmed u toku dana i noći, pored farzova, klanjao tri stotine rekata nafila. Nakon što je bičevan i zatvaran, jer je uzdizao riječi Šehadeta, nije mogao klanjati više od sto pedeset rekata, pored farzova.“ Zehebi, također, navodi: „Dugo je klanjao namaz, od jacije do sabaha, i Alija ibn Husejin Zejnulabidin. Kada bi nastupila noć, on bi uzeo abdest i otišao u postelju govoriti: ‘Kako si lijepa, topla i udobna. Ali džennetska postelja je toplija, ljepša i udobnija od tebe. Tako mi Allaha,

¹⁴ Postoje dva hadisa na ovu temu. Prvi je upućen Rebi' i ibn Kabu: „Pomozi mi kod sebe tako što ćeš puno činiti sedžde.“ A drugi upućen Sevbanu: „Trebaš puno činiti sedždu, jer sa svakom sedždom koju učiniš Allahu, Allah će ti povećati stupanj.“ Bilježi Muslim.

neću spavati do sabaha.' Tako bi klanjao do jutra, a kada bi osvanulo, njegovo lice bi blistalo.“ Hasan el-Basri je upitan: „Zbog čega su lica onih koji klanjaju noćni namaz obasjana svjetlom?“ Odgovorio je: „Osamili su se s Allahom, pa im je On darivao Svoga svjetla.“

Ibn Redžeb je rekao: „Halid ibn Madan je dnevno činio tespih sto hiljada puta. Upitan zbog čega toliko puta čini tespih, odgovorio je: „Krvarena za mene je sto hiljada dirhema. Ja toliko puta slavim Allaha, nadajući se da će mi to biti otkup kod Allaha od Vatre.“

Doista kraljevi kada robovi osijede

Pod njihovom vlašću, oslobođaju ih iz dobročinstva.

Stvoritelju Najplemenitiji, osijedio sam

U robovanju Tebi, pa me oslobödi Vatre.

Omladino islama, generacijo Muhammeda, s.a.v.s., čuvari islamske države, vi čiji preci su porušili države kufra i širka, vi ste kandidirani vratiti se Allahu, predvoditi ljudski rod, predvoditi čovječanstvo. Ko će voditi ljude, ko će ih usmjeravati, ko će ih upućivati, ako ne vi!?

Gospodaru, vrati nas Sebi na najljepši način, oprosti nam grijeha, poboljšaj stanje, izvedi nas iz tmina na svjetlo. Učini da budemo od onih koji će ljude voditi Džennetu, čije je prostranstvo kao nebesa i Zemlja. Neka je Allahov salevat na Muhammeda, s.a.v.s. Naša posljednja dova je: "Hvala Allahu, Gospodaru svjetova!"

BEZVRIJEDNI DUNJALUK

Hvala pripada Uzvišenom Allahu. Njega hvalimo, Njega za pomoć, oprost grijeha i uputu molimo. Molimo Ga da nas sačuva od zla naših duša i naših djela. Koga Allah uputi, niko ga na stranputicu ne može navesti, a koga On u zabludi ostavi, niko mu na Pravi put ne može ukazati. Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Neka je na njega i njegovu porodicu nebrojeno Allahovih salevata.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ قُتُلُوا هُنَّ أَعْلَمُ لَا وَأَنَّمُشْ مُسْلِمُونَ

O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani! (Ali Imran, 102)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِذْ قُتُلُوا رَبُّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَإِذْ قُتُلُوا الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom Čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi. (El-Maida, 1)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ قُتُلُوا هُنَّ أَعْلَمُ لَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijeha vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovom bude po-

Bezvrijedni dunjaluk

koravao – postići će ono što bude želio. (El-Ahzab, 70-71)

اعْلَمُوا أَنَّهَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعْبٌ وَلَهُوَ وَزِينَةٌ وَلَئَلَّا خُرُبٌ يَبْتَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ عَيْنِتِ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ بَيْانُهُ ثُمَّ يَبْيَحُ فَتَرَاهُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَّامًا وَرِفيْ
الآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعٌ الْغُرُورِ

Znajte da život na ovom svijetu nije ništa drugo do igra, i razonoda, i uljepšavanje, i međusobno hvalisanje i nadmetanje imecima i brojem djece! Primjer za to je bilje čiji rast poslije kiše oduševljava nevjernike, ono zatim buja, ali ga poslije vidiš požutjela, da bi se na kraju skršilo. A na Onom svijetu je teška patnja i Allahov oprost i zadovoljstvo; život na ovom svijetu je samo varljivo naslađivanje. (El-Hadid, 20)

سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَجَهَنَّمَ عَرَضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ
لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتَيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Nadmećite se da u Gospodara svoga zaslужite oprost i Džennet, prostran koliko su nebo i Zemlja prostrani, i premljen za one koji u Allaha i poslanike Njegove vjeruju. To je Allahova blagodat koju će dati onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat velika. (El-Hadid, 21)

Znajte da život na ovom svijetu nije ništa drugo do igra, kada ostanemo bez vjere, počnemo se igrati. Kada zanoćimo bez vjere, zanoćimo igrajući se. Život bez vjere je igra. I smrt bez vjere je igra.

Igra, razonoda, i uljepšavanje su, glazura, sjaj i blistavilo, ali suština i vječnost pripadaju Ahiretu: *Ono što je kod vas prolazi, a ono što je kod Allaha, vječno je.* (En-Nahl, 96)

Poslanik, s.a.v.s., je gladovao, a Kisra i Kajsar su umi-

rali od pretjeranog jela i pića. Poslanik, s.a.v.s., je živio u glinenoj kući, a Kisra i Kajsar u dvorcima od zlata, srebra i ukrasnih minerala. Poslanik, s.a.v.s., je odijevao pohabanu odjeću, a Kisra i Kajsar su bili odjenuti ibrišmom i svilom. Dok je Resulullah, s.a.v.s., bio odvojen od svojih supruga, Omer je ušao u njegovu sobu i zatekao ga kako spava na hasuri, a na tijelu su mu se vidjeli tragovi hasure i prekrivača. Omer je pogledao po njegovoju kući i video nešto od ječma okačeno na krov. Zaplakao se, a Poslanik ga upita: „Šta ti je, sine Hattabov?“ „Allahov Poslaniče, Kisra i Kajsar, Allahovi neprijatelji, uživaju onako kako i sam znaš, a ti, Allahov miljenik i poslanik, u ovakovom si stanju?“ Poslanik mu reče: „Sumnjaš li ti šta, sine Hattabov? Zar nisi zadovoljan da njima pripadne dunjaluk, a nama Ahiret?“¹⁵ Jesi li zadovoljan da jedu, da nastanjuju dvorce, uživaju i rade ono što žele, a da Ahiret sa njegovim Džennetima i rijekama pripadne bogobojaznim?

وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لَهُنَّ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لَيُبَيِّنُهُمْ سُقْفًا مِنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ وَلَيُبَيِّنُهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُّرًا عَلَيْهَا يَتَكَبُّرُونَ وَزُخْرُفًا وَإِن كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلنَّعِيْنَ

A da neće svi ljudi postati nevjernici, Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Milostivog od srebra učinili, a i stepenice uz koje se penju, i vrata kuća njihovih i divane na kojima se odmaraju, i ukrase od zlata bismo im dali, jer sve je to samo uživanje u životu na ovom svijetu, a Onaj svijet u Gospodara tvoga bit će za one koji budu Njegovu naređenja izvršavali, a Njegovih zabrana se klonili. (Ez-Zuhraf, 33-35)

¹⁵ Bilježi Buhari.

Šafija, Allah mu se smilovao, je rekao:

Lavovi u šumama umiru gladni,

A meso jedu obični psi.

Ovo je Allahova mudrost. On daje islam samo onima koje voli, a dunjaluk daje i onima koje voli i onima koje ne voli. Čak ga daje i okorjelom ateisti, munafiku i velikom grijesniku. U vjerodostojnom predanju stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, da ovaj dunjaluk kod Allaha vrijedi koliko krilo mušice, nevjernik na njemu ne bi popio ni gutljaj vode.“¹⁶ Ali dunjaluk je bezvrijedan. Allah nije zadovoljan da dunjaluk pripadne Njegovim robovima, niti je Poslanik zadovoljan da dunjaluk pruži ashabima. Njihova tijela su sjećena na Allahovom putu, lica udarana, krv proljevana, a glave otkidane... Oni su žrtvovali duše pitajući Poslanika: „Allahov Poslaniče, šta nam slijedi kada ti Allah podari pobedu?“ Poslanik, s.a.v.s., im nije govorio: „Položaj.“, niti: „Vlast.“ Nije im rekao ni: „Imetak.“, već: „Džennet. “Tada je ustao Ibn Revaha, mladi vitez, i rekao: „Uspjela je trgovina, Allahov Poslaniče. Nećemo nikada odustati od toga.“ Ovo je neopoziva trgovina. Nećemo odustati od nje niti je raskinuti, sve dok nam garantiraš Džennet i donosiš nam ugovor s nebesa. Vidjet ćeš kako naše duše izlažemo i žrtvujemo.

Uzvišeni kaže:

إِنَّ اللَّهَ أَشَرَّى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَنْوَاهُمْ بِأَنَّ كُلُّ الْجَنَّةِ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ حَقًا فِي التَّورَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أُوذَى بِهِ مِنْ اللَّهِ فَانْتَبِرُ وَأُبَيْعُكُمُ الَّذِي بَأَيْمَنْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

¹⁶ Bilježe Ahmed, Tirmizi i Ibn Madže.

Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati – oni će se na Allahovu putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu - a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje Svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh. (Et-Tevba, 111)

Salim, Ebu Huzejfeov štićenik, je bio jedan od hafiza Kur'ana. S muslimanskom vojskom je krenuo iz Medine prema Jemami da se bori protiv Muselemea el-Kezzaba. Kada je otpočela bitka okupao se, obukao čefine, slomio korice svoga mača, a zatim se borio dok nije poginuo. Neposredno prije pogibije je rekao: „Loš sam hafiz Kur'ana ako danas budem poražen.“ Nakon nekog vremena je ubijen.

Cilj činjenica koje Uzvišeni spominje je da čovjek shvati suštinu dunjaluka i suštinu Ahireta, ko su stanovnici Dženneta, a ko Vatre. Znajte, ako možete znati, čujte ako možete čuti, shvatite ako možete shvatiti! *Znajte da život na ovom svijetu nije ništa drugo do igra, i raznodna, i uljepšavanje, i međusobno hvalisanje i nadmetanje imecima i brojem djece!*

Buhari je u svom *Sahihu* naslovio jedno poglavlje – *Težak život kroz koji je prolazio Poslanik, s.a.v.s., i ashabi.* Ebu Hurejre priča: „Zadesila me je glad, a Allah najbolje zna kakva je bila, pa sam se onesviješćivao u putu između minbera i Poslanikove kuće. Dolazili bi neki ashabi i mislili da sam opsihren. Jedne večeri sam klanjao s

Bezvrijedni dunjaluk

Poslanikom i pogodila me je glad kakvu samo Allah zna.¹⁷ Nakon namaza sam izišao kako bih se pokazao ljudima ne bi li me uzeli sa sobom i nahranili.“ Nije izišao i govorio: „Nahranite me, zasitite me, napojte me!“ Već je pitao ljude za neke kur'anske ajete ne bi li shvatili njegovu namjeru i ugostili ga. Prvo se pojavio pred Ebu Bekrom, ali ga on nije shvatio. Odgovorio je na pitanje i produžio. Isto je bilo i sa Omerom, r.a. Zatim je izišao pred Poslanika, s.a.v.s.: „Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, on je prvi počeo sa govorom. Nasmijao se i rekao mi: 'Podi sa mnom.'“ Poslanik, s.a.v.s., je znao da on nije došao sa pitanjem, već s glađu i žeđu. „Uveo me je u kuću, a u njoj, tako mi Allaha, nije bilo ni komadića hljeba, ni hurme, ni grožđice. Bila je samo jedna posuda s mlijekom. Vidjevši to mlijeko, pomislio sam: 'Napođit će me njime, i Allahovom dozvolom, spasiti gladi.' Poslanik reče: 'Ebu Hurejre.' 'Odazivam ti se, Allahov Poslaniče.' 'Otiđi kod siromašnih stanovnika sofe i pozovi ih.' Pomislio sam: 'Da Allah pomogne. Ja sam preći za ovo mlijeko od njih. Ako dođu, a njih je oko sedamdeset-osamdeset, neće ostati nimalo mlijeka za mene.'“ Ali Poslanikova naredba se mora poslušati. Ebu Hurejre je pozvao ove ljude, pa su žureći došli. Poslanik im je dao mlijeka dok se nisu svi napili i zasitili. Ebu Hurejre je zbumjeno posmatrao ovaj prizor. Kada su se svi zasitili i izišli, Poslanik reče: „Ebu Hurejre.“ „Odazivam ti se, Poslaniče.“ „Uzmi posudu i pij.“ Pa je Ebu Hurejre pio dok se nije zasitio. „Pij.“, reče Poslanik s.a.v.s. „Allahov Poslaniče, tako mi Onoga Koji te s Istinom poslao kao

¹⁷ U drugom predanju stoji da je rekao: „Nisam znao šta je učio u namazu od silne gladi.“

vjerovjesnika, nemam više mjesta.“ Poslanik je uzeo preostalo, spomenuo bismillu i popio.¹⁸

Poslanik se na dunjaluku susretao sa umorom i glađu. Njegova nagrada nije bila na ovom svijetu jer je dunjaluk bezvrijedan i ubrzo će nestati. Nagrada će biti tek na Ahiretu, kao što Uzvišeni kaže: *I Gospodar tvoj će ti dati, pa ćeš ti zadovoljan biti.*

Jednom je Omer, r.a., sa svojim slugom i službenikom ušao među deve koje su date kao sadaka. Službenik je tada kazao: „Istinu je rekao Uzvišeni Allah kada je kazao:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَلَيَقْرُبُوا هُوَ خَيْرٌ مَا يَجْمَعُونَ

Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.' (Junus, 58) Omer mu reče: „Slagao si, Allahov neprijatelju, ovo nije Allahova milost i blagodat.“ Znate li šta je Allahova milost? To je ustrajnost u vršenju Allahovih naredbi i rad po Allahovom svjetlu sve do susreta sa Allahom. Uzvišeni kaže: *Zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete.* (Et-Tekasur, 1) Trudite se u gomilanju imetka sve do trenutka dok na tabutu ne budete ponijeti do mezarja.

Dodoh do kabura i pozvah ga:

Gdje je veličani, a gdje poniženi?

Iščezli su zajedno, nema obavještača

Umrlji su i jedni i drugi, nema vijesti.

Govoreći o bijedi i bezvrijednosti ovog svijeta, Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ جِئْتُمُنَا فُرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةً

¹⁸ Bilježi Buhari, br. 6452.

A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili. (El-En'am, 94)

Neće biti odjeće, automobila, palata, položaja, djece, imetka, službe...

وَلَقَدْ جِئْتُمُنَا فُرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوْلَ مَرَّةً وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَلْنَاكُمْ وَرَاهَ ظُهُورُكُمْ

A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili. Ništa sa sobom nećete ponijeti.

Alija, r.a., je nad grobovima plakao i govorio: „Hoće-te li da vas obavijestimo o onome što se kod nas dešava? Vaše žene su se već preudale, kuće su vam podijeljene, a imetak pripao nasljednicima. Ovo su naše vijesti, a kakve su vaše?“ Zatim bi dugo plakao, i na kraju rekao: „Šute, a kada bi progovorili sigurno bi kazali: Opskrbite se, a doista, najbolja opskrba je bogobojaznost.“

Kao što je prethodno spomenuto, Uzvišeni je dunjaluk opisao kao bogatu bašču, s puno cvijeća, drveća, različitih lijepih stvari. Njime lete raspjevane ptice, pčele i šarenici leptiri. Ali iznenada, drveće je uvehlo, cvijeće i listovi popadali, ptice i leptiri odselili. Zemlja je postala suha i neplodna, skoro da će se zapitati: Da li je ovo ista ona zemlja kroz koju sam prošao prije nekoliko dana ili sati, gdje je cvijeće, gdje su hurme, gdje su slavuji, gdje je voda? Sve je otišlo u nepovrat. Ovo je, o Allahovi robovi, pravo stanje dunjaluka. Cvjeta i buja pred očima onih koji ga posmatraju, a ubrzo potom nestaje njegove ljepote. Uzvišeni kaže: *A na Ahiretu žestoka kazna; onima koji grijše i suprotstavljaju Mu se. I od Allaha oprost i zadovoljstvo; pokornim Allahovim robovima. Allah obećava sljedbenicima imana Džennet, čije je prostranstvo koliko nebesa i Zemlja. Džennetsko prostranstvo ne može oko*

sagledati niti nogu prekoračiti. Čovjek najnižeg stepena u Džennetu imat će deset puta više od najbogatijeg kralja na dunjaluku. Prostor koliko može zauzeti jedan bič u Džennetu je vrjedniji od dunjaluka i svega što je na njemu. Za koga je ovo pripremljeno i priređeno? Uzvišeni kaže: *Pripremljeno za one koji u Allaha i Njegove poslanike vjeruju.* Ni za koga drugog osim za one koji u Allaha i Njegove poslanike vjeruju. *To je Allahova blagodat koju će dati onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat velika.* (El-Hadid, 21) Molimo Allaha da nas obaspe velikim blagodatima, te da učini da mi, naši roditelji i svi muslimani naslijedimo džennetska prostranstva. Neka je salevat i selam na Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Možda se spasiš

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao čovjeka iz plemena El-Ezd po imenu Ibn Lutbije da pokupi sadaku u plemenu Benu Sulejm. Nakon što je to učinio, došao je Poslaniku i rekao: „Allahov Poslaniče, ovo pripada tebi, a ovo je poklonjeno meni.“ Poslanik, s.a.v.s., mu reče: „Šta misliš da si sjedio u kući svog oca i majke, da li bi ti to bilo poklonjeno?“ Zatim nam se obratio: „Šta je s ovim ljudima? Odredim čovjeka od vas da izvrši neki posao koji mi je Allah naredio, a on mi dode i kaže: ‘Ovo je vaš imetak, a ovo je poklon koji mi je dat’. Zašto nije sjedio u kući svoga oca i majke dok mu ne dode njegov poklon ako istinu govorи? Tako mi Allaha, svako od vas ko uzme od toga bilo šta bespravno, na Sudnjem danu doći će sa tim!“ U drugoj verziji stoji: „Ja ću poznavati ljude koji će dolaziti noseći devu koja će rikati, kravu koja će mukati, ovcu koja će blejati.“ Potom je rekao: “Allahu moj, jesam

li dostavio?”¹⁹

U *Musnedu* se prenosi sahih-hadis od Abdullaха ibn Mugaffila da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svaki vladar će na Sudnjem danu doći okovan. Pa ako bude ispravno vladao, Allah će mu otkloniti okove, a ako ne bude, strovalit će ga licem u Vatru.“

Iz Ibn Lutejbovog hadisa zaključujemo sljedeće:

Prvo: Ko nešto prigrabi ili uzme bespravno, Allah će ga na Sudnjem danu pred svjedocima osramotiti, a da ne govorimo o kazni koja će nakon toga uslijediti. Ko usurpira ili ukrade devu, pa makar ona bila i iz blagajne muslimana, Allah će mu je na Sudnjem danu natovariti. Ona će tada rikati i svi će to čuti, što će povećati njegovu sramotu. Kakvo je tek stanje onih koji prisvoje više od toga? Gdje su ovi usurpatori u poređenju sa Ebu Bekrom, r.a., koji je iza sebe ostavio dva odijela, mazgu i malo imetka, a na samrti poslao poruku Omeru: „Omere, boj se Allaha i nemoj da te Allah uništi kao i mene.“ Kada je ostavština stigla do Omera zaplakao je i sjeo govoreći: „Umorio si halife nakon tebe, nasljedniče Allahovog Poslanika.“ Kada je Omer preuzeo hilafet na minberu je rekao: „Tako mi Allaha, osim Koga drugog boga nema, od vašeg imetka sam uzeo samo dva ogretača (ili odijela), jedno za ljeto, drugo za zimu.“

U drugom hadisu se kaže: „Ko usurpira zlato, od toga će mu se napravit pločice i njima će biti pržen.“

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الدَّمَبَ وَالْفَضَّةَ وَلَا يُنْفِقُوهُنَا فِي سَبِيلِ اللهِ فَبَئْرُهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ يَخْمَى عَلَيْهَا فِي تَارِ جَهَنَّمَ فَتَكُوَى بِهَا إِجَامُهُمْ وَجُنُوُهُمْ وَطُهُورُهُمْ هَذَا مَا

¹⁹ Bilježe Buhari i Muslim u *Sahihu* od Ebu Humejda es-Sadija

كَتَرْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُو قُوا مَا كُتُمْ تَكْتِزُونَ

Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju na Dan kad se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. 'Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali! (Et-Tevba, 34-35)

Tako mi Allaha, čovjek treba biti svjestan da ga Allah posmatra, treba se kontrolirati i ne zanemarivati odgovornosti - Svi ste vi pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado. - makar se radilo o jednom dirhemu ili dinaru. To je odgovornost pred Poznavaocem svih tajni Koji kaže:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا حَوَلَنَاكُمْ وَرَاهَ ظَهُورُكُمْ
وَمَا تَرَىٰ مَعْكُمْ شَفَاعَاءِ كُمُ الَّذِينَ رَعْنَتُمْ أَهْمَهُ فِيْكُمْ شَرَكَاهُ لَقَدْ تَقْطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُشِّمْتُمْ تَرْعُمُونَ

A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. 'Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali.' (El-En'am, 94)

اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرٍ أَمْنَىٰ شَيْنَا فَقَتَّ عَلَيْهِمْ، فَاْشْفُقْ عَلَيْهِ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرٍ
أَمْتَىٰ شَيْنَا فَرَقَ بَيْهِمْ، فَازْفَقْ بِهِ

„Allahu, ko preuzme neku funkciju u mom ummetu pa im oteža, otežaj i Ti njemu, a ko bude samilostan prema ummetu, i Ti budi milostiv prema njemu.“²⁰ Onaj ko je milostiv prema svojim podanicima i Allah će biti prema njemu milostiv. A ko im oteža i unesreći ih, Allah će nje-

²⁰ Bilježi Muslim. Ovaj hadis je vjerodostojan.

ga unesrećiti na ovom i na Budućem svijetu. U drugom hadisu, koji je, istina, podložan kritici, stoji:

الخلق عباد الله فأحباب الخلق إلهم أنفعهم لعياله.

“Stvorenja su Allahova zajednica, a najdraži su Mu oni koji koriste Njegovoj zajednici.”²¹

Ashabi i dobri prethodnici su shvatili veličinu odgovornosti vlasti, te su je odbijali. Kada bi Poslanik, s.a.v.s., rekao nekom od njih: „Idi na to i to mjesto kao namjesnik.“ - odgovarao bi: „Poslaniče, dozvoli mi da ne preuzimam namjesništvo.“ Poslanik, s.a.v.s., se jednom prilikom obraćao ljudima: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, koga od vas postavimo za namjesnika, pa prikrije iglu ili nešto više od toga, s tim će doći na Sudnji dan.“²² Tada jedan ensarija ustade i reče: „Poslaniče, uzmi svoj posao, ja neću prihvatići namjesništvo.“ „Zbog čega?“ – upitao je Allahov Poslanik, s.a.v.s. „Zato što sam čuo da si rekao to i to.“ – reče ensarija. Poslanik podiže prst i reče: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, rekao sam to. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša i sad kažem: Koga od vas postavimo za namjesnika, pa prikrije iglu ili nešto više od toga, s tim će doći na Sudnji dan.“

Ashabi su se uzdržali od prihvatanja namjesništva, a Omer je kazao: „Otkako sam prihvatio islam, samo sam jednom. Zaželio vlast, zaželio sam je na Danu Hajbera, kada je Allahov Poslanik kazao: ‘Sutra ću dati bajrak čovjeku koji voli Allaha i Poslanika i kog vole Allah i Poslanik.’“²³

²¹ Bilježi Bejheki u Šuabul-iman, a Albani ga smatra slabim.

²² Bilježi Muslim, br. 1833.

²³ Muttefekun alejhi.

Kada bi Poslanik imenovao ljude za namjesnike ne bi gledao porijeklo, porodicu ili pleme. Najbogobojsniji je najbliži Allahu i Poslaniku: *Najplemenitiji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji.* U *Musnedu* se bilježi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Da je Salim, oslobođeni Ebu Huzejfeov rob, živ, oporučio bih ga za halifu.“ Amidži Abbasu, koji je od Poslanika tražio mjesto namjesnika, rekao je: „Amidža, spašena duša je bolja od nebrojane vlasti.“ Šta će čovjeku koristiti vlast kada dođe na Sudnji dan, ako nije bio pravedan, pošten i nije se bojao Allaha? Njegova duša će propasti. Abbas je to prihvatio kao Poslanikovu oporuku. Ebu Zerr je rekao Poslaniku: „Poslaniče, postavio si za namjesnika toga i toga, toga i toga, pa zašto ne bi postavio i mene?“ Poslanik mu odgovori: „Ebu Zerre, tako mi Allaha, volim te i želim ti dobro koje želim sebi. Ebu Zerre, ti si slabašan čovjek, a vlast je emanet i doista je to propast i kajanje. Divna li je dojila, a loše ono što je od dojenja odbijeno.“²⁴

Prvak svih učača Ubej ibn Kab je došao Omeru i rekao: „Omere, kako postavljaš za namjesnike te ljude, a mene ne?“ Omer odgovori: „Tako mi Allaha Ubejje, tako mi Allaha Ebu Munzire, želim ti ono što i sebi, ali ti nisam dao vlast, jer bi ona ukaljala tvoje vjerovanje.“ To je prihvatio kao Omerov savjet i nikada do smrti nije nigdje preuzeo namjesništvo. Ovo je metoda selefa koji su bježali i udaljavali se od vlasti spoznavši veličinu odgovornosti na Sudnjem danu. Halifa je rekao Ebu Hanifi: „Preuzmi sudstvo.“ „Nisam ja dobar za to.“ – odgovorio je Ebu Hanife. „Lažeš.“ – reče mu halifa. „Kako ćeš onda postaviti za sudiju lažova?“ – upita Ebu Hanife.

²⁴ Bilježi Muslim.

Prenosi se da su i Malika htjeli zadužiti sudstvom (to je funkcija manja od funkcije namjesnika), ali je on to odbio. Kada je Ismail ibn Alija preuzeo sudstvo, Abdullah ibn Mubarek mu je napisao: „Teško tebi. Hadis kaže: ‘Tri su vrste sudija: dvojica će u Vatru, a jedan u Džennet.’²⁵ Pa gledaj da budeš jedan od dvojice.“ On je odgovorio Ibn Mubareku: „Nisam shvatio šta govoriš.“ Pa mu je Abdullah svoje misli otkrio u pjesmi koju je spjevao:

*O ti, koji od nauke praviš grabljivicu
Kojom loviš imetke siromašnih ljudi.
Zašto se ne osvrneš na ono što je prošlo
I ne sjetiš se Ibn Avna i Ibn Sirina.*

Kada je pročitao pjesmu, shvatio je poruku. Počeo plakati i otišao Harunu er-Rešidu tražeći da ga razriješi funkcije. Ali ovo nije apsolutno pravilo. Ako si potreban tom položaju i mjestu, onda ga trebaš prihvati. Kao što je Jusuf, a.s., rekao:

فَأَلْأَجْعَلُنِي عَلَى خَرَافِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِظٌ عَلَيْمٌ

'Postavi me' - reče – 'da vodim brigu o stovarištima u zemlji, ja sam zaista čuvaran i znan.' (Jusuf, 55)

Omer je kazao Ebu Hurejre: „Budi namjesnik.“ „Ne, tako mi Allaha, neću to prihvati. Bojim se tri i dvije stvari.“ reče Ebu Hurejre „Reci: ‘Bojim se pet stvari.’“ – reče Omer. „Ne, bojim se tri i dvije.“ – nastavi Ebu Hurejre. „Čega se bojiš?“ – upita Omer. Ebu Hurejre odgovori: „Bojim se da mi leđa ne okuse bič, da mi imetak ne bude oduzet, a čast uprljana. A za Ahiret se bojim da

²⁵ Bilježe Ebu Davud i Ibn Madže, a Albani ga u *Miškatu* smatra vjerodostojnjim.

ne budem doveden okovan i da ne budem bačen licem u Vatru.“ Omer mu reče: „O Ebu Hurejre, zar si bolji od Jusufa, a.s., koji je rekao: ‘Postavi me, - reče – ‘da vodim brigu o stovarištima u zemlji, ja sam zaista čuvaran i znan.’?“ Ebu Hurejre odgovori: „Jusuf je plemeniti, sin plemenitog i unuk plemenitog. A ja sam slabašni, sin slabašnog i unuk slabašnog.“

Doista je rekao istinu. Zato, ko se osjeća snažnim neka prihvati emanet i položaj, u suprotnom neka bjezi od njega.

Drugo: Poslanik, s.a.v.s., nije prepuštao ljudima zekat da se igraju njime, već je slao radnike koji su ga sakupljali. U *Sahihu* se prenosi da je poslao Muaza u Jemen i, između ostalog, rekao mu: „Obavijesti ih da im je Allah propisao zekat koji se uzima od njihovih bogataša, a daje njihovim siromasima.“

Poslanik, s.a.v.s., je jednom poslao i Omera ibn el-Hattaba da prikuplja zekat. Pošto je Omer obišao ljude, vratio se Allahovom Poslaniku i rekao: „Poslaniče, svi su dali zekat osim trojice.“ „Ko su oni?“ – upitao je Allahov Poslanik. „Tvoj amidža Abbas, Halid ibn Velić i Ibn Džemil.“ – odgovori Omer. Poslanik mu reče: „Što se tiče mog amidže, Omere, zar ne znaš da je amidža kao i otac. Njegova sadaka je moja obaveza. (Ibn Abbas je unaprijed platio zekat za dvije godine, pa se studio kazati da je dao zekat Poslaniku i da ga je on zadržao.) Kada je Halid ibn Velić u pitanju, njemu nanosite nepravdu. On je svoj štit pripremio na Allahovom putu.“ U nekim drugim rivajetima stoji da je Halid rekao: „To je vakuf na Allahovom putu.“ „A Ibn Džemil jedino prebacuje to što je bio siromašan, pa mu je Allah podario bogatstvo.“

Jasno je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., slao najpo-vjerljivije i najpostojanije ashabe. Uvjet je da opunomo-ćeni za sakupljanje zekata, sadake i donacija, posjeduju dva svojstva: snagu i povjerljivost.

Takav je bio i Musa, a.s., kog je Šuajbova kći opisala:

فَالْأَنْ إِنَّهُمْ مَا يَأْتُونَ بِأَنْجَزَةٍ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرَتِ الْقَوْيُ الأَمِينُ

'O oče moj,' – reče jedna od njih – 'uzmi ga u najam, najbolje da unajmiš snažna i pouzdana.' Povjerenje bez snage je slabost, a snaga bez povjerenja nasilje.

Kada je Poslanik poslao Abdullaha ibn Revahu Jevre-jima da im procijeni i prepolovi rod palmi. Oni su sakupili nešto imetka želeći ga podmititi. Subhanallah! Zar ni-ste našli nikog drugog do Abdullaха ibn Revahu, čovjeka koji je svako jutro i večer iščekivao smrt na Allahovom putu!? Koji je od dunjaluka uzimao samo ono čime bi zadovoljio svoga Gospodara! Zar ste našli jednog od Poslanikovih ashaba da ga podmitite!? Došli su mu i rekli: „Sine Revahin, uzmi ovaj imetak i čuvaj naše interese u procjeni.“ Lice mu je pocrvenjelo, zadrhtao je i rekao: „Braćo majmuna i svinja, tako mi Allaha, osim Koga drugog boga nema, vi ste mi odvratniji od vaših primjera! Ali me ovo neće navesti da nepravedno postupim niti će vam nepravedno uzeti ni jednu sitnicu.“ Oni rekoše: „Na ovoj pravednosti opstoje nebesa i Zemlja.“

Treće: Pozivanje radnika na odgovornost. Pravo muslimana koji vrši neku funkciju je da poziva na odgovornost ljude koji su pod njegovom upravom. Stvari koje se ne kontroliraju i za koje se ljudi ne pozivaju na odgovornost su slabe, propale i uništene.

Poslanik je u ovom hadisu pozvao na odgovornost svog radnika i pitao ga za imetak sakupljen od zekata.

Ovo se analogijom primjenjuje i na odgovorne na fakultetu, školi, institutu, državnoj upravi, kompaniji, instituciji... Odgovorni u njima trebaju pozivati na odgovornost zaposlene, sjediti sa njima, raspitivati se o njihovom izvršenju obaveza, o dolasku i odlasku, učenju lekcija, prisustvu na predavanjima. Allah će ga pitati za njegovo stado, za profesore i sve koji su bili pod njegovom upravom. Brojna su kazivanja kako je Omer pozivao na odgovornost svoje radnike, kao što je slučaj sa sinom Amra ibn Asa, koji se natjecao s nekim Egipćaninom i bio poražen.

Jednom je Omer prolazio i video radnike kako nešto prave od gipsa. Upitao ih je za koga to čine, a oni su rekli da je to za nekog njegovog namjesnika u Šamu. On reče: „Tako mi Allaha, neće više biti moj namjesnik.“ I smijenio ga je. Omeru je došao jedan namjesnik po imenu Haris ibn Zijad. Kada ga je video da nosi pohabanu i poderanu odjeću i da jede hljeb i ulje, reče mu: „Vladaru pravovjernih, drugi su preći od tebe da se ponašaju tako.“ Omer mu reče: „Nemala te majka, mislio sam da si ti bolji od ovoga. Idi, tako mi Allaha, nikada te više neću imenovati za namjesnika!“

Četvrt: Poklon koji se daje službenicima je mito. To je potvrđeno u hadisu Ibn Mes'uda, r.a.; dakle, poklon koji se daje radniku, namjesniku i odgovornom smatra se mitom, jer da mu nije tog položaja on to ne bi dobio. Dobročinstvo i pokloni uvijek okupiraju srce. Mugire ibn Šu'be je bio namjesnik u Kufi i na vrata je postavio jednog svog službenika: „Nemoj nikoga uvoditi bez moje

Bezvrijedni dunjaluk

dozvole.“ On je tako i postupao dok mu jednog dana nije došao čovjek koga je poznavao te ga je uveo bez dozvole. Mugire ga upita: „Zašto si ga uveo?“ „Zbog nečega.“ – odgovori službenik. „Zbog čega?“ – upita Mugire. „Jednog dana mi je učinio dobro.“ – reče ovaj. „Istinu si rekao, dobročinstvo daje korist pa makar i psu učinjeno.“ – potvrdi Mugire.

Islamski učenjaci ovdje prave razliku. Ako se radi o priateljima i ako među njima nije imalo dunjalučkih interesa, stvari i problema, mogu se davati i primati pokloni.

Mito ima više vrsta od kojih izdvajamo:

1. davanje poklona službenicima;
2. pravljenje svečanosti radi nekog;
3. usluge koje nekom ljudi čine;
4. česte posjete kako bi postali prijatelji;
5. druženje s nekim.

Peto: Jedan od principa ovog hadisa je i generalizacija prijekora, a ne njegovo širenje. Naređeno nam je da budemo blagi i osjećajni prema muslimanima, a ne da obznanjujemo imena ljudi i da ih prozivamo sa minbera. Poslanik je znao i ime i porodicu ovog ashaba, ali nije sa minbere rekao: „O ljudi, poslušajte, poslali smo Abdullaха ibn Lutjebiju u pleme Benу Sulejm, pa je on uradio tako i tako!“ Nikako, njegova metoda je bila metoda mudrosti, općeg interesa i ne povrjeđivanja srca. Poslanik, s.a.v.s., nije želio uništiti ljude. Možda se griješnik pokaje u tajnosti bez popularizovanja tog grijeha.

Šesto: Dozvoljeno je održati hutbu prema potrebi. Kada bi Poslanik čuo za nešto što se dogodilo ljudima ili

kada bi trebao upozoriti na nešto, održao bi hutbu. Kada se dogodilo pomračenje Sunca, ljudi su kazali: „Ovo se dogodilo zbog smrti Poslanikovog sina Ibrahima.“ Tada je Poslanik ustao i obznanio da se Sunce ne pomračuje ni zbog čije smrti ili života. Poslaniku, s.a.v.s., su došli neki siromašni ljudi i niko im nije imao ništa udijeliti. Tada je Poslanik, s.a.v.s., ustao i održao hutbu kako bi im neko pomogao.

Sedmo: Poklon i ono što je vezano za njega. Prenose se Poslanikove riječi: „Voljet ćete se ako budete razmjennivali poklone.“²⁶ Hadis je dobar. U drugom, također, dobrom hadisu, stoji: „Poklon odstranjuje zavist iz čovjekovog srca.“²⁷ Kamo sreće da to postane navika u poступcima sa komšijama i bližnjima, pa da im poklanjaš, makar sitne stvari, jer to odstranjuje zavist i grubost. Često je poklon ljepši od velikih imetaka.

Jednom je Ibn Abbas pio Zemzem-vodu, a bila je velika žega. Tada priđe neki beduin, zakloni ga svojim kišobranom, i nakon toga se razidoše. Poslije nekoliko godina beduin je došao i rekao: „Ja kod tebe imam jednu zaslugu i želim da me za to nagradiš.“ „O čemu se radi?“ – upitao je Ibn Abbas. „Vidio sam te kako sa hadžijama pišeš Zemzem dok te sunce prži. Tada sam te zaštitio mojim kišobranom.“ – odgovori čovjek. Ibn Abbas mu reče: „Dobrodošao.“, zatim ga postavi pored sebe i obasu ga imetkom i raznim poklonima.

Poslanik, s.a.v.s., je primao poklone i nagradjavao za

²⁶ Bilježi Buhari u *Edevel-mufred*, Albani u *El-Irva* navodi da je vjerodostojan br. 1601.

²⁷ Bilježi Tirmizi, Albani ga smatra slabim.

njih. Rekao je: „Kada bih bio pozvan na jelo od životinjskih nožnih zglobova, odazvao bih se, a kada bi mi bila poklonjena životinjska noga, prihvatio bih je.“²⁸ Ovo je znak Poslanikove skromnosti. Mudrost je u tome da ne trebaš odbijati poklone kada znaš da ti neće naškoditi vjeri i časti. Kada odbiješ poklon, okrenut ćeš čovjeka protiv sebe, a to je znak lošeg ophođenja sa ljudima. Allah najbolje zna. Neka je salevat i selam na Muhammeda, s.a.v.s.

Ne zaboravi Allaha

Draga braćo u vjeri, Poslanik kaže: „Znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u poteškoći.“ Ovo je oporuka Ibn Abbasu od najbogobojaznijeg čovjeka, koji najbolje poznaje Gospodara ljudi i najiskreniji je savjetodavac. Ibn Abbas je bio u osvitu života, na početku životnog puta. Poslanik je iskoristio priliku i rijetku situaciju, te mu se obratio:

”يَا عَلَامُ إِنِّي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ: إِحْفَظِ اللَّهَ يَعْنَتْكَ، إِحْفَظِ اللَّهَ تَجَدَّدَتْكَ، تَعْرِفَ عَلَى اللَّهِ فِي الرَّحْمَةِ إِذَا سَأَلْتَ فَانْسَأَ اللَّهُ، وَإِذَا اسْتَعْنَتْ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَأَعْلَمُ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعْتُ عَلَى أَنْ يَنْقُضُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْقُضُوكَ إِلَّا يُشْنِي قَذْكَبَةَ اللَّهُ لَكَ، وَإِنْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَصْرُرُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَصْرُرُوكَ إِلَّا يُشْنِي قَذْكَبَةَ اللَّهُ لَكَ“.

„Dječače, upamti ove riječi: čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati; čuvaj ih, On će ti uvijek pomagati; znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u poteškoći; kada nešto tražiš, traži od Allaha; kada tražiš pomoć, traži je od Allaha; znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave, ne bi ti mogli od koristi biti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio; i kada

²⁸ Bilježi Buhari, 201/3.

bi se okupili da ti naude, ne bi ti mogli nauditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili.“²⁹

Kako su ove riječi lijepo. Kako je ovo veličanstvena oporuka. Kako je ovo plemenito obraćanje. Ljudi, krenimo zajedno prema njegovom pozivu. Saznajmo kako je podučavao ashabe da znaju za Allaha u blagostanju i da će, onda, On znati za njih u poteškoćama.

Ibrahim, a.s., je govorio:

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِي خَطَايَتِي يَوْمَ الدِّينِ

I Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti! (Eš-Šuara, 82)

Njegova žudnja i nada usmjereni su prema Allahovom oprostu. U tom trenutku, ne sjeća se svoje veličanstvene misije i velikih djela koja je učinio, već sebe smatra grješnikom: *I Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti!* (Eš-Šuara, 82), Ibrahim je živio u blagostanju, čuvajući Allahove propise onda kada su se svi ljudi okrenuli od vjere. Klanjao je čisto isповijedajući vjeru. Dok su ljudi padali na sedždu kipovima, on je činio sedždu Allahu. Dok su se ljudi vezali za kipove, on se vezao za Allaha. Dok su ljudi veličali legende, on je veličao Allaha. Raspalili su mu vatru nakon što je otišao kod Nimruda, čovjeka koji je negirao Allaha. Uzvišeni u Kur'antu kaže: *Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovom Gospodaru prepriradio. Zar nisi čuo za onoga koji je Allahove propise gazio? Zar nisi čuo za onoga koji je Allahove svetinje omalovažavao? Zar nisi čuo za onoga*

²⁹ Bilježi Tirmizi sa vjerodostojnom senedom.

Bezvrijedni dunjaluk

ko u Allaha nije vjerovao?

أَلَمْ تَرِ إِلَى الَّذِي حَاجَ إِبْرَاهِيمَ فِي رِبِّهِ أَنْ آتَاهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيُّ الَّذِي
يَخْيِي وَرَبِّيُّ

Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovom Gospodaru prepirao onda kada mu je Allah carstvo dao? Kad Ibrahim reče: 'Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje. (El-Bekara, 258) Allah je Stvoritelj, On je Opskrbitelj i Ravnatelj.

*Upitaj liječnika koga je očaj obuzeo:
„Ko te je liječenju podučio?“*

*Upitaj bolesnika, nakon što ga ostaviše ljekari:
„Ko te je izlijecio i zdravlje ti dao?“*

*Kada vidiš otrovnicu da otrov bljuje,
Zapitaj ko joj otrov kao štit daruje?*

*Upitaj je: „Otrovnice, kako ostaneš živa,
A toliko otrova ispunjava usta tvoja?“*

*Upitaj utrobu pčele kako luči med,
A med upitaj ko ga je zasladio?*

*Gospodaru moj, Tebi Jedinom hvala pripada,
I niko pored Tebe zasluge nikakve nema!*

Ibrahim je rekao: „Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje.“ Samo Allah može dati život i smrt. Samo Allah zna šta je u utrobama majki, samo Allah zna šta će svaka duša zaraditi sutra i samo On zna u kojoj zemlji ćeš umrijeti. Na to ovaj lažov reče: „Ja život i smrt dajem.“ Kako? Dovede dvojicu zatvorenika, jednog od njih osloboди i reče: „Evo, ovome sam dao život.“ A drugog ubi i reče: „Ovoga sam usmrtio.“ Ibrahim mu predade raspravu, te nastavi:

فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأَتَيْتُهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبَهَتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي النَّقْوَمَ الظَّالِمِينَ

'Allah čini da Sunce izlazi sa istoka,' – reče Ibrahim – 'pa ti učini da grane sa zapada!' I nevjernik se zbuni. – A Allah silnicima neće ukazati na Pravi put.

Nakon toga su za Ibrahima pripremili veliku vatrnu, raspalili je, a njega stavili u katapult i ispalili u vatrnu. Nije imao prijatelja, potpore niti pomagača osim Allaha.

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ يَوْمًا لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَهُمُ الْلَّغْنَةُ وَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

Mi ćemo, doista, pomoći poslanike Naše i vjernike u životu na ovom svijetu, a i na Dan kad se dignu svjedoci, na Dan kada krivcima pravdanja njihova neće od koristiti; njih će prokletstvo i najgore prebivalište čekati. (El-Mu`minun, 52-53)

Neki učenjaci kažu da je tada Džibril došao Ibrahimu i rekao: „Imaš li kakve potrebe kod mene?“ Ibrahim je odgovorio: „Kod tebe nemam, ali kod Allaha imam.“³⁰

³⁰ Pogledaj Ibn Kesirov *Tefsir*.

Zatim je izgovorio riječi: „Dovoljan mi je Allah i divan je On zaštitnik!“ Buhari prenosi od Ibn Abbasa: „Kada je Ibrahim bio bačen u vatrnu, rekao je: „Dovoljan mi je Allah i divan je On zaštitnik.“, pa ga je Allah spasio. Ove riječi je rekao i Muhammed, s.a.v.s., kada mu je rečeno:

الَّذِينَ قَالَ كُمُّ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَعَلُوا لَكُمْ فَآخِشُوهُمْ فَرَأَهُمْ إِيمَانًا وَقَاتُلُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنَعْمَ الْوَكِيلُ فَانْتَهُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلِي لَمْ يَمْنَعْهُمْ شَوَّهَةٌ وَأَبْعَدُوا
رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ

One kojima je, kada su im ljudi rekli: 'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!' – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!' I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, – a Allah je neizmjerno dobar. (Ali Imran, 173-174)

Da li ove riječi izgavaraju naši mladići kada ih obuzmu tuge i brige, kada vide grijehu, iskušenja i nesreće? Da li ih izgavaraju djevojke i žene? Ibrahim je bačen u vatrnu, ali je ona bila hladna i spasonosna, jer je on u životu sproveo riječi: „Znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u poteškoći.“

Musa, a.s., je rođen u vrijeme kada je faraon ubijao mušku djecu. Gdje da ga majka sakrije? Sva užad su, osim Allahovog, bila pokidana. Uzela je svog sina, metnula ga u sanduk i spustila u rijeku, izvršavajući Allahovu naredbu. Kuda je otisao Musa, beba koja nije znala jesti, piti, govoriti i braniti se? Otišao je ostavljajući za sobom bašče svih ljudi okolo Nila, u faraonovu bašču. Uzele su ga sluškinje i iznijele pred silnika i tiranina koji ga htjede

ubiti. U tome ga spriječi njegova supruga Asija, iskrena vjernica koja je spoznala Allaha u blagostanju, pa je Allah nije ostavio u trenucima teškoće.

Učenjaci kažu da je faraon mučio onoga dana kada je od nje tražio da posvjedoči da nema božanstva osim njega, a ona je to odbila i posvjedočila da nema božanstva osim Allaha. Prikovao joj je ruke za zemlju, ali ona nije osjećala bol. Zatim je ostavio na suncu, ali su došli meleki i krilima joj napravili hlad.

„O Ti Koji uljepšavaš, Ti si moja pomoć i potpora! Nasilnici su nasrnuli na mene da bi me uništili, ali si me Ti zaštitio.“ Čim je vidjela Musaa, a.s., zavoljela ga je. Uzvišeni je rekao: *I Ja sam učinilo da te svako voli.* Učenjaci kažu da ovo znači: Ko god te vidi zavoljet će te. Ona je rekla svom suprugu, faraonu: „Da bude radost meni i tebi. Ostavi u životu ovo dijete, možemo ga posiniti.“ Oni dvoje nisu imali djece. Faraon joj je odgovorio: „Neka bude radost tebi, meni ne treba.“ Učenjaci kažu, da je faraon rekao: „Neka bude radost i meni.“, Allah bi tako i učinio.

Musa je živio pod Allahovom zaštitom, jer je bio iskren i sproveo je riječi: „Znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u problemima.“

Dani su prolazili i Musa je ubio nekog čovjeka. Tada je pobegao bez igdje ičega, gladan i bolestan. Zbog toga biografi bilježe da je Musa, nakon što je stigao u Medjen i napojio stado dvije djevojke, otišao u hlad drveta i plakući podigao ruke govoreći: „Gospodaru, bolestan sam, stranac sam u ovom mjestu, gladan sam i siromašan!“ Tada mu je Uzvišeni objavio: „Musa, bolestan je samo

onaj čiji Ja liječnik nisam. Gladan je samo onaj koga Ja ne nahranim. Stranac je samo onaj u čijoj blizini Ja nisam, a siromah je samo onaj kome Ja bogatstvo ne udijelim.“ U kontekstu toga su i riječi Uzvišenog: *Gospodaru moj, ma kakvu mi branu dao, zaista mi je potrebna.* (*El-Kasas*, 24) Oženio se kćerkom čestitog i dobrog čovjeka. Ona ga je pozvala da ode njenom ocu, a on joj reče: „Idi iza mene i pokazuj mi put.“ Subhanallah. Pogledajte stida! Pogledajte svijesti o Allahovoj kontroli! Može li današnja omladina zamisliti primjer Musaa, a.s., i ove djevojke koja ga je pozvala, a on je povjerljivo i čuvajući Allahove propise postupio prema njoj? Da li naša omladina, dok gleda harame, posmatra žene koje im nisu dozvoljene, izaziva srdžbu Gospodara nebesa i Zemlje i umnožava svoje grijehe, zna za ove principe? Uzvišeni je Musaa poslao kao poslanika surovom i oholom faraonu. Slavljen neka je Allah! Musa je pobjegao od ovog silnika, a Uzvišeni je želio da mu se Musa suprotstavi misijom. Musa se bojao. Ali, zato što je znao za Allaha u blagostanju, Allah ga nije ostavio u trenucima tegobe, te je njemu i Harunu objavio:

فَالْ لَا تَخَافُ إِنَّمِي مَعَكُمْ أَنْسَعُ وَأَرَى

‘Ne bojte se!’ – reče On – ‘Ja sam s vama, Ja sve čujem i vidim. (*Taha*, 46)

Kada se Musa na otvorenom i javnom skupu suočio sa faraonovim čarobnjacima, osjetio je u duši zebnju od njihovih čarolija, pa mu je Uzvišeni rekao: *Ne boj se, ti ćeš pobijediti.* Gospodar mu je dao pobjedu i sačuvao ga njihovih spletki, jer je Musa znao za Allaha u trenucima blagostanja. Pobjegao je od faraona, a on ga je slijedio s

vojskom poput brda, sve dok nisu stigli do mora. Narod se uplašio da bi ih faraon i njegova vojska mogli susresti, ali je on kazao: *Nikako, sa mnjom je moj Gospodar, On će me uputiti.* On je znao da će ga Allah izbaviti, kao što ga je izbavio i prethodnih puta, ali pod uvjetom da zna za Allaha u trenucima blagostanja. Takvog čovjeka Allah neće ostaviti u trenucima problema i nedaća. Kao što je poznato, Allah ga je spasio, a njegove neprijatelje potopio.

Junus ibn Meta je srdit napustio svoj narod. Zatim se ukrcao na lađu, koju je, kao što vam je poznato, vjetar nosio i vukao lijevo-desno, sve dok ga nisu bacili u more. Tako se našao u tami mora i noći. Ove tame su doobile svojevrsno upotpunjene kada ga je progutala velika riba. Sada se nalazio u tri tame. Kod koga će utočište potražiti? Kome će se požaliti? Zamolio je:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! Ja sam se, zastava, ogriješio prema sebi! (El-Enbija, 87)

Allah ga je sačuvao muke, brige i teškoće, jer je znao za Allaha i u trenucima blagostanja. Uzvišeni kaže:

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْبِحِينَ لَلَّيْكَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبَعَّثُونَ

I da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do Dana kad će svi biti oživljeni. (Es-Saffat 143-144)

I Jusuf je, kada su ga braća bacila u bunar, puno Allaha spominjao i veličao, iako je bio malodoban.

Kada je otišao u Egipt, dogodilo mu se iskušenje sa

uglednikovom ženom. Da li je poklekao pred tim iskušenjem? Ne, nije. Uzvišeni kaže:

كَذَلِكَ لِنَضْرَفَ عَنِ السُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

Tako bi, da odvratimo od njega izdajstvo i blud, jer je on uistinu bio Naš iskreni rob. (Jusuf, 24) Znao je za Allaha u trenucima blagostanja, pa ga Allah nije ostavio u trenucima iskušenja i problema.

O ti, koji gledaš harame i uništavaš čast i dostoјanstvo, da li si u trenucima iskušenja rekao kao Jusuf:

قَالَ مَعَادَهُ اللَّهُ إِنَّهُ رَبِّ أَخْسَنِ مَثَوَّاً يَأْمُلُونَ

'Sačuvaj Božje!' – uzviknu on – 'Vlasnik me moj lijepo pazi, a oni koji dobro uzvrate zlim neće nikad uspeti.' (Jusuf, 23) Ako si ovo rekao onda ti čestitam, i blago tebi zbog Allahovih blagodati i zadovoljstva.

Ovi vjerovjesnici i mnogi drugi su znali za Allaha u blagostanju, pa ih Allah nije ostavio u tegobi i iskušenju. Allahov zakon se ne mijenja. Govoreći o biografiji porodice El-Beramika, Ibn Kesir iznosi zapanjujuće i neobične stvari. To je strana porodica kojoj je halifa Harun er-Rešid dao ovlašćenje da raspolaže velikim imetkom. Izgradili su ogromne dvorce i bašće. Vodu u dvorce doveli zlatnim i srebrenim slivnicima. Kakvo bogatstvo! Ali, zaboravili su Allaha, okrenuli se strastima, umnožili loša djela i nemoral. Allah im je neko vrijeme odložio kaznu, a zatim učinio da ih porazi njima najbliži čovjek, Harun er-Rešid. Imali su povjerenja u njega i on je imao povjerenja u njih. Voljeli su ga, a i on je njih volio. U hadisu stoji: „Ko želi zadovoljiti ljude srdeći Allaha, Allah će se na njega rasrditi, i protiv njega izazvati srdžbu lju-

di. A ko srđi ljude želeći Allahovo zadovoljstvo, Allah će njime biti zadovoljan i učinit će da i ljudi budu njime zadovoljni.“³¹

Harun er-Rešid se žestoko rasrdio na njih. Nisu znali za Allaha u blagostanju, pa ih je Allah ostavio u muci i tegobi. Najstarijeg od njih, koji ih je podučavao grijehu, Jahju ibn Halida el-Bermekija bacio je u tamnicu i tu je ostao sedam godina, sve dok mu brada i nokti nisu porasli, kosa pala niz leđa, brkovi izrasli. Počeo je govoriti: „Nisam ni na dunjaluku ni na Ahiretu!“ Sedam godina nije vidio sunca. Neki ljudi, koji su ga obišli, pitali su ga: „Šta ti je?“ On im je odgovorio: „Nisam znao za Allaha u trenucima blagostanja, pa me je ostavio u trenucima teškoće.“ U drugoj verziji se spominje da je upitao: „Znate li zbog čega nam je Allah poslao ovu nesreću?“ „Zbog čega?“ – upitali su. „Zbog dove onoga kome je nasilje učinjeno u tmini noći. Mi smo prema njoj nemarni bili, ali Allah nije.“ O ti, koji dugo vremena uživaš u blagostanju, o ti koji ostavljaš džamiju i prekidaš namaze, znaj da čuvanje u blagostanju uzrokuje čuvanje u tegobama.

Muslim bilježi hadis od Džunduba ibn Abdullaha el-Bedželija u kom stoji: „Ko klanja sabah, u Allahovoj je zaštiti, a On za to od vas ništa ne traži.“ Kako čuvati Allahove granice? Kako čuvati Njegove propise? Kako će znati za Allaha u blagostanju onaj ko ne klanja dnevne namaze, ili onaj koji čeka da njihovo vrijeme prođe, ili ko ih ne obavlja na lijep način?

Ahmed ibn Ebi Daud je bio mutezilski kadija. Ovo je Ahmed sljedbenika novotarija, a naš Ahmed je Ahmed

³¹ Bilježi Ibn Hibana, br. 1541.

ibn Hanbel, imam ehli-sunneta. Ovaj Ahmed je bio veoma darežljiv. Na jednom sijelu dijelio bi i po sto hiljada dinara. Jednom je, čak, podijelio milion dirhema, ali se loše ophodio prema Allahu i kršio je Njegove propise. Imetkom je želio kupiti slavu i renome. Mrzio je imama Ahmeda ibn Hanbela i podsticao halifu Mutesima da ga bičuje. Imam ibn Hanbel je molio Allaha protiv njega. Znao je za Allaha u trenucima blagostanja, te ga Gospodar nije ostavio u trenucima tegobe. Ahmed ibn Ebi Daud je zanemario Allaha u trenucima blagostanja, te ga je Allah ostavio u trenucima tegobe. Imam Ahmed je molio Allaha dovom: „Gospodaru, zarobi ga u njegovoj koži i kazni ga prije smrti.“ Uzvišeni je uslišio ovu dovu te ga je pogodila paraliza. Neki Ahmedovi učenici su ga posjetili i rekli: „Nismo došli da te obiđemo kao bolesnika, već zbog dvije stvari: da zahvalimo Allahu Koji te kaznio dok ti je duša u tijelu, i hvala Allahu Koji ti je zarobio organe. Kako se osjećaš?“ Odgovorio je: „Na ovu jednu polovinu tijela kada sleti muha kao da nastupi Sudnji dan, a ovu drugu polovinu tijela kada bi je makazama kidali ne bih ništa osjetio.“ Nakon toga je preselio.

Sujuti i Zehebi spominju da je jedan abasijski halifa preuzeo hilafet i zaboravio na Allaha. Uzeo bi kratko kopljje, grijao ga na vatri i govorio: „Tako mi Allaha, njime će ubiti nekog čovjeka.“ Zatim je iskopao rupe i napunio ih zlatom i srebrom. Upitali su ga zbog čega to radi, te je rekao da se boji siromaštva. Subhanallah! Boji se siromaštva, a Neovisni je na nebesima. Boji se siromaštva, a Opskrbitelj je na nebesima: *a na nebu je opskrba vaša i ono što vam se obećava.* (Ez-Zarijat, 22) Kako se sve završilo? Oduzet mu je hilafet i halifa koji je došao poslije

njega ga je okovao, a oduzeo mu riznice zlata i srebra. Uzeo mu je koplje, užario ga i njime ga oslijepio. Tako je počeo pred Bagdadskom džamijom pružati ruku i govoriti: „Allahovi robovi, dajte mi od Allahovog imetka koji vam je dao.“ Ovo mu se dogodilo jer nije znao za Allaha u blagostanju, pa ga je Allah ostavio u trenucima teškoće.

Izvlačeći pouku, svi se trebamo zaustaviti kod hadisa: „Znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u tegobi.“ Znaj za Allaha u zdravlju i koristi ga u Allahovom zadovoljstvu. Znaj za Allaha u slobodnom vremenu tako što ćeš ga provesti u korisnim stvarima: učenju Kur'ana, nauci, ibadetu i dobrim djelima, umjesto da ga provodiš u beskorisnim stvarima ili u nečemu što će ti donijeti nesreću u budućnosti. Allah će te sačuvati kao što ti čuvaš svoje vrijeme. O Allahovi robovi, o muslimani, o postači, o klanjači, nastupilo je vrijeme kada trebamo znati za Allaha, pa će i On znati za nas. To je oporuka našeg odarbanoog Poslanika, i vječna lekcija koju upućujemo sebi, našoj braći, svim muslimanima i muslimankama ne bi li čuvali Allahove granice, uvažavali Njegove svetinje i poštovali Njegove propise: *A Allah je najbolji čuvar. On je od milostih najmilostiviji.* (Jusuf, 64)

Jedna od njegovih najvećih oporuka je: „Znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u tegobi.“ Tako mi Allaha, vlasnici imetka su shvatili da nema slasti ni sreće osim u bogobojsnosti. Tako mi Allaha, nastanjivali su dvore, izgrađivali višespratnice, vozili luksuzna auta, ali su propali kada su zapostavili Allahove propise:

وَمَنْ أَغْرَضَ عَنِ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكاً وَتَحْسُرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَغْمَى قَالَ رَبُّ
لِمْ حَشَرْتَنِي أَغْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا قَالَ كَذَلِكَ أَتَنْكَ آتَانَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسَى

A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti. 'Gospodaru moj,' – reći će – 'zašto si me slijepog oživio kada sam vid imao?' 'Evo zašto:' – reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljaš, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.' (Taha, 124-126)

Mi danas, omladino islama i nosioci Allahove Knjige i Poslanikovog sunneta, živimo u blagostanju: u sigurnosti, postojanosti, ugodnom životu, miru i bogatstvu. Sačuvaj Bože da na tim Allahovim blagodatima odgovorimo nezahvalnošću Uzvišenom Allahu.

اَلْمَرْءُ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفُّرًا وَأَحَلُّوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

Zar ne vidiš one koji su umjesto zahvalnosti Allahu na blagodatima – nezahvalnošću uzvratili i narod svoj u Kuću propasti doveli? (Ibrahim, 28)

Zar ne vidiš one koji su napustili Allahove kuće, Allahovu Knjigu, Allahove propise i rade ono što izaziva Allahovu srdžbu? Zar nisi video šta su s sobom uradili? Zar ne vidiš kako se igraju vatrom, kako srljaju i jure u propast, i kako se ne boje Jedinog i Silnog!?

Uzvišeni, također, kaže:

وَصَرَبَ اللَّهُ مُتَلَّا قَزِيرَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَنَةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ
فَكَفَرَتْ بِإِنْعَمْ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِيَاسَ الْجُنُونَ وَالْخُوفَ بِمَا كَانُوا يَضْنَوْنَ

Allah navodi kao primjer grad, bezbjedan i spokojan, kome je u obilju dolazila brana sa svih strana, a koji je nezahvalan na Allahovim blagodatima bio, pa mu je Allah zbog onoga što je radio dao da iskusi i glad i strah. (En-Nahl, 112)

Živjeli su i uživali, jeli i pili, ali su činili zabranjeno i uvećali svoje grijeha, pa se Gospodar nebesa i Zemlje na njih rasrdio i žestoko ih kaznio:

وَكَذَلِكَ أَخْدُرْتُكَ إِذَا أَخَذَ الْفُرْقَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلْيَمُ شَدِيدٌ

Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je, zista, bolno i strašno. (Hud, 102)

Slavljen neka je Onaj Koji opršta dok mi stalno grijesimo. Koliko god čovjek grijesio, On neprestano opršta. Daje onome koji grijesi i ne uskraćuje mu.

Dragocjenost vremena

Skupocjeni i vrijedni minuti čine život. Za svaku minutu koju vjernik proživi i kroz koju prođe bit će pitan na Sudnjem danu. Zbog toga Uzvišeni kaže: *A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena razmisliti, a bio vam je došao i onaj koji opominje?* (Fatir, 37) Učenjaci kažu da je *onaj koji opominje* zapravo smrt, drugi da je to Muhammed, s.a.v.s. treći da je to Kur'an, neki kažu da je to islam, a neki da je sijeda kosa. Neki učenjaci selefa kažu: „Koga Allah pozivi osamnaest godina upozorio ga je i oduzeo svako opravdanje.“ U Buharijnom *Sahihu* stoji:

مَنْ بَلَغَ سِتِينَ سَنَةً فَقَدْ أَعْذَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ

„Ko proživi šezdeset godina, nema nikakvog opravdanja kod Allaha.“

Ako musliman shvati da mu je od Allaha došlo upozorenje i da nema opravdanja, onda se treba truditi da

minute iskoristi u onome čime je Allah zadovoljan.

Otkucaji čovjekovog srca govore

Da je život minut i sekunda.

Pa izgradi sebi prije smrti spomen

A čovjekov spomen je vječni život.

Značenje Allahovih riječi: *A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo*, je: Zar vam nismo odložili kaznu? Zar vam nismo produžili život? Zar vas nismo ostavili u životu dok vam nije došla opomena? Zar vam nismo dali vremena? Zbog toga neki učenjaci kažu da su sijede dlake u kosi opomena. Onaj kome pobijeli brada ili kosa neka zna da mu je to upozorenje od Allaha. Sufjan es-Sevri je rekao: „Ko posijedi neka pripremi ćefin i opremu za kabur.“ Učenjaci i dobri ljudi koji posijede plakali bi, jer su znali da je to poziv u kabur, vjesnik smrti i vodič prema Uzvišenom. Imam Ahmed je rekao: „Tako mi Allaha, mladost je kao stvar koja mi je bila u ruci, a zatim ispala.“ Ebu Atahija je ispjevalo:

Plakao sam nad mladošću i li o suze

Ali mi ne koristiše ni plač ni naricanje.

Kamo sreće da se mladost na samo jedan dan vrati

I da joj ispričam šta mi sijede uradiše.

Kamo sreće da se prvi dani mladosti vrate i da im ispričam šta su sijede sa mnom učinile. Promijenile su moju boju, izmijenile nutrinu, nestalo je snage, povile su mi leđa, rasplakale me i ne dozvoljavaju mi spavati.

Jednom je jedan mladić spavao u kući sa starcem od osamdeset godina. Nije zaspao čitave noći, jer je starac ječao, uzdisao i jecao sve do sabaha. Nakon što klanjaše

sabah, mladić mu reče: „Cijelu noć nam nisi dozvolio zaspati.“ Pa on ispjeva stihove:

*Kažu: „Tvoji uzdasi tokom noći nas uznemiriše,
Na šta se to žališ?“ Rekoh: „Na mojih osamdeset!“*

Ibn Kutejbe priča: „Starac duge i bijele brade koja je padala po njegovim prsim (običaj Arapa je bio da ni griješnici ni vjernici, ni slabašni ni snažni ne briju bradu), prošao je ulicom. Jedno dijete mu reče: „Amidža, ko ti je prodao tu bradu?“ Čovjek zaplaka i odgovori: „Ovu bradu su mi godine besplatno dale. A i tebi će dati sijede poput ovih.“ Znači, strpi se, pa ćeš i ti imati takve sijede. Učenjaci su kazali: „Ko bude čuvao Allaha u mladosti, Allah će ga čuvati u starosti.“ U hadisu stoji: „Iskoristi petero prije drugih petero.“ pa je spomenuo i: „mladost prije starosti.“³²

Govoreći o biografiji El-Muhibba et-Taberija, velikog šafijskog imama, Ibn Kesir kaže: „Jednom je sa nekim mladićima plovio brodom. Kada su se približili obali, skočio je i plivao do obale. To su pokušali i mladići, ali nisu uspjeli. Upitali su ga: „Kako to da si ti sa osamdeset godina uspio, a mi mladići nismo?“ Odgovorio je: „Čuvao sam tjelesne organe u mladosti, pa ih je Allah sačuvao u starosti.“

Mnogi muhadisi su u svojim zbirkama uvrstili i poglavljia o sjedilu kao upozorenju prije konačnog upozorenja - smrti. Zbog toga učenjaci spominju nekog pobožnjaka od Sinova Israilovih koji je imao osamdeset godina od kojih je četrdeset proveo u pokornosti Allahu, a drugih četrdeset u grijesnju. Pogledao je u ogledalo,

³² Bilježi Tirmizi.

vidio sijede dlake i rekao: „Gospodaru, bio sam Ti pokoran četrdeset godina i grijeo sam Ti četrdeset. Hoćeš li me primiti ako Ti se sada vratim?“ Čuo je glas koji je govorio: „Kada si Nam bio pokoran, bili smo ti bliski. Kada si Nam grijeo, odložili smo ti kaznu, a kada si Nam se vratio, prihvatali smo te.“ Ljude zadesi propast pa se nakon pokornosti odaju grijehu.

Zehebi spominje da je Abdulmelik ibn Mervan, umevijski halifa, bio veliki učenjak. Čak se spominje da je ubrajan u učenjake Medine. Ali kada je preuzeo hilafet prolio je krv i isukao sablju. Kaže se da je odmah kada mu je data prisega, uzeo Mushaf, proučio nešto, zatim ga zatvorio i rekao: „Ovo je naš posljednji kontakt.“ Zapao je u poniženje i propast nakon što mu je Allah dao vlast na Zemlji. Ali kada su mu nastupile smrtne muke, sišao je s kraljevskog kreveta i glavu spustio u prašinu. Puno je plakao govoreći: „Kamo sreće da me majka nije rodila. Kamo sreće da nisam okusio život. Kamo sreće da nisam nikada postao halifa.“ U takvom stanju je čuo peraća odječe koji nije brižio brigu ummeta niti se plašio nasilja, pa reče: „Kamo sreće da nisam upoznao život, kamo sreće da sam bio perać!“ Sejjid ibn Musejgeb, jedan od velikih učenjaka iz generacije tabiina je, čuvši ove riječi, rekao: „Hvala Allahu Koji je učinio da oni teže nama na samrti, a ne mi njima.“

A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena razmisliti? (Fatir, 37) Onaj kojim su ovladale strasti ne čuje Allahove ajete niti mu koriste savjeti. Da čuje sve hutbe svijeta, sva predavanja i sve dersove, neće se probuditi. Sijede su čovjekov neprijatelj. To je natjerala neke ljude da crnom

bojom farbaju bradu i kosu. Prema stavovima učenjaka, a na osnovu hadisa Allahovog Poslanika i riječi upućenih Ebu Kuhafi, ovakav postupak je zabranjen: „Uklonite mu crnu boju.“ Tajna ove zabrane je, kako smatraju neki učenjaci, što zavarava posmatrače.

Kada je nekim dobrim ljudima nastupila smrt, rekli su: „Allahu, smiluj se mom sijedilu, jer sam čuo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah se stidi kazniti onoga ko osijedi u islamu.“ Zehebi spominje biografiju Jahja ibn Eksema, jednog od velikih učenjaka i sudija. Bio je sudija u vrijeme Me'muna, čije sudstvo nije hvalejeno. Međutim, bio je muhaddis u kome je bilo dobra. Kada je preselio, neko ga je video u snu i upitao ga: „Šta je Allah učinio s tobom?“ Odgovorio je: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, doveden sam pred Uzvišenog Stvoritelja pa mi je rekao: „Tako Mi dostojanstva i veličine, da nisi osijedio, kaznio bih te Vatrom.“ Zatim me je uveo u Džennet.“ Ovo ne znači da starac može činiti što hoće jer se Allah stidi kazniti ga zbog njegovih sijedih dlaka. Allah se stidi pred čovjekovom starošću onda kada čovjek osjeti stid pred Allahom. U vjerodostojnom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Trojicu ljudi Allah neće pogledati, neće ih očistiti i njima slijedi žestoka kazna.“ Pa je, između ostalog, spomenuo: „sijedi bludnik.“, tj. čovjek koji je duboko zašao u godine, a čini blud. Ovakav čovjek neće biti prihvaćen kod Allaha, Allah s njim neće razgovarati na Sudnjem danu, neće ga pogledati, niti očistiti i njemu slijedi žestoka kazna.

Ibrahim, a.s., je pogledao u ogledalo i video sijede dlake, pa rekao: „Gospodaru, šta je ovo bijelilo?“ Uzvišeni mu objavi: „To je dostojanstvo.“ „Pa, Gospodaru, pove-

ćaj mi dostojanstvo.“ – reče Ibrahim.

Kaže se da Ahmed ibn Hanbel nije ustajao ni pred jednim čovjekom, ni pred vladarom, ni pred ministrom, ni pred sultanom, ni pred bogatašom ni pred uglednikom, već samo pred starcem sjede brade. Zagrlio bi ga i postavio da sjedi pored njega. Poslanik je rekao: „U veličanje Allaha spada i poštivanje starijeg (sijedog) muslimana.“³³

Trojici treba ukazati poštovanje zbog onoga što im je Allah dao: pravednom vladaru, nosiocu Kur'ana ili onome ko traga za znanjem i radi po njemu, i starcu.

Cilj svega ovoga je da dođemo do pitanja čuvanja života uz Allaha. Mnogo je ljudi kojima je pred očima protekao život, a nisu ga iskoristili u pokornosti. Zbog toga gorko plaču i kaju se. Uzvišeni govori o rasipnicima: *A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena razmisliti.* (Fatir, 37) Uzvišeni o njima kazuje: *O, žalosti naše, šta smo sve na Zemlji propustili!* (El-En'am, 31) Učenjaci kažu: „Oni govore: ‘Teško nama zbog dragocjenog vremena koji smo protračili u životu.’“

Jednom je Omer, r.a., ušao u džamiju i zatekao tužnog čovjeka. Upitao ga je za razlog njegove tuge, te mu je rekao: „Prošle noći mi je prošao namaz.“ A šta je s nama? Puno nas je kojima prođe sabah-namaz, ali naša srca su hladna i ne osjećaju tugu niti srdžbu. Nema nikakve brige niti straha. Baš kao što kaže Mutenebbi:

*Bezvrijednom nije ništa uvrijediti ga
Kao što mrtvo tijelo bol ne osjeća.*

³³ Bilježi Ebu Davud, a Albani ga smatra dobrim.

Omer mu je tada rekao: „Slavljen neka je Allah, ustani i klanjaj! Zar nisi čuo Allahove riječi:

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَن يَذَكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا

On čini da se noć i dan smjenjuju, ta je pouka za onoga koji hoće razmisliti i želi biti blagodaran. (El-Furkan, 62)

Kome prođe zikr ili učenje Kur'ana koje je planirao za noć, neka ga nadomjesti danju. A kome prođe dnevni zikr, neka ga nadomjesti noću. Džunejd ibn Muhammed je jedan od dobrih ljudi koji je dnevno, kako spominju biografi, učio trideset hiljada zikrova. U smrtnim agonijama počeo je učiti Kur'an, pa mu sinovi rekoše: „Zar učiš Kur'an sada dok se boriš sa smrću?“, a on im odgovori: „Ima li na dunjaluku iko potrebniji dobrih djela od mene?“

Draga braćo, svaki minut je vrijedan i dragocjen, ne može se platiti. Učenjaci spominju brojne primjere čuvanja vremena. Kerz ibn Vebre je bio jedan od dobrih ljudi koji je svakodnevno po četiri puta proučio Kur'an. Ovo navodi Nevevi i moguće je, iako nije u skladu sa sunnetom proučiti Kur'an za manje od tri dana. Ali navodimo kao primjer ustrajnosti i ozbiljnosti. Prijatelji bi mu govorili: „Sjedi s nama da razgovaramo.“ A on bi im odgovarao: „Zarobite Sunce...“

Hasan el-Basri je rekao: „Tako mi Allaha, nijedno jutro ne osvane, a da ne pozove: 'O sine Ademov, iskoristi me, jer ti se do Sudnjega dana neću vratiti.'“ Ove riječi potvrđuje i vjerodostojni hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kom stoji: „Bit će doveden čovjek koji je najviše uživao (a koji je zaslužio vatru) pa će biti umočen u Džehennem samo jednom, a zatim izvađen, pa će ga Allah

upitati: 'Jesi li ikada osjetio blagodati? Jesi li ikada doživio blagodat?' Odgovorit će: 'Ne, tako mi Allaha, nikad nisam doživio blagodat.' Nestalo je dvoraca i palata, nestalo je blagodati i ostali su samo grijesi koji će ga pratiti do Vatre. "Zatim će biti doveden najnesrećniji čovjek na Zemlji, koji je preživio razne nesreće i probleme, koji je spavao u šatoru, jeo komad hljeba i pio vodu. Uvest će se u Džennet na jedan tren, a zatim biti upitan: 'Jesi li ikada imao kakve nesreće?' 'Ne, Gospodaru, nikada nisam imao nesreća.' – odgovorit će.³⁴ Ovo je život."

Zbog toga pitaj onoga ko uživa u blagodatima ovog svijeta, da li se sjeća prethodne blagodati koju mu je Allah dao. Sigurno će reći da se ne sjeća. Ostaje samo pokornost Allahu, Jednom i Jedinom. Zbog toga su pokornost preporučivali dobri ljudi u prijašnjim i potonjim generacijama. Sulejman, a.s., je rekao: „Učili smo i ono što su drugi ljudi učili i ono što nisu učili, i nismo našli ništa slično bogobojsnosti.“

Avn ibn Abdullah je, oprštajući se od svojih prijatelja, oporučio: „Ostavite mi vam jednu oporuku. Oporučujem vam bogobojsnost. Bogobojsni se nemaju čega bojati niti za čime tugovati.“ Zbog toga se kaže da će dobra djela na Onom svijetu biti vrijedna kao brdo blagodati, kada se stave na vagu. U predanjima se navodi, da je Sulejmanu, a.s., je bio potčinjen vjetar koji ga je nosio na čilimu kuda je želio. O tome Uzvišeni kaže:

فَسَخْنَالَهُ الرَّبِيعَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُّحْمَاءٌ حَيْثُ أَصَابَ

I Mi smo dali da mu služe: vjetar – koji je prema zapovijedi njegovoj blago puhao onamo kuda je on htio. (Sa'd, 36)

³⁴ Bilježi Muslim.

Vjetar bi išao kamo bi Sulejman, a.s., naredio. Jednom je prošao ispred seljaka koji je radio na njivi. Vidjevši ga, seljak se zadivio prizorom i rekao: „Slavljen neka je Allah! Davudovoj porodici je data velika vlast.“ Čuvši ga, Sulejman je naredio da ga spuste, te se obrati tom čovjeku: „Doista su riječi koje si izgovorio: ‘Slavljen neka je Allah.’, vrijednije od onoga što je dato Davudovoj porodici.“ To potvrđuje i vjerodostojno predanje koje bilježi Muslim, a u kom stoji: „Da izgovorim riječi: ‘Slavljen neka je Allah, Njemu hvala, nema božanstva osim Njega i Allah je najveći.’, draže mi je od svega što sunce obasjava.“ Zbog toga Uzvišeni o Idrisu kaže: *I uzdigli smo ga na visoko mjesto.* (Merjem, 57)

Za njega se kaže da je bio krojač i svaki put kada bi stavio iglu, prije nego bi je izvadio, izgovorio bi: ‘Slavljen neka je Allah, Njemu hvala, nema božanstva osim Njega i Allah je najveći.’ Zatim bi je izvadio. Uzvišeni mu je objavio: „O Idrise, tako Mi dostojanstva i veličine, uzdići će te na visoko mjesto.“ „Zbog čega, Gospodaru moj, ja sam grješnik?“ Priznavao je svoje nedostatke. Bi mu rečeno: „Allah je uzdizao tvoja djela sa djelima ostalih stanovnika Zemlje, pa si ih nadmašio tespihom i tahlimom. Ibn Redžeb, u djelu *Džamiul-ulum vel-hikem*, kaže: „Halid ibn Madan bi dnevno izgovorio tespih sto hiljada puta.“ Ovo je uspjeh koji Allah daruje čovjeku. Ima ljudi koji svakodnevno uče tespih tako da munafici za njih govore kako su sujevjeri i opsjednuti. Ševkani i ostali imamili prenose hadis u kome stoji: „Spominji Allaha dok ljudi ne počnu govoriti da si poludio.“³⁵ Jedan dobri čovjek je puno činio tespih, te mu neki mladić reče: „Ti si

³⁵ Bilježi Ahmed, 68/3, a Albani ga smatra slabim, br. 517.

Bezvrijedni dunjaluk

opsjednut.“ A on mu odgovori stihovima:

*Zbog velike ljubavi prema Vama rekoše da sam bolestan
A ja odgovaram da me ta bolest još nije ostavila.*

Gospodaru moj, zbog toga što Te spominjem ljudi mi kažu da sam bolestan, a ja im odgovaram da, ako je to bolest, ja sam i dalje bolestan.

Ibn Kajjim je u prelijepom stihu pjevao:

*Kada se razbolimo liječimo se sjećanjem na Vas,
Nekada ostavimo zikr pa se razbolimo.*

Zbog toga ćeš vidjeti brojne pobožnjake i dobre robove koji stalno čine zikr. Imam Nevevi je rekao: „Ko se bude bojao ljudi (njihove priče) kada je zikr u pitanju, onda ga je mimošla velika nagrada.“ Moraš biti iskren prema Allahu i ne trebaš brinuti zbog njihovih riječi i komentara, već spominji Allaha puno, onako kako se kaže u Kur’anu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite, i ujutro i naveče Ga veličajte. (El- Ahzab, 41-42)

Molim Allaha da nam omogući da vrijedno iskoristimo vrijeme i skupocjene minute u pokornosti i Allahovom zadovoljstvu. Allah, opet, najbolje zna. Neka je Allahov salevat i selam na Poslanika, njegovu porodicu i sve ashabe.

Primjer dunjaluka

U Poglavlju o suptilnosti, u odjeljku o primjeru dunjaluka u odnosu na Ahiret, Buhari navodi riječi Uzvišenog:

اعْلَمُوا أَنَّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهُوَ وَزِينَةٌ وَتَقَاءُخُرُّ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ
 وَالْأُولَادِ كَمَثَلُ عَيْنِيْتُ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ بَيْتَهُمْ ثُمَّ يَبْيَحُ قَرَاهَ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَاطَمَا وَفِي
 الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعٌ الْغُرُورُ

Znajte da život na ovom svijetu nije ništa drugo do igra, i razonoda, i uljepšavanje, i medusobno hvalisanje i nadmetanje imecima i brojem djece! Primjer za to je bilje čiji rast poslije kiše oduševljava nevjernike, ono zatim buja, ali ga poslije vidiš požutjela, da bi se na kraju skršilo. A na Onom svijetu je teška patnja i Allahov oprost i zadovoljstvo; život na ovom svijetu je samo varljivo naslađivanje. (El-Hadid, 20)

Zatim navodi predanje u kome Sad ibn Sehl govori da je čuo Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Mjesto biča u Džennetu je vrjednije od dunjaluka i svega što je na njemu. A jedan jutarnji ili večernji pohod na Allahovom putu je, također, bolji od dunjaluka i svega što je na njemu.“ Ovaj hadis ima nekoliko aspekata. Uzvišeni kaže: *Znajte da život na ovom svijetu nije ništa drugo do igra i razonoda.* Razonoda je rezervisana samo za srce, jer se ono razondi, a zabava je karakteristična za tijelo. Primjer dunjaluka je, kako navode neki učenjaci, poput primjera djece koja se počnu igrati, izgrade dvorac, nasele ga, zasade drveće, a uvečer kada završe s igrom, sve to poruše. Takav je i dunjaluk.

Uzvišeni kaže:

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْجَنَّةِ الَّتِي كَانُوا أَنْزَلُنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَضْبَعَ هَشِيمًا تَذَرُّوْهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا

Navedi im kao primjer da je život na ovom svijetu kao bilje koje i poslije natapanja vodom, koju Mi s neba spuštamо, ipak postane suho, i vjetrovi ga raznesu. A Allah sve može! (El-Kehf, 45)

Mufessiri kažu: „Ovo je primjer zemlje u proljeće, zalivene obilnom i blagodarnom kišom iz koje su iznikle sve vrste divnog bilja: ruže, drveće... taj primjer zadivljuje sijača. Pred udarom vjetra i pod sunčevom žegom palme se izlome, ruže osuše i nestane ljestvite. Sve iščezne i postane pusta ledina. Takav je dunjaluk. Prolazi pored čovjeka koji je u snazi i zdravlju, čija porodica je na okupu, ugledan je među ljudima, ima puno imetka, a tijelo mu je snažno. Ali nakon nekog vremena čovjek se razboli ili umre, zapadne u nedaće, a dani zdravlja i raspoloženja prođu.“

Ibn Kajjim u *Zadul-meadu* kaže: „Došla je žena iz porodice Nu'mana ibn Munzira dok su bili u zdravlju i bogatstvu, jer su tada bili među arapskim kraljevima. Neki čovjek joj je rekao: „Hej ti, šta je učinjeno sa vama?“ „Osvanuli smo, a od nas nije bilo bogatijih Arapa, ali kada smo omrkli, nije bilo siromašnijih od nas.“ Ibn Mesud je prošao pored nekog dvorca u Kufi koji je obasjavalо svjetlo i u kom je bilo veliko slavlje. Upitao je šta se dešava, pa mu je rečeno: „Ljudi su došli kod oca na svadbu i svečanost, žele se proveseliti.“ Ibn Mesud je to prokomentarisao: „Nema ni jedne kuće da se ispuni radošću, a da se kasnije ne ispuni suzama.“ Dakle, ni jedna kuća se ne ispuni radošću, veseljem i ljestvom, a da se

nakon kratkog vremena u nju ne useli tuga, briga i žalost. Kada te zadesi kakva nesreća, sjeti se da je ona zadesila i neke druge i da se uselila u mnoge kuće.

Sve nesreće i iskušenja vode čovjeka prema smrti, a smrt je lahka i mora joj se stići. Velika nesreća koja čovjeka vodi u Džehennem je nemarnost prema Allahu. Allah na takvo srce udari pečat te ono ništa ne shvaća, ne razmišlja i ničega nije svjesno. Ovo je najveća nesreća. Zbog toga ne pridavaj veliki značaj ovosvjetskim nesrećama sve dok to nisu ahiretske.

Govoreći o dunjaluku andalužanski pjesnik pjeva:

Kada te napadne, uzvrati još jačim napadom

Ali štiti svoju vjeru svim čime možeš.

Ibn Kajjim veli: „Kada se razboli čovjekovo tijelo - to je obična bolest koja će se završiti smrću, ali kada se razboli čovjekovo srce - ta bolest vodi u Džehennem. Da nas Allah sačuva!“ Uzvišeni Allah u Kur’anu spominje tjelesne bolesti samo u kontekstu navođenja opravdanja i olakšica u ibadetu, dok bolesti srca uvijek navodi u kontekstu vjerovanja i govora o nevjerstvu i licemjerstvu. Da nas Allah sačuva toga.

U njihovim srcima je bolest, dok su njihova tijela, kako ih Uzvišeni opisuje, na drugom mjestu:

وَإِذَا رَأَيْتُمُ تُغْجِبُكَ أَجْسَادُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا أَنَّمَّا سَمِعُ لِقَوْلِهِمْ كَآنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ

Kad ih pogledaš, njihov izgled te ushiće; a kad progovore, ti slušaš riječi njihove. Međutim, oni su kao šupljii naslonjeni balvani. (El-Munafikun, 4) Oni su bolesnih srca. Uzvišeni kaže: Znajte da je život na ovom svijetu... Riječju: znajte Uzvišeni želi privući pažnju na ajet. Znaj-

te - ako možete znati, razmislite - ako umijete razmisliti, razmišljajte - ako ste sposobni to. Život na ovom svijetu je samo igra i razonoda... Igra je karakteristična za tijelo, a razonoda za srce. *I uljepšavanje, i međusobno hvalisanje i nadmetanje...* Mufesiri kažu da se ovo odnosi na natjecanje u gomilanju imetka. Zbog toga, kada neko od ljudi na dunjaluku želi izazvati srdžbu drugog, nastoji napraviti veću zgradu od njegove, sakupiti više imetka i napraviti ljepši prizor. *Nadmetanje imecima i brojem djece...* Učenjaci su kazali: „Koga zadivi njegov imetak i odvrati od pokornosti Allahu, neka se sjeti kazivanja o Karunu. Uzvišeni ga je uništio i prekinuo mu korijen:

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِيَّتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا أَيُّنَا مِثْلَ مَا أُوتَىٰ
قَاتُونَ إِنَّهُ لَذُو حَظٍ عَظِيمٍ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلْكُمُ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آتَيْنَا
وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهُمَا إِلَّا الصَّابِرُونَ

*I izide on pred narod svoj u svom sjaju. 'Ah, da je i nama ono što je dato Karunu!' - govorili su oni koji su čeznuli za životom na ovom svijetu, - 'On je, uistinu, presrećan.' 'Teško vama!' - govorili su učeni - 'Onome koji vjeruje i čini dobra djela bolja je Allahova nagrada, a bit će samo strpljivima pružena.' Kako se sve završilo? *I Mi smo i njega i dvorac njegov u zemlju utjerali.**

Takvo je i nadmetanje i ponošenje djecom u prilikama kada se susrećemo s rođacima i prijateljima. Tako je postupao Veliid ibn Mugire u džahilijetu. Imao je deset sinova i njima se ponosio na skupovima i sastajalištima Kurejšija dok bi ga gledali kako s njima ide. Zbog toga Uzvišeni o njemu kazuje:

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَجِيدًا وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَعْدُودًا وَبَنِينَ شُهُودًا

Meni ostavi onoga koga sam Ja izuzetkom učinio i bogatstvo mu ogromno dao i sinove koji su s njim. (El-Mude-sir, 11-13)

Tj. koji s njim idu na skupove i zgode, ali mu to kod Allaha neće koristiti. Uzvišeni kaže: *Primjer za to je bilje čiji rast poslije kiše oduševljava nevjernike.* (El-Hadid, 20) Riječ gajs upotrijebljena u ovom ajetu označava kišu koja padne nakon sušne godine. Uzvišeni kaže:

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَطَّعُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْخَبِيدُ

On šalje kišu kad oni izgube svaku nadu i rasprostire blagoslov Svoj, On je zaštitnik pravi i jedini dostojan hvala. (Eš-Šuara, 28)

Ko su nevjernici? Prihvatljivo mišljenje je da su to zemljoradnici. Kaže se da su to nevjernici, sljedbenici kufra, jer su oni ljudi najopsednutiji dunjalukom. Zbog toga ćeš vidjeti da se nevjernici ponašaju kao magarci i da ih jedino zadržuje dunjaluk. Ovo je osobina munafika, nevjernika i grješnika. Kada uđu u grad, samo gledaju palate, šetališta, kuhinje, kafane i mjesta razvrata. Da nas Allah sačuva!

Uzvišeni, zatim, nastavlja: *ali ga poslije vidiš požutjela, da bi se na kraju skršilo.* Zatim se suši, vehne i nestaje, da bi se na kraju skršilo. Dunjaluk je poput ovog bilja, nakon kratkog vremena požuti, a zatim se skrši.

A na Onom svijetu je teška patnja i Allahov oprost i zadovoljstvo - teška patnja za nevjernike, a oprost i zadovoljstvo za vjernike. I zbog toga Uzvišeni veli:

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُوَزِّعْ
مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

Onome ko bude želio nagradu na Onom svijetu – umnogostručit će mo mu je, a onome ko bude želio nagradu na ovom svijetu – dat će mo mu je, ali mu na Onom svijetu nema udjela. (Eš-Šuara, 20)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَرَيَتْهَا نُوفٌ إِلَيْهِمْ أَعْتَاهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْرُونَ
أُولَئِنَّكُمْ لَيْسَ هُنَّ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحِيطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا
يَغْمَلُونَ

Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove, Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na Onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَسَاءَ لِيَنْ تُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ
يَضْلِلُهَا مَذْهُورًا وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَمُؤْمِنٌ

Onome ko želi ovaj svijet, Mi mu brzo dajemo što hoćemo i kome hoćemo, ali ćemo mu poslije Džehennem pripremiti, u kome će se osramočen i odbačen peći. A onaj ko želi Onaj svijet i trudi se da ga zasluži, a vjernik je... jer ima onih koji se trude pretvarajući se...

فَأُولَئِنَّكُمْ كَانَ سَعْيُهُمْ مُشْكُورًا كُلًا ثُمَّ هُؤُلَاءِ وَهُؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ
عَطَاءُ رَبِّكَ مَغْنِيًّا

...trud će mu hvale vrijedan biti. Svima njima, i jednima i drugima, dajemo darove Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni.

Kada je Poslanik poslao vojsku na Mu'tu odredio je trojicu zapovjednika: Zejda ibn Harisa, Džafera ibn Ebi Taliba i Ibn Revahu. Tada je rekao: „Ako Zejd bude ubi-

jen, onda Džafer, a ako Džafer bude ubijen onda Ibn Revaha.“³⁶ Kada su poslije sabaha izišli, Ibn Revaha je ostao u Medini iza njih. Pošto je Poslanik preklanjao džumu Ibn Revaha ga je poselamio, a Poslanik mu se obratio: „Zar nisi otišao na pohod sa svojim prijateljima?“ Ibn Revaha mu odgovori: „Poslaniče, ostao sam da bih posljednji put vidio tvoje lice na minberu i da bih se oprostio od tebe.“ Poslanik je zaplakao, a zaplakao je i Ibn Revaha, te ispjeva stihove:

*Mir ostaje na onog od koga se oprostih
Pod palmom, ti, najbolji pratioče i prijatelju!*

Kazao je da selam ostaje na Muhammeda, s.a.v.s., u palmoviku u Medini. Tada je Poslanik rekao: „A jedan jutarnji ili večernji pohod na Allahovom putu je bolji od dunjaluka i svega što je na njemu.“

O onome što je Allah pripremio Svojim dobrim robovima u Džennetu ne može se ni govoriti. U njemu je ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo i što čovjekovo srce i razum nisu mogli zaželjeti i zamisliti. Ibn Abbas je rekao: „Na dunjaluku nema ništa iz Dženneta. Jedino su imena ista.“ I doista, na dunjaluku nema ništa što postoji u Džennetu. Nešto o njemu smo govorili i u drugim poglavljima ove knjige. Allahov Poslanik je rekao: „Ima li neko da žuri ka Džennetu, jer, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, u njemu su: bijeli dvorovi, svjetlo koje se razliježe, voda koja protiče i bijele ruže?“ Ashabi rekoše: „Mi žurimo.“ „Recite: ‘ako Bog da.’“ – reče im Poslanik.³⁷ A jedan jutarnji ili večernji pohod na Allahovom putu je,

³⁶ Ibn Hišamova *Sira*, 379/2.

³⁷ Bilježi Ibn Madže, br. 4332, a Albani ga smatra slabim, br. 3358.

također, bolji od dunjaluka i svega što je na njemu.“ Ovo označava jedan sahat pohoda ili borbe na Allahovom putu. Neki učenjaci smatraju da je na Allahovom putu onaj ko krene ujutru ili navečer ka džamiji. Ko opremi borca, na Allahovom je putu. Ko izgovori riječ koja koristi borcima, na Allahovom je putu.

Ko se ne može boriti životom neka se bori imetkom, ko se ne može boriti imetkom neka se bori jezikom tako što će hvaliti borbu i žrtvovanje na Allahovom putu i kuditi nevjerstvo, nevjernike i ateiste. Ko ne može ni jezikom, onda neka svoju borbu iskreno zanijeti srcem i neka se tako bori. Dok se Ibn Tejmije penjao na brdo u Damasku bilo mu je rečeno: „Šta ti je što se penješ i silaziš niz brdo?“ Odgovorio je: „Zamišljam da nas neprijatelji napadaju, pa se pripremam za napad.“ Upitali su Halida ibn Velida: „Šta ti je najviša slast i užitak?“ Odgovorio je: „Tako mi Allaha, najljepši trenutak mi je noć koju sam proveo uoči Bitke na Jermuku. Ustao sam noću i video kako čitava vojska spava. Probudio sam ženu i rekao: „Želiš li jednu džennetsku noć na Allahovom putu?“ Odgovorila je: „Da.“ „Ustani da čuvamo vojsku.“, rekao sam joj. Ustala je, zatim smo se abdestili. Bila je to zimska noć, njenu hladnoću zna jedino Allah. Ljudi su bili pokriveni ogrtačima. Ustao sam stražariti, a nebo je na nas izlilo snažnu kišu. Sve to vrijeme sam pokrivao ashabe pokrivačima. Tako mi Allaha, ne smatram niti jednu noć na dunjaluku ljepšom i boljom od ove noći.“

Molim Allaha da meni i vama podari Džennet, da u njemu vidimo ono što nismo vidjeli na dunjaluku, čujemo ono što nismo do sada čuli i što nije moglo zamisliti i zaželjeti srce ikoga od nas. Neka je salevat i selam na Poslanika, njegovu porodicu i sve ashabe.

Ti, koji umaraš tijelo

O muslimani, iskreni, postači, klanjači, poslušajte Allahov govor o jednom selu koje je spavalo na obali mora, ali nije priznavalo Gospodara tog mora, nije Ga veličalo i nije Ga se stidjelo:

وَأَنَّهُمْ عَنِ الْفَرِيزَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةً الْبَخْرِ إِذْ يَغْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ
حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شَرَّ عَا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ تَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُدُونَ
وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لَمْ يَعْظُمُنَّ فَوْمَا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعْذِرَةً
إِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكْرُوا بِهِ أَنْجَبَنَا اللَّذِينَ يَنْهَا عَنِ السُّوءِ وَأَخْذَنَا
الَّذِينَ ظَلَّمُوا بِعِذَابٍ يَنْهَا بِمَا كَانُوا يَفْسُدُونَ فَلَمَّا عَنَّوا عَنْ مَا يَهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُوئْنَا
قِرَدَةً حَاسِبِينَ

I upitaj ih o gradu koji se nalazio pored mora kad su propisao o suboti kršili: kada su im ribe, na oči njihove, dolazile dok su subotu svetkovali, a kad nisu svetkovali, one im nisu dolazile. Eto, tako smo ih u iskušenje dovodili zato što su stalno grijesili. A kad neki od njih rekoše: 'Zašto opominjete narod koji će Allah uništiti ili ga teškim mukama namučiti?' – oni odgovoriše: 'Da bismo se pred Gospodarem vašim opravdali i da bi se oni grijeha klonili.' I kada zaboraviše ono čime su bili opominjeni, Mi izbavismo one koji su od nevaljalih djela odvraćali, a teškom kaznom kaznimo grešnike, zato što su stalno u grijehu bili. I pošto su oni bahato odbili da se okane onoga što im se zabranjivalo, Mi smo im rekli: 'Postanite majmuni prezreni!' (El-E'raf, 163-166)

Riječ je o jednom od sela Sinova Israilovih. Nalazio se na obali mora i njegovi stanovnici su se ujedinili u grijesenu prema Allahu. Allah im je, iz Svoje mudrosti, zabranio ribolov subotom. Kod nas danas nisu u pi-

tanju ribe, već mnogo važnije stvari: ukaljane časti, oči koje gledaju haram, pjesma, vino, alkohol, zapostavljanje namaza. Nisu u pitanju ribe i ribolov, u pitanju je vjera. Naređivanje dobra i odvraćanje od zla se ne prakticira. Osjećaji svakodnevno bivaju ranjavani, uništava se čast i ruše se domovi.

Uzvišeni Allah im je zabranio ribolov subotom, ali ovi pokvarenjaci i bijednici su puštali vodu iz mora u iskopane kanale, pa kada bi ušla, zatvorili bi otok vode i ribe lovili u nedjelju. Smijali su se Allahu, nastojali Ga prevariti, ali su sami prevareni. Nakon što su to uradili, podijelili su se u tri grupe:

Grupa koja je sa njima učestvovala i koji su pjevali:

Jesam li ja iko do gazija, kada zaluta

Zalutam i ja, a kad krene Pravim putem, krenem i ja.

Slično rade neki drznici i bestidnici, koji, kada vide da se broj grješnika uvećao, govore: „Spusti glavu kao i ostali i budi s njima. Allah prašta i milostiv je. Cijeli grad je takav.“ Oni nemaju razuma, pobožnosti, niti stida od Allaha. Srca su im mrtva. Vjerovanje im je razorenog. Ismijavali su se s Allahovim propisima, pa su bili ismijani.

Druga grupa su indiferentni, oni koji žive samo radi sebe, svoje djece i supruge. Oni su sjedili u kućama i govorili daijama: „Zašto opominjete narod koji će Allah uništiti ili ga teškim mukama namučiti? Oni su propali ljudi, ostavite ih u njihovom stanju. Ostavite Bogu Božije, a caru carevo. Šta ti imaš s njima? Allah će te pitati samo za tebe!“ Ovi ljudi su sljedbenici negativnosti i pessimizma i Allah će ih pitati zbog zanemarenog imperativa naređivanja dobra i zabranjivanja zla.

Treća grupa su sljedbenici Šehadeta. To su vlasnici misije, vlasnici vječnog života kojima je Allah prosvijetlio poglede na ovom i Budućem svijetu. Oni su se obratili zabludjelima riječima: „Ustanite, ustanite zabludjeli! Propast će sve obuhvatiti!“

Šta se dogodilo? Allah im je poslao strogu kaznu i pretvorio ih u svinje i majmune. To su bili sljedbenici grijeha, sljedbenici devijacija, koji su grijesili prema Allahu i zapostavili pobožnost. Osjećaj pobožnosti je jedan od temelja islama. On je dio ispravnog islamskog vjerovanja.

Nuh, a.s., je govorio:

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ اللَّهَ وَقَارًا وَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ أَطْوَارًا أَلْمَتُرُوا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبِيعَ
سَهَّا وَأَيْ طِبَاقًا وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا وَاللَّهُ أَنْبَتُكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ بَيْانًا

Šta vam je, zašto se Allahove sile ne bojite, a On vas postepeno stvara!? Zar ne vidite kako je Allah sedam nebesa, jedno iznad drugog, stvorio, i na njima Mjesec svjetlim dao, a Sunce svjetiljkom učinio? Allah vas od zemlje poput bilja stvara. (Nuh, 13-17)

Šta vam je te se Allahove sile ne bojite? Šta vam je te Allaha ne poštujete?

Ahmed u djelu *Zuhd* bilježi interesantno predanje od Ebu Bekra, r.a. Eh, da je Ebu Bekr da pogleda naše današnje stanje... da prođe obalom i vidi miješanje muškaraca i žena, varljive poglede, okaljane časti i zapostavljene namaze. Ebu Bekr je rekao: „O ljudi, stidite se pred Allahom istinskim stidom. Tako mi Allaha, kada odem u nužnik radi svoje potrebe, ja prekrijem lice odjećom stideći se od Allaha.“ Neka je Allah njime zadovoljan. Gospo-

daru, sastavi nas s njim na stepenima vječnih! Zar se ne stidi rob koji je sa svojom čašću, kćerkom, suprugom i sestrom, vjerom i dostojanstvom, među nemarnim i bezbrižnim koji su ostavili džamiju i Kur'an? Šta će kazati Allahu? Od Poslanika se vjerodostojnjim putem prenosi:

إِنَّهُمْ مَنْ نَسِيَ اللَّهُ حَقَّ الْحَيَاةِ فَلَيَحْفَظُ الرَّأْسَ وَمَا
وَعَى، وَلَيَحْفَظُ الْبَطْنَ وَمَا حَوَى، وَلَيَذْكُرِ الْمُوتَ وَالْبَلَاءُ، وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا..

„Iskreno se stidite od Uzvišenog Allaha! Ko se pred Allahom stidi pravim i iskrenim stidom, neka čuva svoju glavu i svijest, zatim neka čuva stomak od zabranjenih stvari i ono što mu je u utrobi i neka se često sjeća smrти i raspadanja tijela u mezaru. Ko teži Budućem svijetu i njegovim blagodatima, ostavit će ovo svjetske užitke i luksuze.“³⁸

Ibn Kesir govori da je Omer ibn Hattab, veliki halifa, kada je čuo Allahove riječi:

وَقُفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَنْسُؤُونَ مَا لَكُمْ لَا تَنْاصِرُونَ بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ

I zaustavite ih, oni će biti pitani: 'Šta vam je, zašto jedni drugima ne pomognete?' Ali, toga Dana oni će se sasvim prepustiti... (Es-Saffat, 24-26) bacio štap i pao na zemlju. Ashabi su ga ponijeli na plećima, te je ostao u kući bolestan pun mjesec dana. Ovo je vjera i svijest o kontroli Jedinog Allaha. Kada budeš sam među zidovima i kada te oni zaklone, sjeti se da te gleda Jedan Jedini i reci sebi:

³⁸ Bilježe Ahmed i Tirmizi, a Albani ga u *El-Miškatu* smatra slabim, br. 1608.

I kada se skloniš tamo sa sumnjom

A duša je tugjanu pozivala.

Zastidi se od pogleda Gospodara i reci:

‘Onaj Ko je stvorio tamu, gleda me.’

Od Buharije se prenosi da je rekao: „Od kako sam postao punoljetan nikada nisam slagao niti ogovorio muslimana.“ To su ljudi koji su živjeli radi Allaha, kretali se radi Allaha, i umrli radi Allaha. Došli smo do generacije koja ne poznaje Uzvišenog – jedu Njegove blagodati, udišu Njegov zrak, piju Njegovu vodu, a opet Mu žure s grijehom. Uzvišeni je izbavio one koji su sprječavali zlo, a ostale je uništio. Što se tiče druge skupine, učenjaci se razilaze šta je bilo s njima, ali je bliže mišljenje da su i oni uništeni.

U ovome postoje neke poruke:

- Obaveza je naređivati dobro i zabranjivati zlo.
- Bonton u davi – kako pozivati ljude, kako sjediti sa njima, kako ih podučavati islamu i kako ih podsticati na izgovor Šehadeta.
- Iskušenja i smutnje su se proširile i obuzimaju sve, tako da će muslimani poželjeti da su u kaburima.
- Život je ispunjen igrom, zabavom i razonodom kojima se posvetila većina ljudi.
- Za grijehu predstoji kazna.
- Kajte se za grijehu, o muslimani!
- Riječi upućene ženi.

Ummet može opstatи jedino naređujući i afirmišući dobro, a zabranjujući i odvraćajući od zla. U suprotnom,

očekuje nas poniženje i propast.

لِعْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاءُوْدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ يَهَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ كَانُوا لَا يَتَّهَمُونَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوْهُ لِيُشَّ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjeminog, prokleti su oni od Sinova Israilovih koji nisu vjerovali – zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili: jedni druge nisu odvraćali od grešnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali! (El-Maida, 78-79)

Allahov Poslanik je rekao: „Propali su oni prije vas, jer su jedni drugima zabranjivali zlo, ali ih to nije sprječavalo da na kraju dana zajedno jedu i piju. Kada su to počeli činiti, Allah ih je prokleo i pretvorio u majmune i svinje.“ Tako ih je ponizio poniženjem kakvo historija nije zabilježila. Povrh toga, prati ih prokletstvo u svakoj knjizi i jezikom Davuda i Isaa, sina Merjeminog.

Jednom se Ebu Bekr uspio na minber i rekao: „O ljudi, vi čitate jedan ajet, ali ga ne razumijete ispravno. To su Allahove riječi:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفَسُكُمْ لَا يَبْرُئُكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ

O vjernici, brinite se o sebi. Ako ste na Pravom putu, neće vam nauditi onaj ko je zalistao! (El-Maide, 105) Doista sam čuo Allahovog Poslanika da kaže: „Kada ljudi vide neko zlo pa ga ne promijene, ubrzo će ih sve zahvatiti Allahova kazna.“ Kada ljudi vide zlo i prešute, ne kažu ništa nego to prepuste institucijama, izbjegavajući svaku odgovornost i živeći pasivno, ubrzo će Allah kazniti i savjetnika i zlog, i dobrog i lošeg, a zatim ih prokleti kao što je prokleo i one prije njih.

Vladar pravovjernih, Omer ibn Hattab, je naređivao dobro i odvraćao od zla čak i u smrtnim mukama. Od uboda je preselio kao šehid. Krv mu je tekla poput vode dok je lio suze i govorio: „Kamo sreće da me majka nije rodila! Kamo sreće da nisam upoznao život! Kamo sreće da nisam postao halifa!“ Blago tebi, Vladaru pravovjernih, kamo sreće da se dani tvoje vlasti ponove. Pa je nastavio: „Da li sam klanjao?“ U takvim trenucima on se nije raspitivao o supruzi, položaju, kući, dvorcu, hilafetu, vlasti... već je pitao „Da li sam klanjao?“ Bio je uboden na prvom rekratu, nije završio namaz. „Allah će ti pomoći, klanjat ćeš.“ – govorili su mu. Allah ga je pomogao te je završio namaz. U smrtnim mukama je govorio: „Namaz, namaz... Nema sreće u islamu ko ostavi namaz. Ko ga čuva – Allah će ga čuvati, a ko ga upropasti – Allah će ga upropastiti.“ Glavna preokupacija mu je bila susresti Allaha sa namazom. Dok su mu nastupali posljedni trenuci, dođe mu neki mladić i nazva selam. Halifa se okrene i vidje da mu odjeća prelazi članke te ga pozva, pa mu reče: „Podigni ogrtač – to je bogobojaznije i čistije za tvoju odjeću.“ Mladić na to kaza: „Allah te nagradio za sve što si učinio za islam.“ Allah bio zadovoljan njime, čak i u ovom trenutku je naređivao dobro.

Dok je klanjao dženazu Omeru, umotanom u ćefine, Alija je rekao: „Tako mi Allaha, ne bih želio susresti Allaha sa djelima bilo kog čovjeka kao sa Omerovim djelima. Sreća islama je danas zamotana u ćefinima.“ Svjedok tome je to što je naređivao dobro i zabranjivao zlo i u trenucima tegobe. Prenosi se da je rekao:

مَنْ رَأَىٰ مِنْكُمْ مُّنْكِرًا فَلْيَعْزِِّزْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَيَقْلِبْهِ

وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانَ .

„Čuo sam Božijeg Poslanika, s.a.v.s., kako govorи: ‘Kо od vas vidi neko loše djelo, neka ga sprijeчи rukom. Ako ne može rukom, onda jezikom. Ako ne može jezikom, onda srcem – to je najslabiji vid imana.’³⁹ Kakvo vjerenje ostaje čovjeku kada obide trgove, izletišta, obale, gleda sve te prizore, a njegovo srce ni najmanje ne prezre sve to. Tako mi Allaha, ljude je pogodila bolest.

Udžda je blizu kolijevke Objave, blizu je Mekke, Udžda je islamski grad, grad budjenja, predavanja i nauke. Zar je i njena obala svjedok ovome? Doista je ovo žalosno za svakog muslimana. Poručujem braći da su otvorena vrata Upute. Vratite se Jednom i Jedinom. O dajte, naša obaveza je da se spustimo u narod. To je drugi element bontona u da’vi. Uzvišeni kaže: *Na put Gospodara svoga pozivaj lijepo i mudrim savjetom.*

Moramo biti milostivi i blagi prema ljudima. Zbog čega ostajati u džamijama dok se ljudi međusobno uništavaju? Zbog čega stajati dok grijesi zahvataju sve pore života? Zar se ne bojimo da nas posljedice tog grijeha ne zadesu dok smo u kućama? Nema božanstva osim Allaha! Moramo doći s metodom s kakvom je došao i Muhammed, s.a.v.s.

فِيَهَا رَحْمَةٌ مِّنَ اللَّهِ لِئَنَّكُنَّتْ حَمْنَ وَلَزُ كُنْتَ فَطَأً غَلِيلَظَ القَلْبِ لَأَنَّفَصُوا مِنْ حَوْلِكَ

Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine. (Ali Imran, 159)

اَذْعُ عَلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمُوعِظَةِ الْخَيْرَةِ

³⁹ Bilježi Muslim.

Na Put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj. (En-Nahl, 125)

وَمَنْ أَخْسَنُ قَوْلًا مَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ

A ko govorи ljepše od onoga koji poziva Allahu. (Fussilet, 33)

Koji poziva Allahu, Jednom Jedinom... Ljudi pozivaju svojim principima, zakonima i metodama. Zar ti nećeš pozivati Allahu? U nekim predanjima stoji da su i meleki plakali zbog Jakubovog plača. Ebu Bekr bi na sabahu učio suru Jusuf i kada bi došao do riječi *lijepa strpljivost*, počeo bi plakati, a s njim i džemalije.

U Kur'antu, Uzvišeni se obraća Jusufu, koji je u bunaru:

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَزْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَنْزَلَ ذَلْوَهُ

I dođe jedna karavana, te poslaše vodonosu svoga i on spusti vedro svoje. (Jusuf, 19)

Bio je u pustinji. Nije imao nikog pored sebe, bilo je samo vukova. Ali Allah je doveo karavanu i priredio veliki prizor samo da bi spasio Jusufa, a.s. Karavana je pogriješila put. Željeli su ići u Palestinu, ali su, Allahovom mudrošću, pošli pogrešnim putem. Allahova zaštita slijedi onima koji žele Allaha. Allahova briga prati Njegove robove. Govoreći o Allahovoj zaštiti i brizi, Ibn Dževzi u djelu *Siffetus-sufuve* spominje da je jedan od dobrih ljudi pričao: „Vidio sam vrapca kako donosi meso na palmu u pustinji. Pratio sam ga i video da svakog dana sa smetlišta uzima ostatke mesa i hljeba i nosi ih na tu palmu. Ispeo sam se da vidim šta se nalazi na toj palmi i video da u njoj ne živi vrabac, već jedna slijepa zmija. Kada god bi joj

ovaj vrabac donio meso, ona bi otvorila usta i to pojela.“ Onaj Ko je ovog vrapca potčinio zmiji, potčinio je i karanavu Jusufu.

Iz kičme Velida ibn Mugire potekao je Halid ibn Velid – čovjek koji je predvodio stotine bitaka i ima značajno mjesto u islamu; čovjek koji je suze i snagu stavio u službi islamu.

Iz kičme Ebu Džehla je potekao Ikrime, koji je učestvovao na Jermuku. Kada su se sukobile dvije skupine: islam i nevjerstvo, istina i zabluda, ogasulio se, obukao ćefine i rekao priateljima: „Allah vam dao pomoć, On ne uništava one koje pomaže, imate li neku oporuku Allahovom Poslaniku?“ „Prenesi mu od nas selame.“ – rekao vojnici. Uzeo je sablju, pojurio u borbu. Borio se dok nije poginuo. Kada je već bio na izdisaju, Halid mu je donio vodu, ali je on rekao: „Daj je drugome.“ Otišao je do drugog ranjenika, ali je i on odbio. Zatim je otisao do trećeg, ali je i on odbio tražeći da prvo pije Ikrime. Kada je došao do Ikrimea, zatekao ga je mrtva. Halid je zatim krenuo ka drugom, kad i on bijaše umro. On zatim odnije trećem, ali i ovaj bijaše umro. Vidjevši to, zaplakao je naglas. Bacio je posudu s vodom i rekao: „Gospodaru moj, napoj ih u Tvom Džennetu, jer su oni izišli na Tvome putu. Allahu, sastavi nas s njima u Džennetu.“ Dokaz tome je i što je Poslanik, s.a.v.s., podnosio i trpio dok ljudima nije predstavio islam. Uzvišeni o njemu kaže: *Doista si ti na najvećem stupnju morala.* (Nun, 4) On je veličanstvenog morala i veličanstvene strpljivosti. Protiv njega su se borili njegovi rođaci vrijedajući njegova osjećanja. Tukli su mu kćerke, grdili ga, vrijedali i istjerali iz doma. Na kraju, kada ih je pobijedio, oslobo-

dio Mekku, okružio Harem svojom vojskom, obratio se nevjernicima Mekke riječima: „Šta mislite da će učiniti s vama?“ U plaču rekoše: „Plemeniti brat, sin plemenitog brata.“ „Idite, slobodni ste, Allah vam je oprostio.“ – reče im Poslanik, s.a.v.s.⁴⁰ Allah ti je povećao stepen i podario ti Vesilu (najodabranije mjesto u Džennetu). Ebu Sufjan ibn Haris, sin Poslanikovog amidže, je krenuo bježati s porodicom, pa ga je susreo Alija ibn Ebi Talib i upitao: „Kuda si se uputio, Ebu Sufjane?“ „Krenuo sam u puštinju sa djecom da tamo umremo od gladi, žedi i bez odjeće.“ „Zbog čega?“ „Ako me se Muhammed dočepa, isjeći će me na komade.“ – reče Ebu Sufjan. Alija mu reče: „Vrati mu se, poselami ga vjerovjesništvom i reci mu kao što su Jusufova braća kazala Jusufu:

قَالُوا تَاهَ لَقَدْ أَنْزَلْتَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ

'Allaha nam,' – rekoše oni – 'Allah te je nad nama uzvisio, mi smo doista zgriješili.' (Jusuf, 97)

On se vrati, ode pred Poslanika, nazva mu selam i reče: „Allahov Poslaniče, Allah te je nad nama uzvisio, mi smo doista zgriješili.“ Poslanik je podigao pogled, a niz njegovo lijepo lice su lile suze natapajući mu bradu.

*Kada se suze niz lice sliju
Vidi se ko plače, a ko samo simulira.*

Poslanik, s.a.v.s., odgovori:

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرَحَمُ الرَّاحِمِينَ

'Ja vas sada neću koriti' – reče – 'Allah će vam oprostiti, od milostivih On je najmilostiviji!' (Jusuf, 92)

⁴⁰ Ibn Hišam, *Sira*, 411/2.

Postigao je takav uspjeh kakav historija ne svjedoči. Ljudi su mu dolazili kao neprijatelji, a odlazili kao prijatelji pod utjecajem njegovog poziva. Došao mu je čovjek i kazao: „Allahov Poslaniče, svjedočim da nema božanstva osim Allaha i da si ti poslanik. Kajem se za sve grijeha, osim bluda.“ Ashabi ustadoše želeći prevaspitati ovog čovjeka, jer govorio o nemoralu pred Allahovim Poslanikom. On im reče: „Ostavite ga. Pustite ga.“ I oni ga ostaviše. Poslanik ga uze, postavi pored sebe i reče mu: „Jesi li zadovoljan da tvoja majka čini blud?“ „Ne, tako mi Allaha.“ – reče čovjek. „Jesi li zadovoljan da tvoja sestra čini blud?“ „Ne, tako mi Allaha.“ – reče čovjek. „Jesi li zadovoljan da tvoja kćerka čini blud?“ „Ne, tako mi Allaha.“ – reče čovjek. „Jesi li zadovoljan da tvoja supruga čini blud?“ „Ne, tako mi Allaha.“ – reče čovjek. „Pa, da li su muslimani zadovoljni da se tako postupa s njihovim sestrama i kćerkama?“⁴¹ Tada čovjek reče: „Poslaniče, kajem se i zbog bluda.“ Poslanik metnu ruku na srce čovjeka i reče: „Allahu moj, očisti njegov sluh i vid i sačuvaj mu polni organ.“ Tako je ovaj čovjek stao na vagu islama. Postao je poznati daija jer je Lebib znao kako ga povesti prema Uputi.

Nama nedostaje mudrosti, nedostaje nam milosti, blagosti i metoda. Fokusirali smo se na džamije, a zaboravili druga mjesta. Ljudi u džamijama su spremni. Došli su klanjati namaz. Oni su ustrajni, pobožni, iskreni, čine sedždu i ruku, ali šta je sa našom braćom, rođacima, potomcima, sa onima koji vrijeme provode u kafanama i kafićima? Ko će njih uputiti?

Poslanik je kazao: „Da Allah tvojim sebetom uputi

⁴¹ Bilježi Ahmed.

nekog na Pravi put, bolje ti je od crvenog bogatstva.⁴² „Allah se smilovao čovjeku koji čuje od mene riječi, shvati ih i prenese onako kako je čuo. Jer, možda ih onaj kome ih prenese bolje shvati od onoga ko ih čuje.“⁴³ „Dostavite od mene makar jedan ajet.“⁴⁴ Allah kori onoga ko skriva znanje i ko negira Allahovo dobro koje mu je dao u da'vi:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْفَتَنَى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ الْلَّاءُعُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَئِكَ أَتُوْبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

One koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i Pravi put, koji smo u Knjizi ljudima označili, njih će Allah prokleti, a proklet će ih i oni koji imaju pravo prokljinjati; oprostit će samo onima koji se pokaju i poprave i to javno ispolje, a Ja primam pokajanje i Ja sam milostiv. (El-Bekara, 159-160)

Nedostaci u da'vi se kod nas ogledaju u nekoliko stvari:

Prvo, ima daija koji šire vijesti o grješnicima, spomiju njihova imena, kritikuju ih pred ljudima ili govore o njihovim grijesima, što je pogrešno.

*Obaspi me svojim savjetima nasamo,
I nemoj me savjetovati među ljudima.*

*Jer savjetovanje među ljudima je
Ukor koji ne želim slušati.*

*A ako drugačije postupiš i ne poslušaš me
Nemoj se ljutiti što ti savjet neću prihvatići.*

⁴² Muttefekun alejhi.

⁴³ Bilježi Tirmizi, a Albani ga u *Miškatu* smatra vjerodostojnim.

⁴⁴ Bilježi Buhari.

Jedan od nedostataka je i to što nismo strpljivi u dostavljanju istine ljudima. Neki šabloni, kojima se dostavlja da'va i naređuje dobro, u sebi sadrže osorost te ih ljudi ne prihvataju: *a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz twoje blizine.* (Ali Imran, 125) Džerir ibn Abdullah priča: „Tako mi Allaha, Poslanik bi se nasmijao svaki put kada bi me susreo.“ Amr ibn El-As je pričao: „Poslanik, s.a.v.s., je neprestano gledao u mene pa sam pomislio kako sam bolji od Ebu Bekra i Omera.“ Blagost i ulijevanje istine u srca ljudi blago, bez navođenja imena grješnika, jedna je od metoda da've, jer u ljudima ima dobra. Ispričat ću priču koju sam čuo od jednog čovjeka. On je uspješan daija, Allah mu je prosvijetlio srce i darovao mudrost: *Kome je mudrost data, dato mu je veliko dobro.* (El-Bekare, 269)

On priča: „U našem gradu je postojao čovjek zločinac, u pravom smislu te riječi. Bio je odan drogama i uvijek u konfliktu sa policijom. Pravio im je probleme a i oni nje-mu. Bio je naoružan. Prekinuo je kontakte s roditeljima, rodbinom i zaboravio na Allaha. Posvetio se grijehenu. Sinula mi je ideja da ga Allah može uputiti mojim sebe-tom. Kada sam ga susreo, poselamio sam ga i rekao mu: „Volim te radi Allaha. Na tvom licu vidim tragove do-bra.“ A gdje su bili tragovi dobra kada je bio takav, bio je tamniji od mrkle noći. Ali, pogledajte metode, pogledajte dozvoljene čarolije!

Postoje dvije vrste čarolije (sihra): dozvoljena i zabranjena. Dozvoljena čarolija je nasmijati se bratu muslima-nu, zagrliti grješnika kako bi ga poveo ka Džennetu i to dobro djelo stavio na vagu svojih djela. Lahko je izgovo-riti grubu riječ, lahko je namrštiti se, lahko je latiti bat-i-ne, ali to sve ruši a ne gradi, to udaljava, a ne približava,

to čini grubim, a ne mekša. Kome je uskraćena blagost, uskraćeno mu je svako dobro.

مَا كَانَ الرَّفْقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا نُزُعٌ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ.

Kada se blagost nađe u nekoj stvari (nečemu), ukrasi je, a kada se ukloni iz neke stvari, unakazi je.⁴⁵

„Allah je blag i voli blagost u svim stvarima.“⁴⁶ Ovaj čovjek nastavlja: Pogledao me je i upitao: ‘Poznaješ li me?’ ‘Ne, sada sam te video, uzmi ovaj poklon.’ Uzeo je poklon.

Nisam progovorio više ni riječi. Vratio sam se kući i rekao: ‘Hvala Allahu, uspio sam u prvom koraku.’

Nakon nekoliko dana sam otišao kod njega i rekao mu: ‘Molim te da dođeš kod mene u posjetu, jer sam te, Allaha mi, zavolio.’ On je obećao da će doći. Odredio sam mu termin kada nikog nije bilo kod kuće izuzev mene. Došao je i ručali smo. Tako mi Allaha, ni jednu riječ mu nisam progovorio o vjeri. Kada je otišao, rekao sam: ‘Ovo je drugi uspjeh.’ Kada sam ga treći put susreo rekao sam mu: ‘Trebam putovati u jedno selo, blizu je. Podi sa mnom.’ I pošao je. Kada je pošao, okrenuo sam se Allahu, oči su mi zasuzile. Zamolio sam Ga da me obdari iskrenošću i da istina poteče mojim jezikom. Kada smo krenuli, počeo sam s pričom. Počela su otkrovenja od Gospodara. Ne znam odakle su dolazile te riječi. Njemu su suze počele liti jedna za drugom. Allah je oživio njegovu prirodnu vjeru, izveo je iz njenog sjedišta. Rasplamsala se u njegovom srcu. U njegovoju duši se pokrenulo *la ilah*

⁴⁵ Bilježi Muslim.

⁴⁶ Muttefekun alejhi.

illallah. Rekao sam mu: ‘Želim te spasiti Vatre. Želim te povesti ka Džennetu.’ ‘Pruži ruke.’ – rekao mi je. I ja sam pružio ruke. Uzeo ih je i rekao: ‘Uzimam za svjedoka Uzvišenog Allaha, Njegove meleke i nosioce Njegovog Arša, zatim uzimam tebe za svjedoka da sam se pokajao. Kunem te Allahom, osim Koga drugog boga nema, da kada kreneš na sabah, svratiš do mene i povedeš me u džamiju.’ Vratio sam se u grad i nakon nekoliko dana namaza u džematu, otišao je kod svojih roditelja koje nije obilazio već nekoliko godina, a bili su u poznoj starosti. Ušao je kod njih, a tragovi dobra i svjetlo su zračili iz njegova lica. Upitali su: ‘Jesi li to ti?’ ‘Ja sam.’ – odgovorio je. Zatim je poljubio oca i majku u ruku i čelo, te su svi počeli plakati od radosti.“

*Tolika me je radost ispunila da sam
Zbog njene veličine pustio suzu.*

O muslimani, ovako neka rade aktivisti! Ovo je Poslanikova metoda kojom je dopro do ljudskih srca i kojom je najluće neprijatelje priveo u svoj saf.

Treći element su smutnje, da nas Allah sačuva od njih.

Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

يُوَسِّعُكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرٌ مَالِ الْمُسْلِمِ عِنْهَا، يَتَبَعُ بِهَا شَعْفَ الْجَبَالِ، وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ
نَفْرُ بِدِينِهِ مِنَ الْفَتَنِ.

„Uskoro će doći vrijeme kada će muslimanu najbolji imetak biti stado ovaca za kojim će ići po planinskim vjosovima i tragom vodenih tokova, bježeći sa svojom vjerom od smutnji (koje će u to vrijeme zavladati).“⁴⁷ Doista se ovo i događa. Kada čovjek vidi neke prizore poželi da

⁴⁷ Bilježi Buhari.

uopće nije upoznao život i da je na nekom od planinskih viseva. Ali, šta činiti? Da li se povući? Da li se predati? Uzvišeni Allah kaže:

وَلَا يَدْعُ اللَّهَ النَّاسَ بِغَصْبِهِمْ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ

A da Allah ne suzbija ljude jedne drugima, na Zemlji bi, doista, nered nastao. (El-Bekare, 251)

Moramo reći riječ istine. Moramo pozivati Allahu-vom putu. Znaci smutnje koje je najavio Allahov Poslanik, s.a.v.s., nalaze se i u hadisu u kome stoji:

صِنْقَانٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرْهُمَا، قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا
النَّاسَ، وَرِسَامٌ كَاسِيَاتٍ، عَارِيَاتٍ، مُغَلَّاتٍ، رُؤُوفُ شَهْنَ كَأَسْنَمَةَ الْبُخْتِ
الْمُلَائِكَةِ، لَا يَدْخُلُنَ الْجَنَّةَ، وَلَا يَجِدُنَ رِيحَهَا

“Dvije vrste ljudi od mog ummeta nisam vidio: ljude koji će sa sobom nositi bičeve kao kravlje repove kojima će udarati ljude i žene nagizdano obučene, a gole, koje se uvijaju i zavode, glave su im kao devine grbe uzdignute – oni neće ući u Džennet, niti će osjetiti džennetskog mirisa.“

Kada su u pitanju žene, vidjeli smo one koje zavode i uvijaju se. One zavode srca i duše, ali iz koristi. Kaže se da će zavoditi tijelima i to se dogodilo. Došlo je vrijeme kada muslimanke izlaze iz kuće svojih roditelja dotjerane i namirisane, bacajući *la ilah illallah* iza leđa želeći poslati poruku posmatračima: Pogledajte me! Zatim se vraća kući, a s čime!? S prokletstvom, da nas Allah sačuva! Vjerodostojno predanje kazuje: „Kada se žena nami-riše i ukrasi, a zatim izide iz kuće svoga muža (bez njegove dozvole) meleki je proklinju sve dok se ne vrati u kuću.“ A

u Sunenu se dodaje još: „Ona je bludnica.“ Jer su pogledi ljudi okrenuti prema njoj. Veliko i žestoko upozorenje na ovo iskušenje. Poslanik, s.a.v.s., veli: „Nakon mene nisam ostavio veće iskušenje svome ummetu od žena.“⁴⁸ Iblis je uspio zavesti veliki broj dobročinitelja posredstvom žena. Obraćam se ženama, možda čuju one koje slušaju i vide one koje gledaju, možda razmisle i shvate. Sestro, majko, muslimanko, boj se Allaha i čuvaj svoje vjerovanje i čast; boj se Allaha u društvu; boj se Allaha u kontaktu s ljudima i u svome mjestu. Ti si odgovorna za to iskušenje i smutnju i za izlaganje ljudi opasnostima. Allahova robinjo, šta je s tvojim domom? Šta je s tvojim vjerovanjem? Gdje je Muhammedov, s.a.v.s., odgoj? Gdje su Allahove riječi:

وَقَنَّ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرُّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى

U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte. (El-Ahzab, 33)

Aiša je godinama nakon Poslanikove, s.a.v.s., smrti boravila u svojoj kući, dugo noću ponavljala riječi: *I zastavi ih, oni će biti pitani.* (Es-Saffat, 24) U vjerodostojnom predanju stoji da je ona od duha do podne namaza učila ajete:

فَمَنْ أَللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَاتَنَا عَذَابَ السَّعْوَمِ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِ نَذْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْأَنْزَرُ الرَّاجِيمُ

‘Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao; mi smo Mu se prije klanjali, On je, doista, dobročinitelj i milostiv.’ (Et-Tur, 27-280)

Sve to vrijeme bi plakala. Gdje je ovakav odgoj? Gdje je odgoj koji islam nudi? Oporuke muslimanki su sljedeće:

⁴⁸ Muttefekun alejhi.

Budi domaćica!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتَيْنَاكُمْ وَآهَلِيكُمْ تَارَاً وَقُوْدُعَا النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ عَلَيْهَا
مَلَائِكَةُ غَلَاظٌ شَدَادٌ لَا يَغْصُونَ اللَّهُ مَا أَمْرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ

O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti. (Et-Tahrim, 6)

Hansa je, kako kažu historičari, na Kadisiju poslala četvericu sinova. Obukla im je ćefine i namirisala ih, uz poruku: „Ostavljam vas Allahu, Koji ne uništava ono što Mu se povjeri. Nemojte se vraćati osim mrtvi, jer želim da me Allah počasti vašim Šehadetom.“ Svi su poginuli na Allahovom putu. Kada je to saznala, nasmijala se i rekla: „Hvala Allahu Koji me je počastio vašom pogibijom na Njegovom putu.“ Kakva je ovo žena? Ovo je muslimanka! Kakav je ovo odgoj? To je slobodan odgoj!

Alija ibn Ebi Talib je želio zaprositi Fatimu te je otišao Poslaniku, s.a.v.s., ali ga je bilo stid. Poslanik reče: „Kao da želiš zaprositi Fatimu?“ „Da, Allahov Poslanike.“ – odgovorio je. „Imaš li šta od imetka?“ – upitao je Poslanik. „Tako mi Allaha, nemam ništa.“ – odgovori. Alija nije posjedovao ništa od imetka, osim imana, vjere u Jednog Boga, šehadeta, dvorca u Džennetu, džennetskih prostranstava i bašći. „Gdje ti je štit?“ – upitao je Poslanik. Alija priča: „Donio sam polomljen štit, koji nije vrijedio ni dva dirhema, pa me je Poslanik oženio Fatimom.“

Govoreći o Fatimi, Muhammed Ikbal kaže:

*Čija je kćerka? Čija je supruga? Čija je majka?
Ko je među stvorenjima njene veličine?*

*Njen otac je najodabraniji vjerovjesnik
Džibril ga je tevhidom odgojio.*

*A Alija njen muž kome ravnog nema
U nošenju sablje.*

Obišao ih je noću i obasjao ih svojom svjetlošću. Došao je kod njih dok su spavali. Fatima reče: „Poslaniče, okretala sam mlin dok mi ruke nisu klonule, čistila sam dok nisam uprljala odjeću. Ima li kakvog sluge?“ Poslanik je sačekao nekoliko večeri, a zatim došao i rekao joj: „Hocete li da vas uputim na nešto bolje od sluge?“ – upitao je Poslanik. „Svakako.“ – odgovorili su. Poslanik, s.a.v.s., joj je mogao dati i zlata i srebra, mogao joj je pokloniti slugu... Ali on je za nju želio Džennet. Želio je da njezina kćerka na Sudnjem danu dođe na devi od svjetlosti, sa povodcem od svjetlosti. Pred njom će se ljudi razdvajati praveći joj put. Bit će to prekrivena Muhammedova, s.a.v.s., kćerka. „Kada htjedneš zaspati, reci: Subhanallah (slavljen neka je Allah) trideset tri puta, Elhamdulillah (hvala Allahu) trideset tri puta i Allahu ekber (Allah je najveći) trideset i četiri puta. To ti je bolje od sluge.“

Poslaniku su nastupile smrtne muke, pa mu je prišla Fatima. Znala je da će umrijeti u toj bolesti te je počela plakati. A on joj reče: „Ti ćeš mi se prva pridružiti.“ A zatim: „Kćeri, sagni se.“ Ona se sagnula, pa joj kaza: „Jesi

li zadovoljna da budeš prvakinja žena svih svjetova?“⁴⁹ Pa se nasmijala.

Trajan primjer su Poslanikove, s.a.v.s., žene i kćerke i iskrene i dobre vjernice. Zbog čega ovo otkrivanje, nagonst, ostavljanje hidžaba, protivljenje Allahovim propisima i naredbama?

أَفَحُكْمُ الْجَاهِلِيَّةِ يَنْفُونَ وَمَنْ أَخْسَنُ مِنَ اللهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقَنُونَ

Zar oni traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje? (El-Maide, 50)

Otkrivanje na plažama, kod krojača, kod zlatara... Gdje je vjera? Gdje je bogobojaznost? Gdje je strah od Jednog i Jedinog?

Učenjaci spominju da je živio neki dobri i istinoljubivi čovjek. Neki nemoralni dodoše i kazaše: „Sigurno ćemo ga zavesti.“ Otišli su prostitutki, da nas Allah sačuva, dali joj nešto novca i kazali: „Ponudi se tom pobožnjaku večeras.“ Što ona i učini. Vidjevši je onako otkrivenu i lijepu, oborenog pogleda reče: „Ti koja imaš ljepotu, čuvaj se razbuktale Vatre. Nemoj opržiti svoje lice Vatrom.“ Ona poče plakati i pokaja se Allahu.

O ljepotice, o djevojke skrivene u svojim domovima, o djevojke koje posjedujete čast... kćeri islama, djevojke vjere, čuvajte se da vas džehennemska vatrica ne oprži. Allah je džehennemsku vatru pripremio grješnicima. Objećao im je kaznu i hranu zekum, a kao piće sukrvicu i gnoj. Čuvaj se da nakon svih tih zabava i smutnji, nakon igre i suprotstavljanja Allahovim propisima tvoje prebivalište

⁴⁹ Muttefekun alejhi.

ne bude razbuktala Vatra, propast i gubitak. Da nas Allah sačuva od toga!

Opskrbi se za ono što je neminovnost

Jer je smrt ono čemu robovi idu.

*Želiš li biti pratilac ljudi koji su
Ponijeli opskrbu, a jedini si ti bez nje?*

Kako se odgaja muslimanka? Kako se odgaja muslimanka koja se boji Uzvišenog Gospodara i očekuje susret s Njim? Odgaja se namazom, hidžabom, spominjanjem Allaha, islamskim knjigama, kasetama, komunikacijom sa Uzvišenim Allahom.

Ljudi jedu, piju, igraju, pjevaju, slušaju pjesme, listaju časopise, igraju razne vrste igara... Oni su robovi strasti, robovi stomaka i spolnih organa. Potpuno su mrtvi.

أَمْ تَحْسِبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا لَاٰنْعَامٌ بَلْ هُمْ أَضَلُّ
سَيِّلًا

Misliš li ti da većina njih hoće čuti ili nastoji shvatiti?
Kao stoka su, čak su još dalje s Pravog puta skrenuli. (El-Furkan, 44)

La ilahe illallah, koliko su pogleda prolili? La ilahe illallah, koliko su svetinja pogazili? La ilahe illallah, koliko su Gospodara nebesa i Zemlje rasrdili!

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِهُنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ هُنْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَهُنْ أَغْيَنُ
لَا يُنْصُرُونَ بِهَا وَهُنْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالَاٰنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمْ
الْغَافِلُونَ

Mi smo za Džehennem mnoge džinne i ljude stvorili;

oni pameti imaju – a njome ne shvaćaju, oni oči imaju – a njima ne vide, oni uši imaju – a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori – oni su zaista nemarni. (El-A’raf, 179)

Umjesto učenja Kur’ana, draže im je slušati zujanje. Ostavili su džamije i okrenuli se kafanama. Ostavili su Kur’an radi pokvarenih i nemoralnih časopisa. Ali uprkos tome, i dalje u sebi imaju prirodne vjere. Spremni su vratiti se Allahu. U srcima im plamti vrelina riječi *la ilah illallah*.

Hvala Allahu, veliki broj takvih ljudi se vratio vjeri nakon što su okusili sve i svašta a nisu pronašli smiraj. To je buđenje i povratak Jednom i Jedinom. Mnogi ljudi su probali tjeskobu, ali su istinski život pronašli jedino u Allahovom okrilju. Šta ima onaj ko je izgubio Allaha? A šta je izgubio onaj koji je našao Allaha?

*Kada bi smrću ostavljeni bili
Onda bi to bio cilj kom teži svako živi.*

*Ali kad umremo, proživljeni ćemo biti
I Gospodar će nas za sve pitati!*

Sama svjetlost nad svjetlošću! Allah vodi ka svjetlosti Svojoj onoga koga On hoće.

Krenuli su Pravim putem, vratili se i učinili sedždu Jednom Jedinom. Kupaju se suzama i uzimaju abdest vodom tuge.

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ يُصْرِرُ وَأَعْلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

I za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeho svoje zamole – a ko će oprostiti grijeho ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju. (Ali Imran, 135)

Ali, i dalje ima omladine, da ih Allah uputi, koja se okreće od Istine. Na njima se obistinjuju Allahove riječi:

وَذَرُ الَّذِينَ أَخْنَدُوا دِينَهُمْ لَعِبَا وَلَفْرَا وَغَرَّهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا

Ostavi one koji vjeru svoju kao igru i zabavu uzimaju, i koje je život na ovom svijetu obmanuo. (El-En’am, 70)

Mnogo ljudi živi samo radi svoga tijela. Oni žele dati oduška svome tijelu, te tako ljeti putuju na obalu, na odmore, tragaju za klimom, uživanjem, širinom, pogledima. Svoje tijelo nahrane, ali srca uništavaju na najteži način.

*Ti koji umaraš tijelo, koliko se trudiš za njegov užitak,
Zar ga umaraš zbog onoga u čemu je propast njegova.*

*Okreni se malo duši i upotpuni njene plemenitosti
Jer si ti po duši, a ne po tijelu, čovjek!*

Sabit el-Benani, poznati muhadis, je puno plakao iz straha od Allaha, tako da je izgubio jedno oko. Govorili bi mu: „Izvest ćemo te u bašče Horasana, možeš vidjeti zelenilo i vodu, pa ti se od toga, možda, povrati vid.“ Izašli su s njim u bašču pa je gledao lijepe bašče Horasana. Vidio je vrtove, tekuću vodu. Ali svaki put kada bi video vrt zaplakao bi i sjetio se Dženneta. Kada se vratio u Basru, pitali su ga za utiske, pa on reče: „Tako mi Allaha,

ništa mi se nije svidjelo na ovom izletu, osim starice koju sam vidoj da klanja dva rekata duha-namaza.“ Allah ga nagradio.

Doista, ima ljudi koji razmišljajući o Džennetu, prostranom koliko nebesa i Zemlja, dvorce, građevine i kuće na ovom svijetu posmatraju kao pjesak i prašinu. Koliko god čovjek u njima uživao, mora se vratiti svome Gospodaru:

لَمْ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَنْرَعُ الْخَاصِيبِينَ

Oni će, poslije, biti vraćeni Allahu, svome istinskom Gospodaru. Samo će se On pitati i On će najbrže obračun svidjeti. (El-En'am, 62)

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَنَّهُ عَبْدًا لَّقَدْ أَخْصَاهُمْ وَعَدَهُمْ عَدًّا

Ta svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, kao robovi kod Milostivog tražiti utočište! On ih je sve zapamtio i tačno izbrojio. (Merjem, 93-94)

Poslanik je ušao u džamiju, ispeo se na minber i rekao: „Hoćemo li se boriti protiv kurejšijskih nevjernika na Uhudu ili u gradu?“ „Borit ćemo se u Medini.“ – odgovoriše. Tada mladić, ensarija, u zadnjim safovima ustađe i reče: „Allahov Poslaniče, nemoj me sprječavati od ulaska u Džennet! Tako mi Allaha, osim Koga drugog boga nema, sigurno ću ući u Džennet!“ „Čime ćeš ući u Džennet?“ – upita ga Poslanik. „S dvije osobine: time što volim Allaha i Njegova Poslanika i time što neću pobjeći s bojnog polja.“ Poslanikove oči zasuziše te mu reče: „Ako si govorio istinu, Allah će to potvrditi.“ Izišli su na Dan Uhuda i on bi prvi ubijeni.

Abdullah ibn Amr, ensarija, je spavao noć prije Bit-

ke na Uhudu. U snu je bio prvi ili među prvim poginulim na Uhudu. Probudio je kćerke i rekao im: „Ostavljam vas Allahu, Koji ne uništava ono što Mu se ostavi. Ja sam usnio da će sutra prvi poginuti. Džabire, oporučujem ti da se lijepo ophodiš prema sestrama.“ Time se oprosti od njih, a već naredne noći je bio gost Uzvišenog Gospodara.

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَةُ ارْجِعِي إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَرْضِيَةً فَإِذْخُلِي فِي عِبَادِي
وَإِذْخُلِي جَنَّتِي

A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa udi među robove Moje, i udi u Džennet Moj! (El-Fedžr, 27-30)

Nastupilo je rano, predivno jutro, jutro stanovnika Dženneta. Susreo se s nevjernicima i bio ubijen. Tijelo mu je bilo žestoko izudarano. Došao mu je sin plačući, pa mu je Poslanik rekao: „Plakao ili ne plakao, tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, meleki su mu neprestano pravili hlad dok ga nisu uzdigli. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, Allah je razgovarao s tvojim ocem direktno, bez posrednika i rekao mu: ‘Zaželi.’ ‘Želim da me vratiš na dunjaluk i da ponovo budem ubijen.’ – rekao je. Uzvišeni mu je rekao: ‘Ja sam propisao Sebi da se ljudi na dunjaluk neće vraćati, zato zaželi nešto drugo.’ ‘Želim da budeš sa mnom zadovoljan, jer sam ja zadovoljan Tobom.’ Pa mu je Uzvišeni rekao: ‘Ja sam već zadovoljan tobom i nikada se na tebe neću rasrditi.’“⁵⁰

Pravi život je život u Džennetu. Život blizak Jednom i Jedinom Gospodaru. To je život uspjeha i sreće. Ko

⁵⁰ Ibn Hišam, *Sira*, 83/2, a osnova ovog hadisa je u *Sahihima*.

bude lišen takvog života lišen je sigurnosti.

قُلْ يَقْضِي اللَّهُ وَيَرْحَمُهُ فَإِذَا لَكَ فَلَيْقَرَحُوا هُوَ حَيْزِنًا يَعْمَلُونَ

Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.' (Junus, 58)

„Želiš li vlast?“ – upitao je vladar Ibn Tejmiju. „Ne, tako mi Allaha, ne želim ni tvoju vlast, ni vlast tvoga oca, ni djeda. Samo želim Džennet prostran koliko nebesa i Zemlja.“

O muslimani, nemoj da vas zavaraju i od Allaha odvrate: blagodati, bašće, izletišta, vode, hladovina... Sve je to prolazno, ostaje samo ono što je kod Gospodara. Allahu moj, učini da naslijedimo džennetske blagodati!

Najveća kazna je da Uzvišeni zapečati i kazni naša srca, na način od kog nema težeg, a to je da srca ogrube i otvrđnu. Da nas Allah sačuva toga. Uzvišeni o ovome veli:

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً

Ali srca vaša su poslije toga postala tvrda, kao kamen su ili još tvrđa. (El-Bekare, 74)

فِيمَا نَقْضُهُمْ مِّنَاقَهُمْ لَعَنَاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يَحْرُفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِيعِهِ

Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokletli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali. (El-Maide, 13)

Kako da ne bude grubo srce onog ko je posvećen samo igri, zabavi, pjesmi... srce koje ne zna šta je to pet dnevnih namaza u džamiji? Kako da ne ogrubi srce onih koji žive samo gospodskim životom? Od islama imaju jedino ime. Misle da je musliman samo sa hamajlijom, a

od islama ne nosi ništa. Ima nas puno. Danas je preko milijardu muslimana, ali:

*Poput su pijeska i kamenčića u broju,
Ali kada ih sabereš vidiš da ne vrijede ničemu.*

Od tragova grijeha je i mržnja koja se useli u srca. Zbog toga dolazi do razbijanja porodica, do kidanja rodbinskih veza, do nepokornosti roditeljima.

Posljedice grijeha su i smanjenje berićeta u imetku i porodici. U kućama žive generacije sinova i kćeri, ali u njima nema puno berićeta. Imetka je poput brda, banke su pune, ali nema berićeta.

Jedan čovjek je rekao: „Pogledao sam u ono što mi nije dozvoljeno te sam zaboravio Kur'an nakon što sam ga znao četrdeset godina.“ Da nas Allah sačuva posrtaja, grijeha i zabranjenog. Ovo poglavlje će završiti pitanjima: ima li pokajanja? Muslimani, ima li pokajanja? Ima li povratka Allahu, Jednom i Jedinom?

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَشْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ جَيِّعاً إِنَّهُ مُوَالِغَفُورُ الرَّحِيمُ

Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv. (Ez-Zumer, 53)

Neki čovjek je došao Poslaniku i rekao: „Poslaniče, učinio sam grijeh.“ „Pokaj se Allahu.“ – odgovorio je Poslanik. „Ponovo činim grijeh.“ – reče čovjek. „Ponovo se pokaj Allahu.“ – odgovori Poslanik. „Ponovo činim grijeh.“ – reče čovjek. „Ponovo se pokaj Allahu.“ – odgovori Poslanik. „Do kada?“ – upita čovjek. „Dok šeitan ne

bude otjeran i izbačen.“ – kaza mu Poslanik.

Kada god učiniš kakav grijeh, pokaj se Allahu. Operi grijehu vodom pokajanja i istigfara. Proanaliziraj svoje postupke prema Gospodaru, i znaj da je pokajanje obaveza.

*Požuri sa iskrenom tevbom prije
Nego nastupi smrt i duša krene izlaziti.*

*Nemoj omalovažiti ništa od grijeha
Jer se djela prema završetku cijene.*

*Ko za susretom sa Allahom žudi,
Susrest će Allaha sa ljubavlju još većom!*

Posjetili su Ebu Bekra, koji je bio u smrtnim mukama, i upitali ga: „Halifo Allahovog Poslanika, na šta se žališ?“ „Žalim se na grijehu.“ – odgovorio je. „Kakvi tvoji grijesi, Ebu Bekre, kada si ti prvi borac, prvi među skromnima i prvi koji je povjerovao! Šta želiš?“ – upitali su ga. „Želim oprost!“ – reče Ebu Bekr. „Da ti pozovemo ljekara?“ – upitali su. „Ljekar me je već gledao.“ – odgovori. „Šta je rekao?“ – upitali su. „Ja činim ono što hoću!“ – odgovori Ebu Bekr.

*Kako ću se žaliti ljekaru kada je ono
Što me zadesilo od mog Ljekara.*

Neki mufesiri kažu: „Ibrahim, a.s., bi dok bi u noći bđio, govorio: „Teško meni od mojih grijeha, teško meni od mojih pogrešaka, teško meni od mojih loših djela.“, pa ga je Allah nazvao sažaljivim i odanim. Imam Ahmed

u knjizi *Ez-Zuhd* spominje da bi Bilal ujutru govorio: „Gospodaru moj, dočekujem Tvoj dan, a ispraćam Tvoju noć. Ovo je zadnja trećina noći, pa mi oprosti moje mahane.“ Ebu Ubejde ibn Džerah je govorio: „Kamo sreće da sam pjesak, pa da me vjetar raznosi.“ A Omer: „Kamo sreće da sam drvo.“ Ibn Mesud je rekao: „Tako mi Allaha, kada biste znali moje grijeha, bacili bi mi prašinu po glavi.“

Allah bio svima njima zadovoljan. Bili su čisti, iskreni robovi. Noć im je bilo bdijenje pred Uzvišenim Allahom, stajanje na namazu, suze, skrušenost, skromnost i ruku. A dan im je bio borba, ulaganje i žrtvovanje.

Šta je sa našim noćima ispunjenim muzikom, pjesama, zabavama, nemoralom i grijesima? Spašeni su samo oni kojima se Allah smilovao. Šta je s našim danima punim ogovaranja, prenošenja tudihi riječi, lažnog svjedočenja i zabranjenih pogleda? Na naše stanje se žalimo Allahu!

*Gospodaru, oprost! Ne kazni nas za naše propuste!
Oprosti nam, Gospodaru, grijeha koji su se nagomilali!*

*Koliko molimo Allaha kada nas iskušenja zadeset,
A kada nam nedaće otkloni, zaboravimo Ga!*

*Dok smo na moru molimo Ga da izbavi našu lađu,
A grijehu se vratimo čim se na obalu iskrcamo.*

Plovimo nebesima sigurni i spokojni,

Ne padamo jer nas Allah čuva!

Čudno je što se Allahu čini grijeh i na kopnu i na moru, na obali i u avionima. Slavljen neka je Onaj Koji oprašta! Molimo Ga da nam oprosti, da uputi zlutale muslimane i da nam svima da Uputu. Gospodaru, mi Ti se predajemo, vjerujemo i potvrđujemo. Gospodaru, otvori nam vrata prihvatanja, Gospodaru, obaspi nas Svojom dobrotom, blagodatima i počastima! Allahu, povrati zlutale muslimane! Uputi nas na Put istine! Učvrsti nas u Istini do Dana kada Te susretnemo. Neka je Allahov salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu i sve ashabe.

BOGOBOJAZNOST

Princ i siromah

Svjedočim da nema božanstva osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik. Allah ga je poslao kao upućivača, donosioca radosne vijesti i opominača, kao pozivača Allahu, Njegovom dozvolom i kao plamteću svjetiljku. Njime je Uzvišeni ušutkao džahilijet te nije više progovorio, porušio je paganstvo, pa se više nije uspravilo, odstranio mnogoboštvo i nije se više vratio. Neka je na njega, njegovu porodicu i ashabe salavat i selam. Uzvišeni Allah kaže:

مَنْ كَانَ تُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِيَّنَهَا تُوفَّ إِلَيْهِمْ أَعْنَاهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُنْخَسِّونَ
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَنَسِيَ هُنُّ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحْتِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ

Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove – Mi ćemo dati plodove njihovog truda i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na Onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemljii radili i bit će uzaludno sve što su učinili. (Hud, 15-16)

مَنْ كَانَ تُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءَ لَمْ تُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ
يَضْلِلُهَا مَذْهُورًا وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى مَّا سَعَيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَوْلَيْكَ
كَانَ سَعَيْهُمْ مَشْكُورًا كُلًا ثُبُودٌ هُؤُلَاءِ وَهُؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءَ رَبِّكَ
عَنْظُرًا انظُرْ كَيْفَ فَصَلَّنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَلآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَقْضِيَاتٍ

Onome ko želi ovaj svijet, Mi mu brzo dajemo što ho-

ćemo i kome hoćemo, ali ćemo mu poslije Džehennem premiti, u kome će se osramočen i odbačen peći. A onaj koji želi Onaj svijet i trudi se da ga zasluži, a vjernik je, trud će mu hvale vrijedan biti. Svima njima, i jednima i drugima, dajemo darove Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni. Gledaj kako jednima dajemo prednost nad drugima; a na Onom svijetu razlika u stepenima i prednostima bit će, doista, veća. (El-Isra, 18-21)

Šta je ovaj život? Šta je njegovo zlato, srebro, dvorci, položaji i službe? Sve je to ništa... samo igra, razonoda, međusobno nadmetanje, sakupljanje imetka, pretvaranje, pokazivanje i blistavilo. Ono što vječno ostaje je vjera i dobro djelo. Jednom je Ali ibn Me'mun, abasijski halifa, izišao na terasu svog dvorca posmatrajući bagdadske ulice. Posmatrao je sa visokih kula, jeo najukusnija jela, vozio se u najudobnijim kočijama i živio najluksuznijim životom. Oblačio je lijepu odjeću. Nikada nije ogladnio niti ožednio, niti je sunce opeklo njegovo lice. Iz dvorca je posmatrao ljude na pijaci. Jeden dolazi a drugi odlazi u žurbi. Njegov pogled privukao je čovjek koji je radio kao nosač. Nosio je ljudima terete za novac. Na njemu su se vidjeli znaci dobra i pobožnosti. Na plećima su mu bili konopci, a na leđima teret. Raznosio je robu od dućana do dućana, od mjesta do mjesta. Halifa je pratilo njegovo kretanje. Kada je nastupilo vrijeme duha-namaza, ovaj nosač napusti pijacu i uputi se prema obali Tigra. Uze abdest i klanja dva rekata. Nakon toga je podigao ruke prema Živom i Opstojećem. Slavljen neka je Onaj s Kime su u kontaktu siromasi i miskini! Slavljen neka je Onaj kod Koga utočište nalaze mazlumi i nevoljnici! Slavljen neka je Onaj Koga su spoznali siromašni, a većina bogatih

tih i uglednih je nemarna prema Njemu!

Ovaj čovjek se nakon duha-namaza vratio na pijacu i radio do pred podne. Zatim je kupio hljeba za dirhem, otisao na Tigar i okvasio ga. Tako je jeo hljeba i pio vode sa rijeke. Kada je završio, uzeo je abdest, klanjao podne i puno plakao čineći dovu. Dozivao je Živog i Opstojec! Nakon podne namaza, zaspao je jedan sahat, zatim se probudio, pa se ponovo uputio na pijacu. Radio je i trudio se, a zatim je kupio hljeba i otisao kući. I drugog dana radio je po istom programu i rasporedu. Nije bilo nikakvih promjena. Tako je bilo i trećeg i četvrtog i mnogih narednih dana. Vladar posla jednog vojnika da pozove tog nosača kako bi s njim razgovarao u dvorcu. Vojnik ode i pozva ga. Siromah se zapita: „Šta ja imam s abbasijskim vojnicima? Šta ja imam sa halifama?“ Rekli su mu: „Princ zahtjeva da danas budeš kod njega.“ Jadnik pomisli da će princ tražiti njegovu odgovornost ili mu za nešto suditi, te reče: „Dovoljan mi je Allah i divan je On zaštitnik.“

Ove riječi su oružje siromašnih, oružje nevoljnika, mazluma i jadnika. One lome glave silnika, ruše čelične barijere i osvajaju tvrđave.

Kada su Ibrahima, a.s., bacili u rasplamtelju vatru, posegnuo je za svojim oružjem i izgovorio: „Dovoljan mi je Allah i divan je On zaštitnik.“ Allahovim dobrom nije mu se dogodilo ništa loše.

Ovaj siromah je ušao kod Me'munovog sina, princa, i nazvao selam. „Zar me ne poznaješ?“ – upitao je princ. Nosač odgovori: „Nisam te nikada vidio da bih te mogao poznavati.“ „Ja sam halifin sin.“ – reče princ. „Tako go-

vore.“ – reče čovjek. „Šta ti radiš?“ – upita princ. „Radim sa Allahovim robovima na Allahovoј zemlji.“ – odgovori čovjek. „Posmatram te već danima i video sam nesreću koja te pogodila. Želim ti olakšati to.“ – reče princ. „Kako?“ – upita čovjek. „Stanuj sa svojom porodicom kod mene u dvorcu. Jedi, pij, odmori se, nećeš imati nikakve brige niti tuge.“ „Sine halifin, nema brige onaj ko ne griješi, niti je tužan onaj ko ne čini loše. A onaj ko omrkne u Allahovoј srdžbi i osvane u grijehu, ne može se oslobođiti brige, tuge i žalosti.“ Halifin sin ga je upitao za porodicu. Čovjek mu je odgovorio: „Majka mi je puno stara, a sestra slijepa. Donosim im iftar prije akšama. One poste svaki dan. Nakon što zajedno iftarimo, zaspimo.“ „Kada se budite?“ „Onda kada Vječno živi silazi na dužnalučko nebo.“ „Imaš li dugova?“ „Grijesi koji su se ispriječili između mene i Uzvišenog.“ „Želiš li živjeti kao i mi?“ „Ne, tako mi Allaha.“ „Zbog čega?“ „Bojim se da mi srce ne postane osoro i grubo pa da zapostavim vjeru.“ – odgovori nosač. „Zar više voliš biti nosač na pijaci, gladan raditi po suncu, biti bez odjeće, u brizi i tuzi nego živjeti sa mnom u dvorcu?“ – upitao je princ. „Da, tako mi Allaha.“ – odgovori nosač i napusti ga. Princ ostade posmatrajući ga zbunjen lekcijom imana i tevhida kojom je pokucao na njegovo srce.

Jedne noći princ se trže i probudi se iz sna. Shvatio je da je bio u dubokoj komi i dugom snu i da ga je Allahov pozivač pozvao da ga upozori.

*O vi usnuli, osvrnite se...
Dokle ćete biti nepomični...*

*Ovaj dom iskušava...
I sve na njemu prolazi...*

*Malo je dobra na njemu...
A lošeg je veliki broj...*

*Život je iz dana u dan kraći
A loših djela sve je više...*

*Ponesi veliku poputbinu
Jer je put dalek i dug.*

Pozvao je svoju svitu i rekao: „Sada odlazim. Kada prođu tri dana obavijestite mog oca Me'muna da sam otišao i da ćemo se susresti na Danu velikog susreta.“ Upitali su ga zbog čega to čini, a on odgovori: „Pogledao sam sebe i video da sam u komi, u snu, u propasti i zabluđi. Želim se sa svojom dušom preseliti Allahu.“ Izišao je noću. Umjesto svoje odore obukao je odjeću siromaha, krenuo putevima i skrivaо se od ljudskih pogleda. Ni haifa ni stanovnici Bagdada nisu znali kuda je princ otišao.

Historijski izvori navode da se na dan kada je napustio dvorac uputio prema Vasitu. Promijenio je izgled i bio poput siromaha. Radio je sa jednim trgovcem. Imao je određene aktivnosti u ibadetu. Svako jutro je napamet učio Kur'an, postio ponedjeljak i četvrtak, klanjaо noćni namaz i stalno bio u kontaktu sa Gospodarom. Imao je imetka koliko bi mu bilo dovoljno za taj dan. Nestalo je njegove brige i tuge, nestalo je žalosti, samodopadljivo-

sti, oholosti i uobraženosti.

أَوْ مَنْ كَانَ مَبْتَأْ فَأَخْيَّنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَئِلَةً فِي
الظُّلُمَاتِ أَيْسَ بِخَارِجِ مِنْهَا

Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? (El-En'am, 122)

Kada su mu nastupili posljednji minuti, dao je svoj prsten ovom trgovcu i rekao: „Ja sam sin halife Me'muna. Kada preselim, ogasuli me, umotaj u ćefine i zakopaj. A zatim ponesi ovaj prsten mom ocu.“ Trgovac tako i učini. Halifa je mislio da je njegov sin izgubljen ili ubijen. Vidiјevši prsten, počeo je plakati da mu se i glas čuo. Pitao je trgovca o njemu, pa mu ovaj ispriča šta se dogodilo. Shvatili su da je on spoznao Put kojim oni nisu išli:

فَمَنْ يُرِدُ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدَرَةً لِلإِسْلَامِ

Onome koga Allah želi uputiti – On srce njegovo prema islamu raspoloži. (El-En'am, 125)

Ovo je kazivanje iz historije. Naučio ga je i prihvatio onaj ko ima srca, sluha i vida.

Ima li razumnih? Onih koji razmišljaju o Allahovoj Knjizi? Onih koji su shvatili da je sreća u sedždi Allahu, u učenju Allahove Knjige i zikru? Tako mi Allaha, sreća nije u dvorcima i kućama, niti u parkovima i baščama. Koliko blagodati čeka siromašne kod Uzvišenog Allaha? Kolika je sreća onih koji su Allaha spoznali? Koliko je žalbi onih kojima je dunjaluk suština života pa čine grijeha i okreću se strastima, nisu oborili pogled, niti prestali slušati zabranjeno, nisu čuvali svoj jezik, stidno mjesto i stomak?

Kajat će se Onoga dana kada kajanje neće biti od koristi:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوْلَ مَرَّةً وَتَرَكْتُمْ مَا خَوْلَنَاكُمْ وَرَاءَهُ ظُهُورَكُمْ
وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُمُ الَّذِينَ رَعْنَتُمْ أَنَّهُمْ فِيْكُمْ شُرَكَاءَ لَقَدْ تَقْطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُشِّمْ تَرْعُمُونَ

A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. 'Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali.' (El-En'am, 94)

Džulejbib je bio jedan od siromašnih ashaba. Nije poticao iz poznate porodice, nije bio naočit, a ni bogat. Došao je Poslaniku u pocijepanoj odjeći, stanju koje je Allah najbolje poznavao, prazna stomaka, žedan, mršava tijela i izbljedjela lica. Poslanik ga upitao: „Džulejbibe, zar se nećeš oženiti?“ „Allahov Poslaniče, Allah ti oprostio, ko će mene oženiti?“ – odgovorio je Džulejbib. Nije imao ljepote i imetka.

Na žalost, mnogi ljudi udaju kćerke samo za dinare i dirheme, samo ako vide da čovjek posjeduje imetak, automobile, kompanije i dvorce. Prodaju kćerku tom čovjeku, na isti način kao što prodaju devu ili automobil na pijaci. Ne gledaju vjeru, namaz i ideje tog čovjeka. Poslanik mu reče: „Otiđi kod tog i tog ensarije i reci mu: 'Poslanik ti šalje selam i kaže ti da za mene udaš svoju kćerku.'“ Otišao je i pokucao na vrata. „Ko je?“ – začuo se glas iz kuće. „Džulejbib.“ – odgovorio je. „Šta imamo mi s tobom, Džulejbibe?“ – upitali su. Otac izade i upita: „Šta želiš?“ „Allahov Poslanik te je poselamio i rekao ti da za mene udaš svoju kćerku.“ – reče Džulejbib. „Allah neka

je na pomoći.“ – odgovori čovjek. Znao je da je Džulejbib siromašan – „Allah neka je na pomoći, da je neko drugi, a ne Džulejbib!“ Roditelji se složiše odbiti ga, ali je sve to čula njihova dobra i pobožna kćerka, te reče: „Zar ćete odbiti naredbu Allahovog Poslanika, s.a.v.s!? Ne, ni slučajno!“ Složiše se i tako osnovaše bračnu zajednicu. Zasnovana je kuća čiji su temelji na dobru:

أَفْمَنْ أَئَسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانَ خَيْرٍ أَمْ مَنْ أَئَسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَاعَةِ
جُرُفٍ هَارِ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهِدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na strahu od Allaha i u želji da Mu se umili – ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula, da se zajedno s njim u vatru džehennemsku sruši? – A Allah neće ukazati na Pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini. (Et-Tevba, 109)

Zar nije bolji onaj ko svoju kćerku uvede u muslimansku kuću, gdje se Allahova Knjiga uči i gdje se Allah spominje, od onog ko uvede kćerku u kuću gdje zuji muzika, razgoličenu, nemoralnu, u zabludu i nasilje? Ova žena je živjela srećno, rodila je djecu koja su bila bakljonoše u historiji, veliki učenjaci i dajje. Poslanik je bio u jednoj bici i nakon završetka je upitao ashabe: „Ko nedostaje?“ „Nedostaju ti i ti.“ – odgovorili su. „Još?“ – nastavio je Poslanik. „Niko više.“ – odgovorili su. „Ali meni nedostaje Džulejbib.“ – rekao je Poslanik. Počeli su ga tražiti i našli ga mrtvog pored sabљe. Poslanik je potro prašinu s njegova lica, poljubio ga i plačući rekao: „Ti si od mene i ja sam od tebe.“⁵¹

⁵¹ Bilježi Muslim.

*Porijeklo njegovo – kao da na njemu blista od sunca zrak,
i kao da ga snop svjetlosti zore jutarnje obasjava.*

Neka je mubarek olsun Džulejbibu, neka je mubarek olsun istinoljubivima, iskrenima i svima koji idu prema Allahu! Teško onima koji zaostaju za karavanom uspješnih, teško propalima i zabludjelima, onima koji su napustili Allaha, koji su se posvetili ovome svijetu koji ne vrijedi ni koliko krilo mušice, i koji su zaboravili svoju sreću na Ahiretu. Allah najbolje zna! I neka je salavat i selam na vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Mi čovjeka stvaramo da se trudi

Pitanje čovjeka je jedno od velikih kur'anskih pitanja. Allah brine o čovjekovom životu prije nego ga majka zanese, prije nego bude kap tekućine i prije nego ga majka rodi kao dijete. Zatim prolazi etapu mladosti i snage, zrelog perioda, period srednjovječnosti, sijedi i na kraju se seli Uzvišenom.

Uzvišeni veli:

قَدِ اخْذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ طُورِهِمْ ذُرْتُهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَّا نَسْتَ
بِرَبِّكُمْ قَالُواْ بَلْ

I kad je Gospodar tvoj iz kičmi Ademovih sinova izveo potomstvo njihovo i zatražio od njih da posvjedoče protiv sebe: ‘Zar Ja nisam Gospodar vaš?’ – oni su odgovarali: ‘Jesi, mi svjedočimo.’ (El-E’araf, 172)

Ovo je čvrst zavjet koji je Allah uzeo od ljudi dok su

Bogobojaznost

još bili u Ademovoj kičmi. Uputio ih je ka monoteizmu i upitao: Ko je vaš Gospodar? Ko je vaš Bog? Ko je Moćan i Ko vas je stvorio? Ko zaslužuje da Mu se ibadet čini?

Allah o čovjeku govori još dok je u majčinoj utrobi. Uzvišeni kaže:

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَسْعَىٰ

On vas oblikuje u matericama kako On hoće.

يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ

On vas stvara u utrobama matera vaših, dajući vam likove, jedan za drugim, u tri tmine.

Majka ga zatim rada, a on u tom trenutku plače. Svi ljudi prilikom rađanja plaču od šejtanskog uboda. To se jedino nije desilo Isau, sinu Merjeminom, jer ga je Allah zaštitio dovom Merjemine majke, koja je molila: *Ja nju i porod njen stavljam pod Tvoju zaštitu od prokletog šejtana.* Svi smo plakali kada su nas majke rađale. Neki filozofi govore da dijete zaplače jer izade iz širine u tjeskobu. Drugi kažu da dijete plače zbog velikog iskušenja i nesreće koja će ga zadesiti uslijed tegobe, brige, tuge i žalosti. Neki, opet, kažu da dijete zaplače, jer pred svojim očima vidi zaduženja: *Allah vas izvodi iz utroba vaših majki i vi ništa ne znate...* (En-Nahl, 78) Nijemi ste, ništa ne vidite, ne čujete, ne jedete, ne pijete, niti govorite: *...pa vam Allah daje sluh, vid i srce da biste bili zahvalni.* (En-Nahl, 78)

*Dok te majka rađala plakao si,
A svi oko tebe u radosti smijali se.*

*Radi za sebe, da bi na danu smrti, kada svi budu
Uplakani bili, ti radostan i nasmijan bio.*

U Muslimovom *Sahihu* stoji: „Svako dijete se rađa u prirodnoj vjeri.“ A ne rađa se kao muzičar, zabavljač, dokoličar... Svako se rađa riječima *la ilah illallah* i podiže glavu na riječi *la ilah illallah Muhammedun resulullah*.

Uzvišeni kaže:

طَرَّةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِقَلْبِ اللَّهِ

...djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio, – ne treba da se mijenja Allahovo stvaranje. (Er-Rum, 30)

Ko je promijenio Allahovo stvaranje? Prevaranti i neprijatelji islama. Oni koji od bogobojaznog vjernika prave zabludjelog nesretnika! Dobre robove su preobrazili u loše:

أَمْ حَسِبُ الَّذِينَ هُمْ يَعْمَلُونَ أَنَّمَا كَالْأَعْمَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ
سَيِّلَةٌ

Misliš li ti da većina njih hoće da čuje ili nastoji shvatiti? Kao stoka su oni, čak su još dalje s Pravog puta skrenuli. (El-Furkan, 44)

وَلَقَدْ ذَرَانَا لِهُنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ هُنْ مُّلُوْكٌ

Mi smo za Džehennem mnoge džinne i ljude stvorili; oni pameti imaju... (El-E'raf, 179) Ali šta se dešava: a njima ne shvaćaju... Njihova srca su poput životinjskih. Uče, čitaju, studiraju, razumiju i shvaćaju sve osim vjere. Jasno im je sve osim islama. Poznato im je sve osim Kur'ana i sunneta.

وَهُمْ أَغْيَنُ لَا يُنْصَرُونَ إِلَيْهَا وَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ إِلَيْهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

...oni oči imaju – a njima ne vide, oni uši imaju – a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori – oni su zaista nemarni. (El-E'araf, 179)

Čim se čovjek rodi, islam ga susreće sa propisima i sunnetima. Od roditelja traži da djetetu prouče ezan, kako bi život započelo u ibadetu i spominjanju Allaha.

Poslanik je proučio ezan Hasanu, to prenosi Ebu Davud. Sada se pojavio nezdrav odgoj, djeca se rađaju uz muziku, odrastaju uz časopise, sijela i grijeha... Zato se i pojavila generacija grješnika, nemarnih i nepokornih roditeljima.

Uzvišeni se obraća čovjeku:

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ

O čovječe, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit? (El-Infitar, 6)

Ko te prevario? To je banda grješnika, dokonih i loših ljudi koji su te odvratili od Puta tvoga Gospodara.

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّكَ فَعَدَّلَكَ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شاءَ رَبُّكَ

O čovječe, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit, Koji te je stvorio – pa učinio da si skladan i da si uspravan – i kakav je htio lik ti dao? (El-Infitar, 6-9)

Poslanik je došao da ljudima potvrди da postoji obračun, da postoji kazna, da postoji Sudnji dan i da svakog čeka zapečaćen kraj u kome ćemo svi stati pred Allaha.

Pa mu je došao El-As ibn Vail noseći u ruci veliku kost i upitao: „Muhammede, zar tvrdiš da će tvoj Gospodar ponovo oživjeti ove kosti?“ „Da, oživjet će ih, a tebe će uvesti u Vatru.“ – odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s. U ovim Poslanikovim riječima, pored odgovora, imamo i dodatak *a tebe će uvesti u Vatru*, jer je ovaj čovjek bezvrijedan i jadan. Neki ljudi su bezvrijedni makar u očima drugih bili velikani. Svako ko skrene sa Allahovog puta je bezvrijedan, jadan i sitan. Uzvišeni veli:

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَتَسْيِي خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُخْبِي الْعِظَامَ وَهِيَ زَمِيمٌ

I Nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govorи: 'Kо ће оživjeti kosti, kad budu truhle?' (Jasin, 78)

فَلَمْ يُخْبِسْهَا إِلَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةً

Reci: 'Oživjet će ih Onaj Koji ih je prvi put stvorio. (Jasin, 79)

Zločinče, da si pogledao sebe dok si još kap sjemena bio, pa da si posmatrao kako iz slabosti postaješ snažan, pa se ponovo vraćaš u slabost i na kraju umireš, shvatio bi da je Allah moćan ponoviti taj proces.

Poslanik, s.a.v.s., od nas traži da djeci nadjenemo lijepa imena: „Na Sudnjem danu ćete biti pozivani po vašim imenima i imenima vaših očeva, zato dajte lijepa imena.“⁵²

Moramo djeci odabrati lijepa imena sa upečatljivim značenjem, poput imena Abdullah, Abdurahman, Ahmed, Muhammed, a kloniti se stranih imena koja slabe nove generacije i čine da liče na naše neprijatelje.

O djetetu koje je napunilo sedam godina Poslanik

⁵² Bilježe Ahmed, 194/5 i Ebu Davud, 4948.

Bogobojaznost

veli: "Naređujte djeci da klanjaju namaz od sedme godine, a od desete ih i udarite, i razdvojte ih u postelji."⁵³

Zatim čovjek dolazi u četrdesete godine, o čemu Uzvišeni govorí:

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أُشْدَهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبُّ أُوْزِغَنِي أَنْ أَشْكُرْ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ

A kad dospije u muževno doba i kad dostigne četrdeset godina, on rekne: 'Gospodaru moj, dozvoli Mi da Ti budem zahvalan na blagodati koju si darovao meni.' (El-Ahkaf, 15) Sa četrdeset godina upotpunjuje se razum, snaga, volja i odlučnost.

Neki učenjaci su kazali: „Kada ti sin napuni četrdeset, a ne krene pravim Putem, operi ruke od njega, jer je Uzvišeni Allah rekao: *A kad dospije u muževno doba i kad dostigne četrdeset godina, on rekne: 'Gospodaru moj, dozvoli mi...* (El-Ahkaf, 15) Ibn Abbas je, učeći Allahove riječi: *A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena razmisliti, a bio vam je došao i onaj koji opominje?* (Fatir, 37), rekao: „Onaj koji opominje je sjedilo.“ Kome osijedi kosa ili brada, a to mu ne bude ograničenje, upozorenje ili pouka, neka zna da je propao.

Imam Ahmed je, vidjevši sijede dlake u bradi, rekao: „Tako mi Allaha, mladost je samo kao stvar koja je bila u rukama, pa onda ispala.“ Ebu Atahija je rekao:

Plakah za mladošću lijući suze

⁵³ Bilježe Ahmed i Ebu Davud, a Albani ga u *Miškatu* smatra dobrim.

Ali ne bijahu dovoljni ni plač ni jecaji.

*Eh, da mi je da se dan mladosti povrati
Pa da joj ispričam šta mi sjedilo učini.*

Znate li šta čini sjedilo? Kazat će vam oni koji su napunili sedamdeset ili osamdeset godina, čiji su vid i sluh oslabili, leđa se iskrivila a život dosadio... Nema sna, smiraja niti slasti u hrani:

وَمَنْ نُعَمِّرُهُ شُكْسِهٌ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَغْفِلُونَ

Onome kome dug život damo, Mi mu izgled nagore izmijenimo. Zar oni ne razumiju? (Jasin, 68)

Onaj kome dug život damo, razum mu postaje djetinjim. On razmišlja i shvaća poput djeteta. *Zar oni ne razumiju?*

Kada tvoja djeca dobiju djecu i postaneš djed, iščekuj smrt, iščekuj susret sa Allahom. Sufjan es-Sevri je kazao: „Ko napuni šezdeset godina neka kupi sebi ćefine.“ Kajs ibn Asim el-Munkari, prvak plemena Benu Temim, je imao desetero djece. Doživio je duboku starost i jedne noći je, kada je napunio osamdeset godina, spavao kod svojih sinova. Cijelu noć je proveo u ječanju od bolova, te mu sinovi rekoše: „Večeras si nas uznenirio te nismo spavali.“ On je tom prilikom kazao stihove:

*Tvoje ječanje tokom noći nas je uznenirilo.
Pa, na što se žališ? A ja rekoh: 'Na osamdesete!'*

Zatim nastupa kraj i jedino što nosimo su dobra djela. Sve, osim njih, ostaje na ovome svijetu.

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةً وَتَرَكْتُمْ مَا حَوَلَنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ
وَمَا تَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءُكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيهِمْ فِي كُمْ شُرَكَاءَ لَقَدْ تَقْطَعَ بَيْنَكُمْ وَصَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَرْعَمُونَ

A doći ćete Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. 'Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali.' (El-En'am, 94)

Islam je došao podstaći čovjeka: kada ti nastupe smrtnе muke, nastoj umrijeti sa riječima *la ilah illallah*. Poslanik je kazao: „Kome zadnje riječi na dunjaluku budu *la ilah illallah*, ući će u Džennet.“⁵⁴ Ali, u Šehadetu može ostati čvrst i dosljedan jedino vjernik. Samo on može izgovoriti ove riječi u smrtnim mukama:

يُبَشِّرُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُفْسِلُ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ وَيَفْعُلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na Onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi šta hoće. (Ibrahim, 27)

Zehebi, veliki muhadis, spominje da je Ebu Zuri, takoder, velikom muhadisu, nastupila agonija, te je pao u nesvijest. Učenici su ga željeli podsjetiti da izgovori *la ilah illallah* u takvom stanju, ali ih je bilo stid da mu to kažu, jer je on bio imam muslimana, te su rekli: „Spome-

⁵⁴ Bilježe ga Ebu Davud i Hakim i on kaže da mu je lanac vjerodostojan.

nut ćemo lanac prenosilaca hadisa čije su zadnje riječi *la ilah illallah* i kada mu spomenemo sened sjetit će se i teksta hadisa, jer je on veliki muhadis.“ Jedan od učenika reče: „Pričao nam je taj i taj...“ On se probudi i ču to, ali su oni od muke i bola zbog iskušenja i nesreće zaboravili sened te su pogriješili. Ali on reče: „Pričao mi je Rebi'a ibn Sulejman, a njemu je pričao taj i taj od toga i toga, da je čuo Muaza, r.a., da je prenio od Allahovog Poslanika: „Kome zadnje riječi na dunjaluku budu la ilah illallah ući će u Džennet.“ Zatim je preselio. Ovo su nadnaravne karakteristike Allahovih dobrih robova.

Drugi umiru onako kako su živjeli, u nemoralu i razvratu. Maloumnom Marebidu je na samrti rečeno: „Reći *la ilah illallah*.“, ali je on upitao: „Kuda je put prema mendžabijskom kupatilu?“ Umro je u takvom stanju, jer je u takvom stanju i živio. Ko provede mladost u nečemu, u tome će i osijedjeti i smrt dočekati.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنْهَىٰنَّهُمْ شُبُّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

One koji se budu zbog Nas borili, Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti; a Allah je, zaista, na strani onih koji dobra djela čine! (El-Ankebut, 69)

Ibn Tejmije u djelu *Deru tearudil-akli ven-nakl* spominje da je jedan od učenjaka, obraćajući se Uzvišenome, kazao:

*Tvoje pravo je ako me uvedeš u Vatru da kažeš onima što
su u njoj
da sam bio jedan od onih koji su Ga voljeli.*

*Potrošio sam tijelo u brojnim naukama
A jedina želja mi je bila Njegovo zadovoljstvo i blizina.*

*Zar niste rekli: Ko se zbog Nas bude borio
Na hvaljenom mjestu će biti i divno piće piti.*

Zatim će Allah oživjeti ljude nakon smrti i pozvati na odgovornost čovjeka kojeg je stvorio da se trudi iskušavajući ga brojnim nesrećama, nedaćama, ali i blagodatima. Materijalisti ne shvaćaju niti vjeruju u ovo. Principi koje predaju studentima i učenicima, a koji su umalo doprli do nas, su da je materija oduvijek, da ne prolazi, ne nestaje niti se vraća. Ovo je nevjernička teorija koju su oni plasirali. Allah čini da nestane ono od materije što On hoće, a ostavlja ono što hoće. Jedino Njemu pripada vlast. Oni ovim žele kazati kako se čovjek kada umre ne može povratiti u prvo bitno već u tom trenutku postaje druga materija. Islam je došao potvrditi i fokusirati se na realnost proživljjenja kako umovi ne bi skrenuli prema teorijama lažnih filozofija i ideologija. Zbog toga Uzvišeni veli:

رَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُنْجُنُوا قُلْ بَلَ وَرَبِّي لَتَعْشُنَّ ثُمَّ لَتَبْتَوُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Nevjernici turde da neće biti oživljeni. Reci: 'Hoćete, Gospodara mi mogu, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onome šta ste radili, doista, biti obaviješteni!' – a to je Allahu lako. (Et-Tegabun, 7)

Allahovi robovi, pripremite se za smrt i proživljenje. I dalje ste na ovom svijetu, pa požurite sa pokajanjem prije nego bude kasno i vrijeme vas pretekne. Muslimani, od prethodnog savjeta možemo uzeti korisne pouke:

Prvo: islam je s tobom od tvog nastanka u utrobi majke, pa sve dok ne uđeš u Džennet ili Vatru, da nas Allah sačuva nje! On putuje s tobom svim stanicama i prenoćištima i ukazuje ti na sve tvoje potrebe i uloge.

Drugo: ti nisi stvoren iz nemara, već zbog velikog cijela, a to je robovanje Allahu:

أَنْحَسِبْتُمْ أَنَّا خَلَقْنَاكُمْ عَبْدًا وَأَنْجَنَّمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجِعُونَ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمُلْكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti? Neka je uzvišen Allah, Vladar istiniti, nema drugog boga osim Njega. (El-Mu'minun, 115)

Tvoja obaveza je, nakon što te je Allah pripremio za taj ibadet, da ga izvršiš bez posustajanja.

Treće: onaj ko ne živi u skladu sa božanskom Objavom, omalovažio je sebe, prihvatio je zemaljski plan, a zapostavio Gospodara nebesa i Zemlje.

فُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَشُكْرِي وَمُحْمَّدِي وَمَمَّاتِي لِهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَيَدْلِكَ أَمْرَتُ وَأَنَا أَوْلُ الْمُسْلِمِينَ

Reci: 'Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, Koji nema saučesnika; to mi je naređeno i ja sam prvi musliman.' (El-En'am, 162-163)

Četvrto: ne trebamo imati potrebu ni za kakvim principima i zakonima izuzev islama i Vjerovjesnikove, s.a.v.s., Poslanice.

Vratimo se Kur'anu i sunnetu i krenimo za njihovim svjetlom. Onaj ko misli da će krenuti Pravim putem bez Allahove upute, zalutao je i druge odvodi u zabludu.

Allah ga je okrenuo od Svoje upute, a on misli da postupa valjano i dobro. Allah najbolje zna, i neka je salevat i selam na vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i sve ashabe.

I u vama samima – zar ne vidite?

O muslimani, puno je Allahovih ajeta u Knjizi vasiione. Allah nam govori o Sebi Svojim dokazima, danju i noću, nebesima i Zemljom, vodom i svjetlošću, osjećanjima i rijeckama...

Jesmo li pročitali Knjigu vasione?

Jesmo li razmislili o Allahovim dokazima?

U Knjizi vasione čitam poglavlja

Koja ne nadoh u knjizi mojoj.

Pogledaj drvo...

Zelenih grana...

Ko ga je iz sjemena sazdao

Pa je drvo čvrsto izraslo?

Pogledaj pčelu...

Kako lebdi u bašći.

Ko je podučio da

Siše napitak plodni?

Pogledaj ploču vasione

Ko je ukrasio i složio.

Pogledaj mrtve...

Ko ih iz grobova oživje?

To je Allah

Koji je blagodati izlio!

Uzvišeni kaže:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لُّؤْلُؤِ الْأَنْبَابِ
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَكَبَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ رَبُّنَا مَا خَلَقَ هَذَا بِاطِلًا سُبْحَانَكَ قَنَّا عَذَابَ النَّارِ

U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. 'Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u Vatri! (Ali Imran, 190-191)

Ko razmišlja? Ko čita Knjigu vasione? Je li to pjevač, muzičar, svirač, narkoman, ili možda rob pjesme? Ne, to je onaj koji Allaha spominje stojeći, sjedeći i ležeći. Takođe čovjek čita Knjigu vasione i posmatra tajne života.

U svakoj stvari postoji dokaz

Koji ukazuje da jedan je On!

Velikog li čuda kako se grieši Allahu

Ili kako ga negira nevjernik.

Faraon je znao da nema stvoritelja osim Allaha, da nema ravnatelja osim Njega, da nema opskrbitelja osim Njega... ali Ga je zanijekao jezikom, te mu je Musa rekao:

فَالَّذِي قَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَأَئْمَانَ
لَا أَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنَ مُشْبُرًا

'Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti,

o faraone, sigurno nastradati. (El-Isra, 102)

Američki pisac, autor knjige *Čovjek ne opstoji sam*, kaže: „Posmatrao sam pčelu koja ide hiljadama milja od svoje košnice. Prelazi mora i brda, ali pri povratku nikada ne pogriješi i uvijek se vrati u pravu košnicu. Ko je na to uputio i dao joj tu moć? Ko je podučio? Kao da posjeduje uređaj koji šalje vibracije.“ Islamski učenjaci su mu odgovorili: „Uzvišeni Allah kaže:

وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَيَّ التَّعْلِيقَ أَنَّ الْجِبَالَ يُؤْتَى وَمِنَ الشَّعَرِ وَمَا يَغْرِشُونَ

Gospodar tvoj je pčelu nadahnuo: ‘Pravi sebi kuće u brdima i u dubovima i u onome što naprave ljudi.

Tada je ovaj čovjek rekao: „Svjedočim da nema božanstva osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.“

Dragi muslimani, nevjernici istraživači danas prihvataju islam, a neki naši mladići ga ostavljaju! Slavljen neka je Allah!

Autori knjige *Bog se očituje u savremenoj nauci* su osam naučnika koji donose dokaze o postojanju Uzvišenog, Njegovoj veličini i uzvišenosti. Jedan od njih je putovao brodom Atlantskim okeanom. Našli su se u tami noći i mora. Iznenada, došlo je do prekida veza na brodu, tako da su ostali odsječeni od kopna. Nisu imali kontakta ni s kim osim sa Uzvišenim. Amerikanac koji prenosi priču kaže: „Tada nam je cio svijet postao taman. Pokušali smo uspostaviti vezu, ali bez uspjeha. Sve veze su bile prekinute. Na poslijetku, naša srca su stupila u vezu sa Bogom.“

Uzvišeni govori o kurejšijskim i drugim nevjernicima:

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

Kad se u lađe ukrcaju, iskreno se mole Allahu. (El-Ankebut, 65) Kada vjetar počne puhati i kada se talasi lađom počnu poigravati, kada se prekinu sve veze sa ljudima, čovjek uspostavlja vezu sa Gospodarom. Tako je uradio i Junus ibn Meta, kada je prekinut svaki kontakt sa ljudima i kada se našao u tri tmine: noćnoj, morskoj i ribljoj. U tim tminama je zavatio:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

'Nema boga, osim Tebe, hvaljen neka si! Ja sam se, zaista, ogriješio prema sebi! (El-Enbija, 87) Pa ga je Allah spasio.

Ovaj Amerikanac priča: „Počeli smo tiho dozivati Boga.“ Allah ih je spasio i bezbjedno izveo na kopno. Na kraju su javno prihvatali islam i posvjedočili da nema božanstva osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik.

Posljednje otkriće nekih ruskih naučnika je da i biljke posjeduju vibracije koje šalju drugim biljkama i insektima što je dokaz velike moći koja nije ljudska. To je moć Gospodara ljudi! Nema božanstva osim Allaha: *Na Zemlji su dokazi za one koji čvrsto vjeruju, a i u vama samima – zar ne vidite?* (Ez-Zarijat, 20-21)

Uzvišeni kaže:

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْأَيْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

Pa zašto oni ne pogledaju kamile kako su stvorene, i nebo kako je uzdignuto, i planine kako su postavljene, i Zemlju kako je prostrta!? (El-Gāšija, 17-20)

Slavljen neka je Allah! Ko je polarnim životinjama dao krvna? Ko je pustinjskim životinjama dao četiri noge? Pticama na nebu krila, a ribama u vodi peraje? Kakva je to mudrost, veličina i moć! Draga braćo, ovo osjećanje se treba pretočiti u vjeru i djelo, a ne samo u znanje. Uzvišeni o nevjernicima govori:

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

Oni znaju samo spoljašnju stranu života na ovom svijetu, a prema Onom svijetu su ravnodušni. (Er-Rum, 7)

Trebamo se ovim ajetima i hadisima, koje smo čuli, okoristiti u praksi. Učenje bez straha od Allaha, vjerenja u Njega i rada za Njegovo zadovoljstvo će se pisati kao dokaz protiv tebe kada susretneš Gospodara. Tri su koristi za one koji se okoriste ovim temeljnim, očiglednim dokazima u vasioni i naučnim otkrićima:

Prvo: posmatranje Allahovih imena i svojstava u vasioni kako bi čovjeku postalo jasno da je Allah Mudar, Ravnatelj, Stvoritelj i Opskrbitelj. Sve je stvorio na najljepši način. U Njegovom stvaranju ne postoji disharmonije. *To je djelo Onog Koji je sve savršeno stvorio.*

Gospodar naš je Onaj Koji je svemu onom što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim ga, kako da se time koristi nadahnuo. (Ta-Ha, 50)

Svaka stvar upućuje na Allaha. Pogledaj svoje tijelo, pokrete, govor, osjećanja, misli... Ti si jedan od svjetova i u tebi je pohranjen veliki kosmos. Zbog čega ne razmisliš o sebi i budeš Allahov rob? ...*a i u vama samima – zar ne vidite?* Prva korist za nas je što opažamo Allahova imena i svojstva u vasioni. Kada pogledamo crvenu ružu, odmah

razmislimo o Onome Ko je tako lijepo stvorio, oblikovalo i obojio.

Drugo: ovaj osjećaj, spoznaja i shvaćanje se pretaču u vjerovanje. Nije dovoljno samo spoznati da je Allah stvorio ružu, a ne klanjati, ne davati zekat, ne slaviti i ne spominjati Allaha, jer i nevjernik pronalazač zna da je ovo Allahovo stvaranje, ali ne vjeruje u Njega.

Treće: Allah te podsjeća na Svoje dokaze. Dok gledaš u Knjigu vasione koju ti je Allah predočio, ti Ga se sjećaš. Dok gledaš drvo govoriš: Slavljen neka je Allah! Dok gledaš brdo govoriš: Slavljen neka je Allah! Dok gledaš vodu, svjetlo, zemlju, nebesa, brda, padine, govoriš: Slavljen neka je Allah!

Kur'an je objavljen Muhammedu, s.a.v.s., i prve riječi su glasile: *Uči, čitaj*, a on nije znao ni čitati ni pisati.

وَمَا كُنْتَ شَنِئُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْتَهُ بِيَسِينَكَ إِذَا لَأْزَاتَ الْمُبْطَلُونَ

Ti prije nje nijednu knjigu nisi čitao, a nisi je ni desnom rukom svojom pisao; inače, posumnjali bi oni što laži govorere. (El-Ankebut, 48)

Ali, Poslanik, s.a.v.s., je išao u pećinu Hira i iz nje proturao glavu čitajući Stranicu vasione. Čitao je blistave zvijezde, žarko Sunce, kotline i padine, bistrú vodu, potoke i rječice, rijeke i drveća... Zbog toga učenjaci riječi *uči, čitaj* tumače kao: čitaj vasionu sa svim što se u njoj nalazi kako bi spoznao Allaha. Neka niko od nas ne bude nemaran i ravnodušan na ove velike dokaze kada izđe na izlet posmatrajući bijedno čovjekovo djelo, a ostavljajući djelo Gospodara ljudi.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاحْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَكَيْاتٌ لَأُفْزِي الْأَنْتَابِ

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قَيْمَاتًا وَقُطُورًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَمَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ مَذَا بِاطِلًا مُبْخَانَكَ قَفِنَا عَذَابَ النَّارِ

U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. 'Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u Vatri! (Ali Imran, 190-191)

Molim Allaha da nas zaštiti od Vatre i učini nas od onih koji razmišljaju o sebi i veličanstvenim Allahovim dokazima. Neka je Allahov salevat i selam na vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Tvoji skupocjeni udisaji

Otkucaji čovjekovog srca govore

Da je život minut i sekunda.

Pa izgradi sebi prije smrti spomen

A čovjekov spomen je vječni život.

O ljudi, ispratili smo godinu koja je za nama, a dočekali ovu što je došla. Oprostili smo se od godine koja je otišla sa dobrom i lošim djelima učinjenima u njoj. Zaboravili smo šta smo u njoj činili. Ali, tako mi Allaha, sve to postoji u knjizi kod našeg Gospodara. On ne zaboravlja niti je nemaran. Ravnodušni smo prema onome što smo učinili, ali Allah nije ravnodušan i nemaran prema nama:

وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لِهَا الْكِتَابُ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَخْصَاهَا
وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

'Teško nama!' – govorit će – 'kakva je ovo knjiga, ni

mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala! – i nači će upisano ono što su radili. Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti. (El-Kehf, 49)

Tako mi Allaha, ova knjiga nije propustila niti jedno dobro ili loše djelo. Oprostili smo se od protekle godine, godine koja je prošla poput treptaja oka. Ali, daleko od toga da je ta godina nestala iz Allahovog znanja, iz Njegovog obračuna i pažnje.

فَالَّذِينَ كُنْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَّهُ سِينَةً

A koliko ste godina na Zemlji proveli? – upitat će On.

Koliko ste pojeli? Koliko ste popili?

قَالُوا لَيْتَنَا يَوْمًا أُولَئِكُمْ يَوْمٌ فَانْسَأْلُ النَّعَادِينَ قَالَ إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا قَبِيلًا لَّوْ أَنْكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبْنًا وَأَنْكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمُلِكُ الْحَقُّ لَأَنَّهُ إِلَّا مُوَرِّبُ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

‘Proveli smo dan ili samo dio dana,’ – odgovorit će –, ‘pitaj one koji su brojali.’ ‘Pa da, kratko ste proveli,’ – reći će On – ‘da ste samo znali! Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?’ I neka je uzvišen Allah, Vladar istiniti, nema drugog boga osim Njega, Gospodara Arša veličanstvenog!

Allah spominje blagodati vremena i života koje je dao čovjeku:

A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisiliti imao vremena razmisiliti, a bio vam je došao i onaj koji opominje?

Zar vam nismo odložili propast? Zar vas nismo ostavili?

Allah spominje jedan narod i kori ga, jer su život uzeli kao igru, zabavu i razonodu, okrećući se od Allahovog zakona i prelazeći Njegove granice. U trenutku kajanja su govorili:

يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا

‘O, žalosti naše, šta smo sve na Zemlji propustili!’ (El-En’am, 31) Uzvišeni spominje da Sunce i mjesec ustaljenim putanjama plove. Dakle, njihovo kretanje ograničeno je određenjem i redom, kod Allaha određenim trenucima i do određenih rokova. Ti, iza koga je jedna godina, zar je nisi istraživao i video šta si u njoj uradio? Zar se ne sjećaš dobrih i loših djela? Tako mi Allaha, sigurno ćeš stati pred Onim Kome ništa nije skriveno.

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةً وَتَرَكْتُمْ مَا حَوَلَنَاكُمْ وَرَأَهُ ظُهُورِكُمْ
وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَنْتُمْ أَهْمَمُهُمْ فِيْكُمْ شَرَكَاءٌ لَقَدْ تَقْطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَرْعُمُونَ

A doći ćete *Nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. 'Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali.'* (El-En’am, 94)

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ

Tada će ispitivani biti, i nijedna tajna vaša neće sakrivena ostati. (El-Hakka, 18)

Dobra djela su vidljiva, loša su poznata. Allahu ništa nije skriveno. On zna sve tajne i skrivene stvari. Reći će robu, pozvajući ga na odgovornost: „Toga dana si uradio to i to.“

Dobri robovi su uzeli nagradu za dobra djela, a loši su nagomilali još zla i loših djela. Na Danu kada ustanu oni što su u kaburima i kada se otkrije ono što u prsima taje, svi će vidjeti svoju robu.

يَوْمَ تَبَيَّنُ مَوْجُوهَةٌ وَتَسْوِدُ وُجُوهٌ فَأَمَا الَّذِينَ اسْوَدَتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرُهُمْ بَغْدَادُهُمْ إِيمَانُكُمْ فَلَدُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ وَأَمَا الَّذِينَ أَيَّضُّتْ وُجُوهُهُمْ فَوْيَ رَحْمَةِ اللهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Na Dan kada će neka lica pobijeliti, a neka pocrneti. Onima kod kojih lica budu crna, reći će se: 'Zašto ste, pošto ste vjernici bili, nevjernici postali? Pa iskusite patnju zato što niste vjerovali!' A oni kod kojih lica budu bijela bit će u Allahovoj milosti, u njoj će vječno ostati.

Allahov Poslanik je najbolje pazio na svoje vrijeme. Minute i sekunde je provodio sa Uzvišenim. Ni jedan trenutak koji je proživio nije bio lišen dobrog djela koje se uzdiže Uzvišenom. Ibn Kajjim je govorio da su Poslanikove riječi bile sjećanje na Allaha, a postupci zikr. Njegovo kretanje i mirovanje, noć i dan, putovanje, svaki trenutak njegovog života bio je sjećanje na Gospodara. Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Dvije blagodati su zapostavljene kod velikog broja ljudi: zdravlje i slobodno vrijeme.“⁵⁵ Zato što ih većina ljudi provodi u griješenju i udovoljavanju strastima, suprotstavljujući se Allahovim propisima, u slušanju pjesama koje srde Gospodara nebesa i Zemlje.

Također bi govorio:

إِغْتَنَمْتُ حَسْتَا قَبْلَ خَمْسٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَغَنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ.

⁵⁵ Bilježi Buhari

„Iskoristi pet stvari prije drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogatstvo prije siromaštva.“⁵⁶

O ti, čiji noć i dan prolaze u bezumnosti i ludilu, u suprotstavljanju Jedinom Gospodaru, u srdžbi Milostivog, u oholosti, grijehu i neprijateljstvu. Pred tobom je naredna godina koja ti se obraća: „Sine Ademov, iskoristi me u činjenju dobra. Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, kada odem od tebe nikada ti se neću vratiti.“ Zbog toga su dobri ljudi oporučivali čuvanje života i vremena. Rebi'a ibn el-Hejsem je bilježio svoje riječi koje bi izgovarao od petka do petka i svake subote ih analizirao. La ilahe illallah! Eh, da mu je znati kako ima ljudi koji za jedan dan učine brdo grijeha, ali se smiju, ne pišu ih, ne sjećaju ih se i ne znaju za njih. Gospodar tvoj ništa ne zapostavlja niti zaboravlja!

Dodoh do kabura i pozvah ga:

Gdje je veličani, a gdje poniženi?

Iščezli su zajedno, i nema obavještača

Umrli su i jedni i drugi i nema vijesti.

O ti, koji pitaš o ljudima – oni su prošli

A ti si ostao da u tome uzmeš pouku.

Sufjanu es-Sevriju je rečeno: „Ostani s nama da razgovaramo.“ „Kako ću sjediti a dan čini svoje? Sunce nije nikada izašlo, a da nije bilo svjedok onome što ljudi čine.“ Kazali su Kerzu ibn Vebretu: „Zar nećeš ostati s nama da razgovaramo?“ Odgovorio im je: „Zarobite Sunce...“ Ko će zarobiti Sunce? Zar ne vidite dane i noći kako brzo protiču? Zar ne vidite da se minuti i sekunde ne vraćaju?

⁵⁶ Hasen hadis, bilježi Tirmizi

Zar ne vidite da kad Sunce zađe, nema mu više povratka tog dana?

Jutrom i večerom putujemo za onim što nam treba

A potrebe živoga nikada ne prestaju.

Zbog toga su plakali i žalili se na izgubljen život i dobro i zli. Proteklo vrijeme su oplakivali i odabranici i griješnici. Odabranici plaču i kaju se što još više nisu iskoristili život. A grješnici žale za izgubljenim danima. Neki autori navode: „Nuhu, a.s., je nastupila smrt, te su mu rekli: „Nuhu, koliko si živio?“ „Hiljadu godina.“ – odgovorio je. „Kakav si život video?“ – upitali su ga. „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ovaj život sam doživio kao kuću s dvoja vrata. Na jedna sam ušao, a na druga izišao.“ Ej, ti što živiš šezdeset ili sedamdeset godina, nisi živio hiljadu godina! Kako onda provodiš tu mrvu života u grijesenju Allahu? U prelaženju Njegovih granica? U nasrtaju na Allahove svetosti?

Učenjaci spominju da je Džunejdu ibn Muhammedu nastupio smrtni trenutak, pa je on u tim mukama počeо učiti Kur'an. Prisutni su mu rekli: „Zar učiš Kur'an u trenutku smrtnih muka?“ A on im je odgovorio: „Subhanallah, ko je od mene potrebniji učenja Kur'ana? Sada kada mi se izbrojavaju zadnji trenuci.“

Puno je onih koji su tračili vrijeme, a koji su se na smrtnom času gorko kajali. Historičari spominju da je Abdulmeliku ibn Mervanu, umevijskom halifi, nastupila smrt. Počeo je kušati njenu gorčinu. Čuo je u tom trenutku čovjeka koji je pored dvorca prao odjeću i pjevao neku pjesmu, ne znajući da halifa umire. Tada je Abdulmelik počeо u plaču ponavljati: „Kamo sreće da sam bio obični

Bogobojaznost

perać, kamo sreće da nikada nisam upoznao hilafet, kamo sreće da nikada nisam postao vladar!“ Sejjid ibn Musejjeb je, čuvši ove riječi, rekao: „Hvala Allahu, Koji je učinio da u trenucima smrti oni bježe kod nas, a ne mi kod njih.“

Njegov sin, predstolonasljednik, Veliđ ibn Abdulmeđik, je u trenutku smrti sišao sa svog prijestola, bacajući po licu prašinu i kamenčiće, i u plaču citirajući kur'anske ajete:

مَا أَغْنَى عَنِي مَالِيْهِ هَلَكَ عَنِي سُلْطَانِيَّةُ

Bogatstvo moje mi nije od koristi, snage moje nema više! (El-Hakka, 28-29)

Harun er-Rešid, koji je vladao čitavim dunjalukom, od Španije do Sinda i od Taškenta do juga Afrike je nekoliko noći pred smrt izgradio dvorac i pozvao pjesničke tražeći od njih da hvale dvorac i njegovog vlasnika. Kod njega je ušao Ebu Atahija, pobožnjak i vaiz, te mu se obratio: „Harune, sastavio sam o tebi i tvom dvoruču stihove.“ Kada mu ih je pročitao, halifa je sišavši sa svoje stolice počeo plakati. Nije prošlo nekoliko dana, a smrt ga je iznenadila. Počeo je gledati vojsku, svoju svitu, emire i vezire, a zatim je upravio pogled prema nebesima, govoreći: „O Ti, Čija vlast ne prolazi, smiluj se onome čija je vlast prolazna.“

Allahovi robovi, u islamskom ummetu je rođena generacija onih koji traće vrijeme. Provode život u griješenju i plaćaju visoku cijenu zbog Allahove srdžbe. Oni provode noći – izuzev onih kojima se Allah smilovao – u beskorisnim sijelima, ispunjenim nemoralom, igrama, ogovaranjem, prenošenjem tuđih riječi, lažima i kafančenjem.

Pozivamo ih da obnove pokajanje, da se vrate Pravom putu. Sebi i njima poručujemo: „Prošla je jedna, a nastupila naredna godina. Zamijenite je iskrenim pokajanjem Uzvišenom Allahu, Koji kaže:

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ يُصْرِرُ عَلَىٰ مَا عَمِلَوْا وَهُمْ يَعْلَمُونَ أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَحْمِلُهُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَثْنَاءُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيَنْعَمُ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

I za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeha svoje zamole – a ko će oprostiti grijeha ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada – oprost od Gospodara njihova i džennetske bašće kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupili! (Ali Imran, 135)

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمْ فَوْزاً عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ جَيْعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijeha oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv. (Ez-Zummer, 53)

*Kada mi je srce grubo postalo i prolazi se stijesnili
Ponadah se u oprost Gospodara svoga.
Grijesi su mi se uvećali, ali kada ih usporedih
Sa Tvojim oprostom, vidoh da je veći!*

Allahovi robovi, ljudi i učenjaci su se podijelili na dvije skupine i to u svim sferama. Ima onih koji se boje Allaha, naređuju dobro, zabranjuju zlo i šire znanje kojim ih je Allah darovao. Njih će Allah sastaviti sa vjerovjesnicima

i poslanicima i dati im mjesto iskrenih na Sudnjem danu. S druge strane, ima i onih koji prodaju Allahove riječi po malim cijenama, skrivaju i negiraju blagodati kojima ih je Allah darovao.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهَدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَبُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَبُهُمُ الْأَعْنُونُ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَابُ الرَّحِيمُ

One koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i Pravi put, koji smo u Knjizi ljudima označili, njih će Allah prokleti, a proklet će ih i oni koji imaju pravo proklijati; oprostit ću samo onima koji se pokaju i poprave i to javno ispolje, a Ja primam pokajanje i Ja sam milostiv.

Ovakav učenjak za malu cijenu ljubavi prema dunjaluku, za njegove čari, strasti i podmićivanje prodaje Allahove ajete. On se treba pokajati.

I odgovorni su podijeljeni u dvije grupe. Oni koji se boje Allaha i pripremaju se za Dan velikog izlaganja, koji su svjesni da niko neće kažnjavati kao Najmudriji i da niko kao On neće u okove bacati. Nije propustio niti malo niti veliko djelo, a da ga nije pobrojao. Svjestan je Allahove kontrole u službi i na poslu. Ako bude upravlja, upravlja pravedno, a ako radi, radi iskreno i dobro. Njega čeka nagrada kod Uzvišenog Allaha. Ima i odgovornih koji su izdali Allaha u svojoj misiji, u postupcima se služe varanjima. Takvi položaj i službu uzimaju kao sredstvo borbe protiv Allahovih dobrih robova i Allahove vjere. Nagrada za takvog je proživljenje sa faraonom, Ubejjom ibn Halefom i njima sličnim:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمُونَ مَعْذِرُهُمْ وَهُمُ الْلَّعْنَةُ وَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

Na Dan kada krivcima pravdanja njihova neće od koristi biti; njih će prokletstvo i najgore prebivalište čekati. (El-Mu'minun, 52)

I omladina se dijeli na dvije grupe. Mladić koji se posvetio Kur'anu, koji je utonuo u njegova značenja i spustio se u rudnik njegovih bogatstava. On razmišlja o njegovim značenjima i prihvata njegove propise; srće njegove napiske i ogrće se njegovom odjećom; u noćnom namazu uči Kur'an, a danju postupa po njemu; širi ga među ljude i ne prelazi njegove granice; izučava njegove nauke i studira njegovo znanje. Ovakav mladić je uspješan. Džamija je za njega mjesto gdje se klanja, bašča i park. Tu se susreće sa svojom braćom! Vanjštinju uljepšava Poslanikovim sunnetom i njime se uzdiže. Poslanikov sunnet ispunjava njegovo srce, vid, sluh, bradu i odjeću. Najdraža osoba mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s.

*Od ljubavi prema tebi zaboravili smo svako bogatstvo
Ti si sada najvrijednije što posjedujemo.*

Za ovog mladića knjige sire su spoj metoda, put i uzor. On je dajia u svome društvu.

Druga grupa omladine provodi vrijeme u razonodi i igri. Njihova džamija je kafana, a misfak cigareta. Mushaf su mu nemoralni časopisi, a nauka pjesme. Kada dobri Allahovi robovi otpisuju u Mekku da obave hadž, ovakvi otpisuju u druga mjesta gdje će činiti grikehe i nemoral. Kada dobri mladići krenu u džamiju na namaz, ovi krenu u kafane. Kada mladići počnu učiti Kur'an i liti suze zbog ajeta, uzimajući opomenu u riječima Jedinog, ova druga grupa u ruke uzme nemoralne časopise. Kada se mladići posvete izučavanju vjere i da'vi, oni se posvete onome

čemu ih šejtan poziva.

I starci se dijele u dvije grupe. Starac koji se prima-kao kaburu, koji je već napunio šezdeset godina i obukao čefine, zna da je blizu smrti koliko dva luka, a možda i bliže. Zbog toga puno čini istigfar, udjeljuje sadaku i zadržava jezik od nemoralta, ogovaranja, prenošenja tuđih riječi i laži... Stalno obnavlja pokajanje i priprema se za smrt, koja ga prati u svakom trenutku.

Druga vrsta staraca su oni koji su zaboravili Allaha. Sijed, ali krši Allahove zabrane. Glavna briga mu je kako slagati. Ne zna za zikr. Njegova briga su problemi i raspaljivanje smutnje među porodicama. Stječe imetak na nedozvoljen način i okorio je u kamati. Ne stidi se Allaha, a već mu je stigao opominjač.

أَوْلَمْ تَعْزِّمُ مَا يَتَدَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَدَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ

A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena razmisliti, a bio vam je došao i onaj koji opominje? (Fatir, 37)

Ibn Abbas kaže da je to sjedilo.

Ove sorte ljudi postojale su u prethodnoj godini i bit će ih u narednoj. Molim Allaha da poboljša naše stanje, oprosti muslimanima i povrati ih Sebi na najljepši način.

Smatrajte ga neprijateljem

Kazivanje o šeđtanu i čovjeku je staro koliko i čovjekovo namjesništvo na Zemlji, i još nije završeno. Završit će se tek na Sudnjem danu. Ovo kazivanje karakteriše suštinsko neprijateljstvo čiji je početak s našim praočem Ademom i nastavilo se i s njegovim potomcima. Uzvišeni Allah i Poslanik nas upozoravaju na šeđtana. Na ovim stranicama želim navesti neke od šeđtanskih zamki, molеći Allaha da nam upotpuni korist i da ovaj trud stavi na vagu naših djela, a On je svemoćan.

Allah i Poslanik upozoravaju na šeđtana

Uzvišeni Allah nas je upozorio na šeđtanovo neprijateljstvo, na njegove zamke i spletke:

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ
وَاسِعٌ عَلَيْهِ

Šeđtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allah vam obećava oprost i nagradu Svoju; Allah je neizmjerno dobar i zna sve. (El-Bekara, 268)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْهُلُوا فِي السُّلْطُنِ كَافَةً وَلَا تَتَبَعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ فَإِنْ زَلَّتُمْ مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَنِكُمُ الْأَبْيَانُ ثُمَّ فَاغْلُمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

O vjernici, živite svi u miru i ne idite stopama šeđtanim; on vam je, zaista, neprijatelj otvoreni. A ako skrenete, nakon što su vam već došli jasni dokazi, onda znajte da je Allah silan i mudar. (El-Bekare, 208)

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلإِنْسَانِ أَنْفُزْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بِرِّيَّةٌ مُّنْكَرٌ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ
رَبِّ الْعَالَمِينَ

Slični su šejtanu kad kažu čovjeku: 'Budi nevjernik!' – pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: 'Ti se mene više ne tičeš, ja se, zaista, Allaha, Gospodara svjetova, bojam!' (El-Hašr, 16)

Šejtan je predvodnik svojih prijatelja na putu ka Vatri. U vezi je sa svakim čovjekom osim sa Muhammedom, s.a.v.s. Hadisi potvrđuju da on kola ljudskim tijelom preko krvotoka. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je također kazao da svaki čovjek ima pratioca šejtana. Upitan je: „Zar i ti, Allahov Poslaniče?“ „Čak i ja, ali mi je Allah pomogao protiv njega, te je prihvatio islam.“⁵⁷

Šejtan ljude čeka u zasjedi, ulijeva im lažne nade i obećava laži. Za učenjake je pripremio poseban program. Ko je od njih propao – propao je, a ko se spasio – uspio je. Jednom učenjaku je rekao: „Nemoj izlaziti među ljude, jer ćeš tako biti obuzet renomeom, pretvaranjem, željom za čuvenjem.“, i zatvorio ga u kući. Tako mu učenjak ostavlja slobodan prostor, a bojno polje prepusta zalutalim i zavedenim. Šejtan je zaposlio misionare zablude i učenjake paganstva, sljedbenike jevrejskih sekti i sekularističkih pokreta te su oni, umjesto muslimana, zauzeli mejdan. Najveći grijeh ovog učenjaka je što je sakrio nauku koju nosi u prsima:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهَمَّى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَاهُ لِلنَّاسِ فِي
الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ الْلَّا عُنُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَأْبُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا
فَأُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَابُ الرَّحِيمُ

One koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i Pravi put, koji smo u Knjizi ljudima označili, njih će

⁵⁷ Bilježi Muslim.

Allah prokleti, a proklet će ih i oni koji imaju pravo proklinjati; oprostiti će samo onima koji se pokaju i poprave i to javno ispolje, a Ja primam pokajanje i Ja sam milostiv.
 (El-Bekara, 159-160)

Šejtan dolazi vladarima i obećava im veliku vlast ukoliko budu proljevali krv i otimali imetak. Uvjerava ih da njihova vlast može opstati jedino na ovim metodama. Oni tako okreću leđa od šerijatske politike, zapostavljaju Allahove propise i negiraju odredbe koje je Uzvišeni Allah objavio u Kur'anu.

On, također, dolazi mladiću i obećava mu lažne nade. Govori mu da je danas vrijeme za vino, a sutra za rad. Iskoristi mladost u uživanju, a kada ostariš, pokaj se i vратi Allahu. Tako omladina, izuzev onih kojima se Allah smiluje, postaju robovi svojih težnji i strasti i zarobljenici nemoralnih pjesama i uništavajuće ljubavi. Takav mladić biva pretvoren u životinju – ne propagira dobro niti se bori protiv zla.

Abdulkadir Džejlani je rekao: „U snu mi je došao šejtan u liku velike slike na nebesima i rekao: „Abdulkadire, ja sam tvoj gospodar i dozvoljavam ti da činiš zabranjene stvari.“ ‘Lažeš, Allahov neprijatelju!’ Rekoh mu: ‘Ti si šejtan, jer Allah ne naređuje razvrat, niti dozvoljava zabranjeno!’ Šejtan je, grižući prste, došao kod Ahmeda u smrtnom času i rekao mu: „Uništio si me, Ahmedu.“ Koliko ljudi sam prevario, ali tebe nisam mogao. „Ne još... ne još...“ odgovarao je Ahmed. Još nisam siguran od tvojih zamki niti spokojan od tvojih varki i nisam se predao tvome vođstvu. Tako je bilo sve dok Allah nije spasio imama Ahmeda postojanom riječju na dunjaluku te je tako susreo i svoga Gospodara, a šejtan mu nije mo-

gao naudititi. Šejtan je došao i sufijama i izumio im nove puteve tako da je većinu izveo iz Poslanikovog, s.a.v.s., milleta.

Došao je i siromahu i kod njega izazvao srdžbu prema Allahu i Njegovom određenju, tako da je iz srdžbe taj čovjek zanegirao Allahovo određenje. Došao je i bogatašu i uveo ga u Vatru, jer mu je prioritetom učinio skupljanje dinara i dirhema. Podstakao ga je na neprijateljstvo, nasilje, osorost zbog imetka i učinio da zaboravi na Allaha. Ovo su neke njegove zamke, Allah ga prokleo!

Ajeti koji štite od šejtana

Ebu Hurejre, r.a., priča: „Poslanik me je zadužio čuvanjem hurmi od sadake u Medini. Ja sam to i radio. Dok sam čuvao hurme, došao je neki stranac, pa je počeo sakupljati i rasturati hurme. Uhvatio sam ga, ali mi se on požalio kako ima porodicu i kako ima potrebe. Sažalio sam se i pustio ga. I naredne večeri je došao i u odjeći zahvatio hurmi. Htio sam ga povesti Allahovom Poslaniku, ali me on molio i žalio se na siromaštvo i porodicu, te sam ga pustio. Došla je i treća noć te sam ga i tada uhvatio. Tada sam bio odlučan povesti ga Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, ali mi on reče: „Ako me oslobođiš podučit će te ajetu, ako ga proučiš tokom noći bit će ti zaštita od šejtana.“ Pošto su ashabi žudjeli za dobrom, Ebu Hurejre reče: „Koji je to ajet?“ To je Ajetul-kursija: *Allah je, nema boga osim Njega, Živi i Vječni*. I Ebu Hurejre ga ostavi, a zatim ode i obavijesti Allahovog Poslanika, na šta mu on reče: „Ebu Hurejre, znaš li s kime si razgovarao pretvodne tri noći?“ „Ne, Allahov Poslaniče.“ – odgovorio

je. „Bio je to šejtan. Istinu ti je kazao iako je on lažov.“⁵⁸ Istinu ti je rekao o Ajetul-kursiji. Kad god je proučiš ona će ti biti Allahova zaštita i šejtan ti se neće približiti. U svim drugim situacijama laže.

Ovo je veoma važna lekcija, a to je da se čovjek ne može oslobođiti šejtana izuzev voljom Uzvišenog Allaha i spominjanjem Njegovog imena. Ovaj hadis ukazuje da mudrost treba prihvati i od nevjernika, jer je mudrost izgubljena stvar vjernika, uzima se gdje god se nađe. Dragi brate, znaj da šejtan ima svoje metode u varanju, a Allahova mudrost je to što je čovjeku dao mogućnost razlikovanja dobra i zla, pa je stvorio Džennet za dobre robe, a Džehennem za neprijatelje.

Allahov Poslanik veli: „Šejtan dođe čovjeku i kaže mu: ‘Nemoj prihvati islam, jer ako to učiniš imat ćeš puno zaduženja.’, ali ga čovjek ne posluša i primi islam. Ponovo mu dolazi i kaže: ‘Nemoj učiniti hidžru, jer ćeš ostaviti porodicu i djecu. ‘Čovjek ga ponovo ne posluša i učini hidžru. Šejtan opet dolazi i kaže: ‘Nemoj se boriti na Allahovom putu, jer ako se budeš borio bit ćeš ubijen i krv će ti biti prolivena.’ Ali ga čovjek ne posluša te ode u borbu.“⁵⁹ Čovjek će neprestano protivreći šejtanu sve dok ne uđe u džennetske bašče i stekne Allahovo zadovoljstvo. Znaj, Allahov robe, da je šejtanov Kur'an muzika, da je njegova rukja pjesma, kuća kupatilo, hadž pijaca a miljenik svaki Allahov neprijatelj. Njegov kapital su puste želje. Ko ga slijedi, šejtan će ga uzeti sve dok ga ne strovali u džehennemsку vatru. Ne dogodi se nijedan nemoral u svijetu, ne učini se nijedan veliki grijeh, ne za-

⁵⁸ Bilježi Buhari.

⁵⁹ Sahihu-Nesai, 2937.

luta ni starac ni mladić, ne prolje se ni jedna kap krvi niti se prekorače granice, a da za to nije odgovoran prokleti šejtan. On je uzrok što mladić od džamije skreće ka kafani, što ostavlja sunnet, a okreće se novotarijama, umjesto učenja Kur'ana, želi slušati pjesme, dobro društvo zamjenjuje zabludejlim, ostavlja pokornost, a okreće se grijehu... On se približio islamskoj omladini i pridobio njihova srca. Tako ih je odvratio od pokornosti Allahu. Pogledajte ih kako su ogrezli u devijacijama. Ali postoji i ostatak omladine koji čine dobro i na Pravom su putu, koje je Uzvišeni sačuvao.

Zar ne vidite kako se imetak troši u grijesima? Zar ne vidite kako ljudi putuju u druge krajeve da tamo čine grijeh? Zaboravljuju da je Allah na svakom mjestu, na Poluotoku ili van njega. Čine grijeha poput brda, uništavaju imetak, vjeru, dostojanstvo, čast... zbog pokornosti šejtanu. Onog trenutka kada čovjek postane pokoran šejtanu, on zaspe na svojoj postelji, počne strahovati od vode i hladnoće. Ne prisustvuje džemalima, čini loša djela i izaziva srdžbu Gospodara nebesa i Zemlje. Kada čovjek postane pokoran šejtanu, počne slobodno gledati harame, zavodljive žene i nemoralne slike. Takav čovjek zapada u blud, imetak počne zarađivati na kamati i ostavljati ga u bankama da bi tako uzeo dio prokletstva za koje Poslanik kaže: „Allah je prokleo onoga ko jede kamatu, žiranta, pisara i svjedoke.“ Također je kazao: „Oni su isti.“ ili: „Oni su isti u grijehu.“⁶⁰

⁶⁰ Bilježi Muslim riječima: „Allahov Poslanik je prokleo...“

Kazivanje o Bersisu i šeđtanu

Zbog toga, dragi brate, ne smijemo biti sigurni od šeđtanovih zamki i spletki. Moramo se spremiti protiv njega i sakupiti snage kako bismo mu se, uz Allahovu pomoć, suprotstavili. Jedino nas Uzvišeni može spasiti.

Uzvišeni Allah veli:

كَمَلَ الشَّيْطَانُ إِذَا قَالَ لِلإِنْسَانِ أَكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بِرِّيْهُ مُنْكَرٌ إِنِّي أَخَافُ اللهَ
رَبَّ الْعَالَمَيْنَ

Slični su šeđtanu kad kažu čovjeku: 'Budi nevjernik!' – pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: 'Ti se mene više ne tičeš, ja se, zaista, Allaha, Gospodara svjetova, bojam!'

Ibn Džerir i Ibn Kesir navode da je ovaj ajet objavljen o pobožnjaku od Sinova Israilovih po imenu Bersis. To je bio veliki pobožnjak koji je živio u isposničkoj nastambi i tu činio ibadet Allahu. Ibadet mu je nadmašio znanje, a učenjak je teži šeđtanu od hiljadu pobožnjaka. Nakon što je Allahu ibadet činio, puno sedždi obavljao i Uzvišenog spominjao, Gospodar htjede staviti na kušnju njegovo vjerovanje. Želio je ispitati njegovu vjeru:

أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: 'Mi vjerujemo!' i da u iskušenje neće biti dovedeni? (El-Ankebut, 2)

Dok je sjedio u svojoj ćeliji, dođoše mu neki ljudi, borci na Allahovom putu, i rekoše: „Bersise, mi se želimo boriti na Allahovom putu, a imamo sestruru koja, nakon Allaha, nema nikog do tebe. Živi u kući pored tvoje ćeli-

je. Brini o njoj dok se mi ne vratimo iz džihada.“ Prihvatio je to s ponosom i ljubavlju.

Ovi ljudi odoše u borbu na Allahovom putu, a Bersis ostade u svojoj čeliji obožavajući Allaha. Šejtan mu reče: „Bersise, ova djevojka je pod tvojom zaštitom i u tvojoj brizi. Ako je ostaviš ona će se osjećati usamljeno. Ništa neće štetiti ako je izjutra, dok pokrivena sjedi u svojoj kući, poselamiš.“ Prihvatio je šejtanov savjet, te je proturio glavu i poselamio je. Šejtan mu je ponovo došao sa prijedlogom: „Siđi do njene kuće kako joj ne bi došao stranac ili je plašio neko bolesnog srca.“ Učinio je to, ali je nije bio vidio. Došao mu je po treći put i kazao mu: „Ona je usamljena djevojka, njena porodica je otišla u borbu pa ko će joj praviti društvo i razgovoriti je?“ Te poče razgovarati s njom dok je bila pokrivena. Četvrti put mu je kazao: „Ti si plemeniti učenjak, sačuvan si od Allaha i čuvaš se šejtana. Primakni joj se i poljubi je.“ Tako on s njom učini nemoral i ona ostade u drugom stanju. Kada zanese, šejtan mu ponovo kaza: „Kada dođu njena braća i vide ovaj grijeh, ona će im kazati šta se dogodilo. Ljudi će te optužiti i past ćeš u njihovim očima. Najbolje po tebe je da je ubiješ.“ On je zakla, iskopa kabur u njenoj kući i ukopa je. Kada se vratiše braća upitaše za sestruru, pa Bersis poče licemjerno plakati, i reče: „Razboljela se, a bila je veoma skromna i pobožna. Ukopao sam je u sobi nakon što sam se molio za nju.“ Oni je oplakaše, povjerovavši Bersisu i zaspase. Šejtan dođe najstarijem bratu u snu i kaza mu da je Bersis s njom učinio nemoral i ubio je. Također, dode i drugom i trećem i kaza im isto. Kada se probudiše ispričaše jedan drugom šta su sanjali u snu. Odlučiše kazniti ga. Odoše na mjesto koje im je šejtan

pokazao i pronađoše je ubijenu, u drugom stanju. Tada mu šejtan dođe i kaza: „Bersise, možeš se spasiti jedino ako mi učiniš sedždu, ja ћu te zaštитити.“ On zanijeka Allaha i učini šejtanu sedždu, a oni ga zatim ubiše i razapeše. Uzvišeni kaže:

كَمَّلَ الشَّيْطَانُ إِذْ قَالَ لِلإِنْسَانِ أَكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بِرِّيٌّ مُّنْكَرٌ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمَيْنَ فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمَيْنَ

Slični su šejtanu kad kaže čovjeku: "Budi nevjernik!" – pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: "Ti se mene više ne tičeš, ja se zaista Allaha, Gospodara svjetova, bojam!" Obojicu ih na kraju čeka Vatra, u kojoj će vječno boraviti, a to će biti kazna za sve nevjernike. (El-Hašr, 16 – 17)

Dragi brate, trebaš se držati Allaha i kod Njega tražiti utočište. Čuvaj Allaha, On će tebe čuvati, jer je On Snažan i Pouzdan. Okreni se Njemu i u Njega se pouzdaj. Jer, tako mi Allaha, ako te On ne zaštiti, niko te ne može zaštитiti.

*Čvrsto se rukama Allahova užeta drži,
Jer On ti je pouzdanje kada te sva druga pouzdanja ostave.*

Uzvišeni kaže: *O vjernici, uđite u islam potpuno. I ne slijedite šejtanove stope, on vam je očiti neprijatelj. Šejtanove stope su njegova došaptavanja, vesvese, metode, zablude, varke i spletke.*

Kako se zaštитити од ёјтана

Човек се ёјтана може заштитити на четири начина:

Први: Константним споминjanjem Узвиšenог Аллаха. Узвиšeni вeli: *Doista se srca smiruju kada se Allah spomenе.* Такођер каže: *Spomenite vi Mene, па ћу и Ja vas spomenuti.*

Ibn Abbas je rekao: „Ёјтан ђучи поред човјековог срца. Ако човек спомене Аллаха, ёјтан се изгуби, а ако буде nemaran, ёјтан му дошaptava.“

Човек се ёјтана може spasiti jedino споминjanjem Аллаха. Zikr je najbolje utvrđenje i oružje vjernika. To je žudnja Allahovih dobrih robova, tvrdava pobožnjaka i sablja onih који су Аллаха спознали. Ko puno Аллаха споминje бити ће му довољно, бит ће заштићен. А ко се окrene од сjećanja i споминjanja Аллаха, кренуо је ёјтановим stopama i подлегао njegovim varkama i metodama.

Други: Abdest. Ёјтан долази само уkalјаним i stalno prljavim ljudima. Njegovo stanište su prljava i porušena mjesta i srca која nisu spoznala Gospodara nebesa i Zemlje. Ёјтан ђуди за prljavštinom, voli је i lijepi se za prljave. Ko redovno буде под abdestom, заштитио се од ёјтана. Većina onih који су pogодjeni ёјтановим dodirom i utjecajem su prljavi ljudi. Ёјтан se prilijepi uz njih jer је он bio od džinna, ali se ogriješio o zapovijed Gospodara svoga.

Трећи: Dobro društvo. Твоји prijatelji su добри i ће стити ljudi, oni који обављају namaze, uče Kur'an, posjećuju džamiju, slijede sunnet... Takvi ljudi се bore protiv ёјтана i помоći ће i теби u тој борби. „Vuk jede ovcu

koja se odvoji od stada.“ Danas se udružuju zločinačke bande, staju u zasjedu dobrim Allahovim robovima i na putu vjerovjesnika i poslanika... Takvi će te odvratiti od tvog Puta, ibadeta i volje, a ono što posjeduješ kod Uzvišenog, zamijeniti Njegovom srdžbom, prijezirom i prokletstvom. Imam Šafija je rekao:

*Volim dobre, a nisam od njih
Možda preko njih steknem zauzimanje.*

*A prezirem onog ko grijehom trguje,
Makar istom robom trgovali mi.*

A Ibn Mubarek je kazao:

*Kada se družiš, druži se sa časnim,
Sa kreposnim, stidljivim i plemenitim.*

*Koji za nešto kaže ‘ne’ ako kažeš ‘ne’
A kada kažeš ‘da’ i on kaže ‘da.’*

Alija ibn Ebi Talib je rekao: „Nagomilajte zaliha dobrog društva na ovom i Budućem svijetu.“ „Dobro na dunjalu, ali zašto na Ahiretu?“ – upitali su. Odgovorio je: „Zar Uzvišeni ne kaže:

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِيَغْضِبُ عَدُوُّ إِلَّا الْمُتَقِّيُّونَ

Tog dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji po-

stati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili. (Ez-Zuhraf, 67)

Dragi brate, boj se Allaha kada biraš društvo, jer su oni tvoja vojska i pomagači na Putu ka Allahu.

Četvrti: Ostavljanje grijeha i nemoralta, okretanje od zabranjenog, puno istigfara, kajanja i vraćanja Uzvišenom Allahu. On veli:

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفَسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ يُصْرِرُ وَأَعْلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

...i za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeha svoje zamole – a ko će oprostiti grijeha ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju. (Ali Imran, 135)

Uzvišeni Gospodaru, učini nas od onih koji kada grijeh počine ili kad prema sebi ogriješe, Allaha se sjete i oprost za grijeha zamole.

Dragi brate, ovo su šejtanske zamke i načini kako se spasiti i sačuvati od njega. Molim Uzvišenog Allaha da se okoristimo ovim, da nam da korist u onome što znamo i da nas poduči onome što ne znamo. Da nam poveća znanje i bogobojaznost, žudnju i strah od Njega. On je moćan to učiniti. Slavljen neka je Allah od onoga kako Ga opisuju i neka je salevat i selam na poslanike. Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.

Naredba bogobojaznosti

Bogobojaznost je Allahova oporuka prijašnjim i potonjim generacijama. Ko ne bude postupao po ovoj oporuci žalit će, propasti i kajati se. Zbog toga Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ وَصَّنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِنَّكُمْ أَنْ أَتَقُولُوا إِلَهٌ

Mi smo onima kojima je data Knjiga prije vas, a i vama, već zapovijedili da se bojite Allaha. (En-Nisa, 131)

Mnogi ljudi misle da živjeti znači jesti, piti, stanovati, govoriti, spavati, ustajati... Takvi ne shvaćaju život, jer je ovo životinjski život. I nevjernik jede, pije, i sve ostalo, ali je nevjernik. Svrha života je izići iz tame na svjetlo, iz zablude na Uputu, bogobojaznošću se spasiti Allahove srdžbe. Zbog toga Uzvišeni kaže:

أَوْ مَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَخْيَّنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي
الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا

Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoći kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? (El-En'am, 122)

Zar je isti onaj koji je mrtav bio, koji je utonuo u strasti, zabludu i varke, pa ga je Allah oživio vjerom, Šehadetom i prsa mu rasprostranio za islam, i onaj koga je Allah ostavio u zabludi i lišio ga Svoje milosti i svjetla!? Kako takav čovjek živi? Zbog čega živi? Kamo ide? Zbog toga Ibn Tejmije, Allah mu se smilovao, kaže da onaj ko vjeruje može krenuti Pravim putem bez upute koju je Allah objavio u Knjizi i poslao po Poslaniku, s.a.v.s., proklet je od Allaha, meleka i svih ljudi. Ne prihvata mu se nijedno djelo. Vjernik se rađa dva puta, a nevjernik umire dva

Bogobojaznost

puta. Vjernik se rađa onoga dana kada ga majka donese na dunjaluk i kada spozna život. On plače zbog tame, varki, nedaća i problema s kojima će se suočiti na dunjaluku. Pjesnik kaže:

*Dok te majka rađala plakao si,
A svi oko tebe u radosti smijali se.*

*Radi za sebe, da bi na danu smrti, kada svi budu
Uplakani bili, ti radostan i nasmijan bio.*

Spasi se da ti ne bi nastupile smrtne muke, da te ne bi stigla Allahova prijetnja i Obećani dan, a tegobe povrećale. Pomozi sebi kako bi se u tim trenucima smijao. Uzvišeni o tom trenutku kaže:

يُبَشِّرُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُعِظُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ وَيَعْنَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovome i na Onome svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti – Allah radi šta hoće. (Ibrahim, 27)

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا
وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ تَخْنُ أُولَئِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَكُنْمَ
فِيهَا مَا تَشَهِّي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَعُونَ تُرْلَا مَنْ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah.', pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na Onom; u njemu ćete imati sve što duše vaše zaželete, i što god zatražite – imat ćete, bit ćete počašćeni od Onoga Koji prašta i Koji je milostiv.' (Fussilet, 30)

Vrhunac života je živjeti sa Kur'antom, sa vjerom a to je drugi život i drugo rađanje. Nevjernik dva puta umire:

فَالْوَارِئُنَا أَمَّنَا اشْتَقَنِ وَأَخْيَسَنَا اشْتَقَنِ فَاعْتَرَفْنَا بِدُنُونِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ سَبِيلٍ

'Gospodaru naš,' – reči će oni – 'dva puta si nas usmrtio i dva puta si nas oživio; mi priznajemo grijeha naše, pa ima li ikakva načina da se izide?' (Gafir, 11)

Nevjernik umire kao životinja onoga dana kada mu je Allah propisao smrt, i kada njegovo srce umre. Njegov put nije obasjan Allahovim svjetлом. Zbog toga je Allah zapovjedio prijašnjim i potonjim generacijama bogobojsnost.

Uzvišeni veli:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقًّا تُعَاتِهِ وَلَا تَكُونُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

O vjernici, bojte se Allaha istinskom bogobojsnošću i umirite samo kao muslimani! (Ali Imran, 102)

Jedan iz generacije ashaba i mladića iz Poslanikovog društva je bio i Ibn Mesud. To je društvo kakvo historija nije upoznala, društvo koje je proširilo parolu Šehadeta čovječanstvom i nakon dvadeset pet godina došli su do Sinda, Taškenta, Andaluzije i Južne Afrike. To se dogodilo jer su spoznali put Uzvišenog. Ibn Mesud je upitao: „Šta je to istinska bogobojsnost?“ „To je da čovjek bude pokoran, ne nepokoran, da spominje, da ne zaboravlja i da zahvaljuje, a da ne bude nezahvalan.“ Nezahvalni na Allahovim blagodatima nisu bogobojsni. Neposlušni Uzvišenom daleko su od bogobojsnosti. Ko zaboravi na Uzvišenog Gospodara, On učini da zaboravi sebe, budućnost, djecu, kuću, porodicu, kancelariju i položaj na ovom i Budućem svijetu.

Zbog toga Gospodar veli:

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ مِمَّا تُوَفَّ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَبَّتْ وَهُنَّ لَا يَظْلَمُونَ

I bojte se Dana kada ćete se svi Allahu vratiti, kada će se svakome ono što je zasluzio isplatiti, - nikome krivo neće učinjeno biti. (El-Bekara, 281)

Dok je vladar pravovjernih Ebu Hasen Alija ibn Ebi Talib, koji je, kako kaže Ibn Kesir u svome vremenu, a nakon Osmanove smrti, bio najbogobojazniji, najučeniji i najskromniji čovjek, stajao na minberu u Kufi, prisutni su ga upitali o bogobojaznosti, te je rekao: „Bogobojaznost je strah od Veličanstvenog, rad po objavljenom, zadovoljstvo sa minimalnim i priprema za Dan putovanja.“ Poslušajte riječi svjetlosti, topline i vjere koje je generacija Allahovog Poslanika budila u srcima ljudi!

To je strah od Veličanstvenog, a Veličanstveni je Uzvišeni Allah. Onaj ko tvrdi da se boji Allaha, a ne zna čega se boji i svoju bogobojaznost ne temelji na Kur’antu i sunnetu, ne boji se Allaha. Zadovolji se minimalnim. Dunjaluk ti ne treba biti prioritet. Dovoljno ti je onoliko koliko je dovoljno musafiru. I pripremaj se za Dan putovanja. To je Alijina, r.a., definicija bogobojaznosti.

Omer je kazao Kabu el-Ahbaru: „Šta je to bogobojaznost? Opiši mi je.“ „Vladaru pravovjernih, da li si nekada išao zemljom ili trnovitim putem?“ – upitao je Kab. „Da.“ – odgovorio je Omer. „Kako si išao?“ „Čuvao se trnja i žurio preći taj put.“ – odgovori Omer. „Takva ti je i bogobojaznost.“ – reče Kab. Dok god je taj put pun trnja, čovjek se čuva – takav je ovaj svijet. Ko se želi bojati Allaha, neka se čuva i brine, a i Uzvišeni Allah će ga čuvati. Zbog toga Tirmizi bilježi od Ibn Abbasa da mu je

Allahov Poslanik kazao:

”يَا عَلَّامَ إِنِّي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ: إِحْفَظْ اللَّهَ يَمْنَظِلُكَ، إِحْفَظْ اللَّهَ تَجْهِذَهُ تُجَاهِلَكَ، تَعْرِفُ عَلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفُكَ فِي الشَّدَّةِ إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعْنَتْ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ كَوَافِرُ اجْتَمَعُتْ عَلَى أَنْ يَنْقُضُوكَ يَشْنَى لَمْ يَنْقُضُوكَ إِلَّا يُشْنَى قَدْ كَبَّهَ اللَّهُ لَكَ، وَإِنَّ اجْتَمَعُوكَ عَلَى أَنْ يَصْرُرُوكَ يَشْنَى لَمْ يَصْرُرُوكَ إِلَّا يُشْنَى قَدْ كَبَّهَ اللَّهُ لَكَ“.

„Dječače, podučit ću te sljedećim riječima: čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š. će tebe čuvati, čuvaj Allahove granice, On će ti uvijek pomagati; znaj za Allaha u blagostanju, On će za tebe znati u poteškoći; kada nešto tražiš, traži od Allaha; kada tražiš pomoć traži je od Allaha; znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave, ne bi ti mogli koristiti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio; i kada bi se okupili da ti naude, ne bi ti mogli nauditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili.“

Bogobojsnost je činiti ono što je Uzvišeni naredio, a kloniti se onoga što je zabranio.

Bogobojsnost u jeziku

Bogobojsnost se ogleda i u jeziku. Najopasnije iskušenje je jezik. Neki učenjaci su kazali da je devedeset odsto grijeha posljedica jezika. Jezik je taj koji vjerniku donosi grijehu i probleme. Zbog toga Uzvišeni kaže:

مَا يَنْفَطُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا دَنَيْرَقِيبٌ عَيْدُ

On ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdiće. (Kaf, 18)

Opisujući bogobojsne, Uzvišeni kaže:

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ الْغَيْرِ مُغْرِضُونَ

I koji bespotreban govor izbjegavaju. (El-Mu'minun, 3)

Ukbe ibn Amir je upitao: „Allahov Poslaniče, u čemu je spas?“ Šta će me spasiti Allahove srdžbe i Njegove ka-zne? Poslanik je odgovorio: „Čuvaj jezik od grijeha, budi zadovoljan kućom koju posjeduješ i plaći zbog grijeha koje si počinio.“⁶¹ Muaz je upitao: „Allahov Poslaniče, šta će me približiti Džennetu, a udaljiti od Vatre?“ Poslanik mu odgovori: „Pitao si o nečemu krupnom, a što je lahko onome kome Allah olakša.“ Zatim mu je Poslanik nabrajao stvari koje ga približavaju Džennetu i spašavaju od Vatre, a zatim rekao: „Hoćeš li da te obavijestim o najvažnijem (temelju) svega toga?“ „Svakako, Allahov Poslaniče.“ -reče Muaz. On se dohvati za jezik i reče: „Čuvaj ovo.“ „Allahov Poslaniče, pa zar ćemo i za govor biti pitani?“ Upita Muaz. Poslanik odgovori: „Da Bog da te majka izgubila, Muaze! Pa zar će ljude u Vatru išta drugo bacati na njihova lica (ili je rekao glave) do plodovi njihovih jezika!?“

Da nas Allah toga sačuva! Pobožnjaci su shvatili štetnost jezika i znali da bogobojaznost mogu postići samo čuvajući se njegovog zla. Jedan od tabiina priča: „Vidio sam Ebu Bekra kako se, ispitujući svoja djela, dohvatio za jezik i govorio: „Ovo me odvede u propast.“ To je Ebu Bekr es-Sidik, čovjek koji je čvrsto stajao u islamu, koji se prvi odazivao na poziv, onaj koji je neizmjerno udjeljivao na Allahovom putu, halifa muslimana nakon Poslanikove smrti, čovjek koji će na Sudnjem danu biti pozvan sa osmera vrata. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je re-

⁶¹ Bilježi Ahmed, br. 299/4, pogledaj *Medžmeuz-zevaid* 302/7.

kao: „Džennet ima osmero vrata. Ko bude obavljao namaz, bit će pozvan sa vrata namaza; ko bude postio, bit će pozvan sa vrata posta; ko bude udjeljivao sadaku, bit će pozvan sa vrata sadake...“ Pored njega je sjedio Ebu Bekr, te ga upita: „Poslaniče, hoće li neko biti pozvan sa svih osmera vrata?“ Pogledajte njegovih briga! Pogledajte kako on traži ono što je kod Allaha. Zbog toga briga nije usmjerena na ono što tijelo želi, nije briga o položaju ili imetku, već o srcu. To je briga koja protiče poput oblaka. To je djelo Onoga Koji je sve savršeno stvorio. Poslanik, s.a.v.s., se nasmijao diveći se ovom velikom čovjeku, koji želi biti pozvan sa osmera vrata, koji želi biti od onih koji klanjaju, koji Allaha spominju, koji sadaku udjeluju, od skromnih, pobožnih i mudžahida. Odgovorio mu je: „Da, i nadam se da ćeš ti biti od njih.“

Govoreći o Ebu Bekru i njegovo biografiji, imam Ahmed u knjizi *Ez-Zuhd*, kaže: „Prenosi se da je on kao halifa šetao sa ljudima, pa je ušao u bašču jednog ensarije. U njoj je ugledao pticu kako leti sa jedne na drugu palmu. Tada je sjeo i počeo plakati. Bio je emotivan čovjek, mehkana srca. Rezultat njegovog imana i bogobojaznosti bilo je neprestano kajanje. Prijatelji su ga upitali: „Halifo Allahovog Poslanika, šta ti je?“ Ebu Bekr reče: „Pogleđajte tu pticu, leti sa palme na palmu, traga za vodom i čuva drveće, zatim umire i neće biti pozvana na odgovornost, neće biti kažnjena. Kamo sreće da sam bio ptica.“ I prisutni ashabi su počeli plakati. Oni su spoznali bogobojaznost.

Ibn Kajim u djelu *Uvođenje zaljubljenih* bilježi da je Ebu Bekr nakon što je preuzeo hilafet svako jutro nakon sabaha izlazio iz Poslanikove džamije i išao u jedno od

predgrađa Medine. Tu bi u jednom šatoru ostajao oko sat vremena, a zatim bi izlazio. Omer tada reče: „Danas ču pratiti Ebu Bekra da vidim kamo ide.“ Slijedio ga je dok nisu došli do šatora. Ebu Bekr nije video Omera niti je pretpostavljao da ga Omer prati. Ostao je u šatoru sat vremena, a zatim izišao. Nakon toga, Omer uđe u šator u kome zateče slijepu staricu te je upita: „Allahova robinjo, ko si ti?“ Ona odgovori: „Ja sam starica i imam sinove (ili je rekla kćeri). Nemamo zaštitnika, jer je otac umro. Samo nas Allah štiti.“ Omer upita: „Ko je ovaj starac što dolazi kod vas?“ Starica odgovori: „Mi ne poznajemo tog čovjeka, dolazi svako jutro, počisti kuću, pripremi doručak i pomuze ovce.“ Omer sjede plačući i reče: „Allah ti se smilovao, Ebu Bekre, ostavio si težak zadatak halifama poslije tebe.“

*Ako ovo nije ispunjenje iskrenoga,
Onda su ljudi na svijetu bez osjećanja.
Tvoja milost, Gospodaru, da li je bez naših lica
Upoznata sedžda u Tvojoj kući.*

Kakva je ovo generacija? Kakav je ovo sistem prema kojem je Poslanik odgajao? Ko želi biti bogobojazan neka proučava život ovih ljudi. Ko ih ne poznaje, ko ne proučava njihove riječi, kazivanja o njima i ono što su iza sebe ostavili, ostat će u neznanju, u sljepilu. Ti ljudi su nasljednici Allahovog Poslanika i najbolje poznaju islam. Zbog toga se prenosi da je Ibn Abbas stajao na Safi, plačući i držeći jezik u rukama. Govorio bi: „O jeziku, govori dobro i tako stekni dobro ili ne govori зло i spasit ćeš se.“

Sebi i vama oporučujem bogobojaznost u jeziku. To

je jedan od najvećih oblika bogobojaznosti. Govorimo samo dobro. Jedan od tabiina je rekao: „Sjedili smo sa Ataom ibn Rebahom u Haremu trideset godina i jedino što bi govorio bilo bi spominjanje Allaha, citiranje ajeta, naređivanje dobra, zabranjivanje zla ili bi govorio samo ono što je bilo nužno.“ Upitali smo ga za razlog pa je rekao: „Šta je vama, zar ne znate da je nad vama onaj koji bdije o svakom vašem uzdahu, koji piše vaše riječi i koji će vas pozvati na odgovornost na Sudnjem danu pred Uzvišenim Allahom:

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije.

Čuvaj jezik od proklinjanja, bestidnog govora, nemoralta, pretjerivanja u šalama kojima Allah nije zadovoljan, puno priče bez spominjanja Allaha, ogovaranja, prenošenja tuđih riječi i ismijavanja, posebno kada su u pitanju odabrani robovi, učenjaci, tragaoci za znanjem i daje. To je očito licemjerstvo nakon koga nema većeg licemjerstva.

Bogobojaznost u ishrani

Allaha se treba bojati i kada je hrana u pitanju. Sad, r.a., je rekao: „Allahov Poslaniče, moli Allaha da budemo od onih čije će dove biti primljene.“ Poslanik mu odgovori: „Sade, hrani se ispravno, halal hranom i dove će ti biti uslišene.“⁶²

⁶² Bilježi Bejheki, a slično predanje bilježi i Tirmizi sa vjerodostojnim lancem prenosilaca.

U Muslimovom *Sahihu* se bilježi predanje od Ebu Hurejrea:

نَمْ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّقَرَ أَشْعَتْ أَغْبَرَ يَمْدُدُ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبَّ يَا رَبَّ، وَمَطْحَمَةُ حَرَامٍ وَمَفْرِيَةُ حَرَامٍ وَمَلْبَسَةُ حَرَامٍ وَغُدْيٌ بِالْحَرَامِ، فَاتَّيْ مُسْتَحَاجٌ لِذَلِكَ؟

„Spomenuo je raščupanog i prašnjavog čovjeka koji je već dugo vremena proveo na putu. Pa je podigao ruke k nebu govoreći: ‘Gospodaru moj.’ Njegova hrana je bila haram, piće haram, odjeća haram. Kako tom čovjeku može biti uslišena dova?“

Kako će dova biti uslišena onome ko se hrani haramom? Kako će mu biti primljen namaz, post, hadž, umra, spominjanje Allaha, učenje Kur’ana, kada se hrani kamatom, kada mu je odjeća od kamate, automobil je kupio od kamate, od kamate sagradio kuću i njome odgojio djecu? Kakav je ovo ibadet? Allahov Poslanik kaže:

لَعَنَ اللَّهِ أَكِلُ الرِّبَا، وَمُوْكَلُهُ، وَشَاهِدَيْهِ، وَكَاتِبَهُ، هُمْ فِيهِ سَوَاءٌ.

„Allah je prokleo onoga ko uzima kamatu, onoga ko mu to omogućava (i daje), svjedoči, i onoga ko je popisuje i bilježi. U pogledu kamate, svi su oni isti (sudjelujući u tom grijehu).“

Stanovnici Kufe su se požalili na Sada halifi Omeru: „Ne želi klanjati sa nama.“ Ćudeći se ovome, Sad reče: „Čudnog li ponašanja Benu Eseda. Prebacuju mi zbog namaza, a ja sam ih svojom sabljom uveo u islam.“ Istinu je rekao Sad, on i njemu slični su istinski dajje posredstvom kojih je Uzvišeni Allah mnoge uveo u islam. Nakon što vijesti dodoše Omeru, on posla nekoliko ashaba da ispitaju stvari u Iraku. Obilazili su sve džamije u Kufi, jednu za drugom. Gdje god bi pitali za Sada dobijali bi

pohvale i molbe da mu Allah podari dobro. Ali u jednoj džamiji nije bilo tako. Ustao je neki čovjek i rekao: „Tako mi Allaha, on ne sudi pravedno, ne vlada po jednakosti i ne putuje sa odredima.“ Sad je tada rekao: „Gospodaru moj, ako je ovaj čovjek ovo slagao i kazao iz licemjerstva i radi čuvenja, produži mu život i siromaštvo i izloži ga smutnjama.“ Poznavajući Sadovu iskrenost i posvećenost Gospodaru, Uzvišeni mu je uslišio dovu. Jedan od prenosilaca ovog kazivanja priča: „Vidio sam ovog čovjeka u dubokoj starosti. Toliko je ostario da su mu očni kapci padali na oči. Napadao je robinje na ulicama Kufe, dobacivao im i govorio: „Ja sam iskušani starac koga je zadesila Sadova dova.“

Bogobojsznost u halal-hrani se ogleda u čovjekovom razmišljanju o onome što stavlja u svoj stomak. U svoj stomak će unositi samo dozvoljenu i prijatnu hranu. Tako će Allah od njega primiti najljepše što čini i preći preko njegovih loših djela.

Bogobojsznost u sluhu i vidu

Bogobojsznost se ogleda i u sluhu i vidu. Imam Šafija veli:

*Neka tvoj jezik ne govori o mahanama ljudi
Jer i ti imaš mahana, a i drugi ljudi jezike.
Kada tvoje oči pogledaju mahane drugih,
Reci im: ‘Oko moje, i drugi oči imaju.’*

Stvari koje pomažu u bogobojaznosti

Ono čime možeš postići bogobojaznost sabrali smo u pet stvari:

Prva: Svijest o Allahovoj kontroli u tajnosti i na javi. Znaj da te Allah posmatra i kontrolira i u tvom javnom i tajnom životu. Uzvišenom ništa skriveno nije. On je s tobom gdje god da si. On je sa nevjernicima i grješnicima: posmatra ih i zna ono što čine. On je s vjernicima: pomaže ih, podupire i čuva. Zbog toga se boj Allaha, Koji je uz tebe:

الَّذِي يَرَكُ حِينَ تَقُومُ وَتَقْلِبُكَ فِي السَّاجِدَيْنَ

Koji te vidi kada ustaneš da sa ostalima molitvu obaviš.

„Budi svjestan da te On kontrolira i obožavaj Ga kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.“ Ovakvo je Allahov Poslanik, s.a.v.s., definirao ihsan (najveći vid vjere koji čovjek može dostići) u podužem Džibrilovom hadisu.

Znaj da je svijest o Allahovoj kontroli jedan od najsnažnijih faktora koji vode bogobojaznosti, posebno da budeš svjestan Allahove kontrole u trenucima kada si sam, jer puno je ljudi koji su svjesni da ih Allah posmatra u javnom životu, ali kada se nađu sami, počinju kršiti propise i igrati se njima. Teško njima od kazne! Zbog toga Ibn Madže bilježi u *Sunenu* od Ebu Hurejrea da je Poslanik kazao: „Na Sudnjem danu će doći ljudi sa djelima poput Tihamskih brda, pa će ih Allah pretvoriti u rasutu prašinu.“ Ashabi su upitali: „Allahov Poslaniče, zar to neće biti muslimani?“ „Da, oni su muslimani, klanjavaju kao i vi, poste kao i vi, imat će udio i u noćnom namazu,

ali kada se osame sa Allahovim zabranama, naruše ih.“ Djela takvih ljudi Allah će na Sudnjem danu pretvoriti u rasutu prašinu, a njih učiniti od zabludjelih. Da nas Allah sačuva! Ibn Mes’ud je običavao govoriti: „Bojte se Allaha u tajnom životu.“ Andalužanin, savjetujući sina, je govorio:

*I kada se skloniš u tamu sa sumnjom
A duša je tuzi i tugjanu pozivala.
Zastidi se pogleda Gospodara i reci:
‘Onaj Ko je stvorio tamu, gleda me.’*

Druga: Stalno i kontinuirano spominjanje i sjećanje na Allaha:

*Doista se srca smire kada se Allah spomene.
Spomenite Me pa ču i Ja vas spomenuti.
Oni i one koji Allaha puno spominju.*

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ النَّهَارِ لَكَيْاْتٍ لِّأُولَئِلِ الْأَنْبَابِ
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ

U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju. (Ali Imran, 190)

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللهِ أَكْبَرُ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

Molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno, obavljanje molitve je najveća poslušnost! – A Allah zna šta radite. (El-Ankebut, 45)

Spominjanje Allaha je najveće djelo i najbolje što čovjek može činiti. Bojte se Allaha u zikru. Šejhul-islam Ibn Tejmije, Allah mu se smilovao, o najvećoj zapovjedi

Bogobojaznost

i najboljem djelu nakon farzova, kaže: „Kada je u pitanju najveća zapovijed, onda nema veće od one koju je Allah ostavio prijašnjim i potonjim generacijama – bogobojaznost. To je i Poslanik oporučivao svojoj vojsci. Tirmizi bilježi da je Poslanik rekao Muazu:

أَتَيْنَاكُمْ حِلْيَةً فَلَا تُنَزِّلُوهَا وَلَا تَرْجِعُوهَا إِلَيْنَا وَلَا تَحْسِنُوا مَعْلَمَةَ الْمَحْسَنَةِ وَلَا تُؤْمِنُوا بِخَالِقِ النَّاسِ

„Boj se Allaha ma gdje bio! Kada uradiš loše djelo, odmah uradi dobro koje će ga izbrisati. A prema ljudima se lijepo ophodi!“ Za najbolje djelo nakon farzova smatram spominjanje Allaha.“

Dragi brate, neka spominjanje Allaha uvijek bude prisutno kod tebe. Spominji Allaha dok sjediš, stojiš ili ležiš. Spominji Ga dok putuješ ili miruješ. Spominji Ga i noću i danju. Tako će te Allah zavoljeti i prsa ti učiniti prostranim za islam. Omilit će ti pokornost, oprostiti grijehu i odabrat te. Ukažat će ti na ispravne postupke i otvoriti oči pred suštinom ove vjere, uvrstivši te među odabrane i dobročinitelje. Tvoja obaveza je da konstantno Allaha spominješ.

Treća: Razmišljanje o Allahovoј Knjizi.

Oporučujem svim muslimanima, a prije svega sebi, da razmišljamo o Allahovoј Knjizi. Ovo je vječna Knjiga, koju je Allah sputio kao lijek, uputu i svjetlo. O njoj trebamo razmišljati i imati dio koji ćemo svakodnevno učiti i nikada ga nećemo ostavljati.

Uzvišeni veli:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَفْفَانُهَا

Kako oni ne razmisle o Kur'anu, ili su im na srcima

katanci! (Muhammed, 24)

Šta je s njima te ne razmišljaju o Kur'anu? Šta im je te ne nastoje shvatiti njegovu suštinu i tako odvojiti istinu od neistine, Pravi put od stranputice i zabludu od Upute. Uzvišeni kaže:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti. (En-Nisa, 82)

كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لَّيْدَبِرُوا أَيَّاتِهِ وَلَيَسْتَدِرُّ أُولُو الْأَلْبَابُ

Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o rijećima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili. (Sad, 29)

Sebi i vama oporučujem da razmišljamo o Allahovoj knjizi, da čitamo hadise i Poslanikovu siru, a sve knjige sunneta su sira. Jedna od najljepših knjiga sire je *Zadulmead* Ibn Kajjima, Allah mu se smilovao, pa nastojte razmisliti o njoj.

Četvrta: Puno činjenje dove. Ponizno se obraćajmo Uzvišenom Allahu dovom. On kaže:

وَإِذَا سَأَلْتَ عِبَادِي عَنِّي فَلَيُقَرِّبُ أَجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلَيُسْتَجِيبُوا لِي
وَلَيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravom putu. (El-Bekara, 126)

اذْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُغْتَدِينَ

*Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli
On one koji se previše glasno mole. (Al-A'raf, 55)*

Omer, r.a., je upitan: „Šta je to spas?“ Odgovorio je: „Ne znam da je išta, nakon Allahove milosti, veći spas od dove.“ Ona je, Allahovom dozvolom, spas, naročito poslije namaza, na sedždi, između ezana i ikameta, na kraju noći i petkom.

Peta: druženje, posjećivanje, ljubav i radovanje susretu sa dobrom ljudima. Kako će se Allaha bojati onaj ko se druži sa nemoralnima? Kako će se Allaha bojati onaj ko voli zulumčare? Kako će se Allaha bojati onaj ko provodi vrijeme sa onima koji griješe Allahu? Zbog toga je Alija ibn Ebi Talib rekao: „O ljudi, opskrbite se dobrom priateljima, oni su pomoć na dunjaluku i Ahiretu.“ „Dobro, Ebu Hasane,“ – upitaše – znamo za dunjaluk, ali kako za Ahiret?“ „Zar niste čuli Allahove riječi: *Tog dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili.*“

Šafija je u pismu upućenom imamu Ahmedu rekao:

*Volim dobre, a nisam od njih
Možda preko njih steknem zauzimanje.
A prezirem onog ko grijehom trguje,
Makar istom robom trgovali mi.*

Bojte se Allaha i družite se sa dobrima. Okoristite se od njih, družite se s njima i tražite da vam čine dovu, jer je to jedan od najboljih faktora koji pomaže u bogobojaznosti. Molim Allaha da i vas i mene pomogne u bogobojaznosti i dobrom djelima, i neka je salavat i selam

na vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Djela se cijene prema završecima

Djela se cijene prema završecima. Osnovni princip u ovome su riječi Uzvišenog Allaha:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا
وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ تَخْرُجُ أُولَئِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ
فِيهَا مَا شَهِيْدُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ إِنَّمَا مِنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ

Onima koji govore: ‘Gospodar naš je Allah!’, pa poslijе ostanu pri tome – dolaze meleki: ‘Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na Onom; u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zaželete, i što god zatražite – imat ćete, bit ćete počašćeni od Onoga Koji prašta i Koji je milostiv.’ (Fussilet, 30-31)

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْهُمْ مِنَ الْحَسَنَى أُولَئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ لَا يَنْسَمِعُونَ حَسِيبَهَا
وَهُمْ فِي مَا أَشَهَتْ أَفْئُهُمْ خَالِدُونَ لَا يَنْتَهُمُ الْفَرَغُ الْأَكْبَرُ وَتَنَاهَمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا
يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega daleko biti, boku njegovu neće čuti, i vječno će u onom što im budu duše željele uživati, neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekivati: ‘Evo ovo je vaš dan, vama obećan!’ (El-Enbija, 101-103)

Buhari bilježi da je Ebu Hasan Alija ibn Ebi Talib, r.a., rekao: „Dunjaluk ostaje za nama, a Ahiret je pred nama. Budite od djece Ahireta, a ne od djece dunjaluka. Danas je dan za djelo, a sutra za svođenje računa u kome neće

Bogobojaznost

biti mogućnosti za činjenje djela.“

Hasan el-Basri je rekao: „Smrt je osramotila dunjaluk i onaj ko ima srce ne može se radovati.“

Nazim je ispjevao:

*Čovjek nakon smrti nema kuće koju će naseliti
Osim one koju je prije smrti za taj dan izgradio.*

*Ako je bude dobrim gradio, uživat će u njoj,
A ako je bude na zlu utemeljio, propao je.*

*Imetak sakupljamo za naše naslijednike,
A kuće, da bi ih smrt uništila, zidamo.*

*Gdje su vladari koji su upravljali
Čak su i oni čašu smrti ispili.*

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Sve će, osim lica Njegovog, propasti! On će suditi, i Njemu ćete se povratiti! (El-Kasas, 88)

كُلُّ مَنْ عَنِيهَا فَانِ وَيَقِنَ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Sve što je na Zemlji prolazno je, ostaje samo lice Gospodara tvoga, Veličanstveno i Plemenito. (Er-Rahman, 26-27)

Ono što je zajedničko, svim ostalim ljudima: i nasilniku i onome kome se nasilje čini, i vjerniku i nevjerniku, i snažnom i slabašnom, i bogatom i siromašnom, je trenutak smrti. Jedan učenjak je kazao: „U smrtnom času i

nevjernik bi prihvatio islam, grijesnik bi poslušao, kolebljivac bi se povratio, snažni postao slabašan, a silnik se predao.“ U smrtnom času čovjek se oduzima i počinje tragati za dobrom djelom koje bi učinio, ali nalazi samo ono što je do tada uradio. U dva *Sahiha* stoji da je Poslanik kazao:

إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلَ الْجَنَّةِ حَتَّىٰ مَا يَكُونُ بِيَتَهُ وَيَبْيَهَا إِلَّا ذَرَاعُ فَيَسِّقُ عَلَيْهِ
الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلَ النَّارِ فَيَذْخُلُهَا، وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلَ النَّارِ حَتَّىٰ مَا
يَكُونُ بِيَتَهُ وَيَبْيَهَا إِلَّا ذَرَاعُ فَيَسِّقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَذْخُلُهَا

„Neko od vas može raditi posao koji vodi u Džennet, pa kad između njega i Dženneta bude još samo koliko lakat prostora, predusretne ga ono što je upisano, pa se počne baviti poslom koji vodi u Džehennem, i ode u njega. A drugi, opet, može raditi posao koji vodi u Džehennem, pa kada između njega i Džehennema bude još samo koliko lakat prostora, predusretne ga ono što je upisano, pa počne raditi posao koji vodi u Džennet, i ode u njega.“ Ovaj hadis nas navodi da se zapitamo: kako čovjek može činiti djela stanovnika Dženneta, kako može klanjati, davati zekat, postiti, obavljati hadž, kako može činiti djela bogobojaznosti i truditi se, a na samrti ga preduhitriti ono što je zapisano i sva njegova djela propasti? Kako grješnik može činiti grijeha, nasilnik nanositi nepravdu, kaljati časti, prolijevati krv, zapostavlјati namaze, upuštati se u zabranjeno, a kada mu dođe smrt, biti uveden u Džennet? Zar ovo nije problem? Uzvišeni kaže: *Gospodar tvoj nije nepravedan prema Svojim robovima. Mi im nismo nepravdu učinili, već su oni sami sebi nepravdu nanijeli.* Odgovor na ovo pitanje je da se hadisom željelo ukazati da su oni činili djela stanovnika Dženneta

pred ljudima, a u utrobama su, zapravo, krili zmije, škorpije i tamu.

*Kada se prašina uskovitla, vidjet ćeš
Da li jašeš vrsna ata ili magarca.*

Ovo dolazi do izražaja kada duša počne izlaziti. Uzvišeni kazuje:

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخَلْقُومَ وَأَنْتُمْ حِسَنِيْدَ تَظَرُّوْنَ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا
تُبَصِّرُوْنَ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ عَيْرَ مَدِيْنِيْنَ تَرْجِعُوْهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ

A zašto vi kad duša do guše dopre, i kad vi budete tada gledali, - a Mi smo mu bliži od vas, ali vi ne vidite - zašto je onda kad niste u tuđoj vlasti ne povratite, ako istinugovorite? (El-Vakia, 83-87)

Neki ljudi pred svijetom postupaju lijepo i pokazuju svoju bolju stranu, a pred Allahom postupaju ružno. Kada je došlo vrijeme da istina izide na vidjelo i kada je nastupio smrtni čas, pokazala se i ta njihova prljavština. Dešavalo se da je nekima na smrtnom času donošen Kur'an i da su podsticani izgovoriti Šehadet, ali su ga zanijekali i odbacili Kur'an, jer su živjeli licemjerno, pretvarajući se, što je jedino Allah znao.

U drugu vrstu ljudi spada dobar čovjek za koga su ljudi mislili da je loš i pokvaren, ali se on pokajao i Allah ga nije ponizio, te zbog toga veli:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهَدِيَّهُمْ شُبَّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

One koji se budu zbog Nas borili, Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti; a Allah je, zaista, na strani onih koji dobra djela čine! (El-Ankebut, 69)

Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah.', pa poslije

ostanu pri tome – dolaze meleki.

Kako prenosi hafiz Ibn Kesir i kako vele učenjaci, ovaj ajet se odnosi na trenutak smrti.

Meleki su sišli mnogima iz ovog ummeta, a prije svijetu njih najboljem i najodabranijem, Muhammedu, s.a.v.s. Dok mu je melek smrti uzimao dušu, on je ponavljaо: „U najuzvišenije društvo, u najuzvišenije društvo.“⁶³ Otišao je Allahu srećan, i najljepši dan mu je bio dan susreta sa Allahom.

Omeru ibn Abdulazizu, pravednom halifi, došla je smrt. Kada je primijetio meleke obratio se supruzi Fatihi, ženi čiji su i otac i brat bili halife: „Izidi, doista vidim skupinu u kojoj nisu ni ljudi ni džini.“ Ona je izišla i zatvorila vrata. Tada je preselio.

Ibn Mubarek se u smrtnim trenucima nasmijao i citirao kur'anski ajet: *I neka za ovo rade pregaoci.* Meleki prije smrti donose vjerniku radosne vijesti i govore mu: „Ne boj se i ne tuguj. Ne boj se onoga što te čeka i ne tuguj za onim što si ostavio. Allah je s tobom.“ Dok munaficima i griješnicima silaze meleki i govore: „Ovo je tvoj dan, Allahov neprijatelju, ovo ti je najgori dan, dan susreta sa Gospodarom.“

Poslanik, s.a.v.s., je, kako se prenosi u *Sahihima*, rekao: „Ko želi susret sa Allahom, Allah želi susret s njim. A ko prezire susret sa Gospodarem i Gospodar prezire susret s njim.“ Jedan od prisutnih reče: „Ali, Allahov Poslaniče, mi preziremo smrt!“ Pa ko voli smrt!? Kada se čovjek žestoko rasrdi na nekoga, zaželi mu smrt. Poslanik odgovori: „Nije to u pitanju. Već kada zahropta duša

⁶³ Bilježi Buhari.

i pocrvene oči, ko poželi susret s Allahom i Allah poželi susret s njim, a ko prezire susret s Allahom, i Allah prezire susret s njim.“⁶⁴

Šejh hafiz Ibn Ahmed je rekao:

*Ko susret sa Allahom zavoli
i Allah će ga još više voljeti.*

A nasuprot njemu je onaj ko prezire.

Pa Ga moli za milost i blagodati i ne malaksaj.

Zabilježeno je nekoliko predanja o lošim završecima. Sehl ibn Sad navodi da je u jednoj bici učestvovao čovjek iz Medine po imenu Kuzman. Bio je oslobođeni rob, veoma hrabar. Borio se protiv nevjernika žestoko ih ubijajući i štiteći muslimane. Kada ga je Poslanik vido, kazao je: „On je od stanovnika Vatre.“ To je izazvalo čuđenje ashaba. U toku bitke je ranjen. Rana ga je mučila te se on nabio na sablju tako da mu je izišla na leđa. Ne znajući šta se dogodilo, ashabi su govorili: „Allahov Poslaniče, neka mu je mubarek šehadet.“ A Poslanik je odgovorio: „Ne, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, on je od stanovnika Vatre.“ Upitali su šta se dogodilo sa njim, te su dobili odgovor kako se uplašio smrti i rana, nije se mogao strpiti, namjerno je pao na svoju sablju te mu je izišla na leđa.⁶⁵

Još jedan je s Poslanikom učestvovao u nekoj bici i kada je, prema mišljenju ljudi, poginuo kao šehid, oni rekoše: „Neka mu je mubarek Džennet.“ Ali Poslanik reče: „Ne, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ogrtač koji

⁶⁴ Muttefekun alejhi.

⁶⁵ Muttefekun alejhi.

je nepravedno prisvojio iz ratnog plijena, na njemu bukti u Džehennemu.“ Tada saznaše da je nepravedno prisvojio ogrtač iz ratnog plijena čija vrijednost ne prelazi tri dirhema. Ovo su kazivanja o završetku nekih ljudi.

Ibn Betal el-Maliki, jedan od komentatora Buharijevog *Sahiha*, kaže: „Velika je mudrost i pronicljivost u tome što je Allah skrio od ljudi kakav će im biti završetak. Ako bi neko znao da će uspjeti, on bi se uzoholio i zapostavio rad, a ako bi znao da će propasti, onda bi još više povećao griješenje. To je sakriveno čovjeku kako bi stalno živio između nade i straha.“

Ovo znači da je Allahova milost i oprost to što je od ljudi sakrio završetak njihovih djela. Kada bi ti Allah kazao da ćeš okončati život uspješno, onda bi te to odvelo u samodopadanje i ulijenilo od ibadeta. A ako bi te obavijestio o lošem završetku, to bi te odvelo u još veći grijeh i prkos. Mnogi ljudi, kada izgube nadu u Allahovu milost i udalje se od Gospodara, još više se okrenu grijehu i prkosu. Samo Allah zna kako ćemo skončati.

Neki čovjek je rekao Ibn Mubareku: „Vidio sam jednog čovjeka kako je ubio drugog, te sam rekao sebi: ‘Bolji sam od ovoga.’“ Ibn Mubarek mu je odgovorio: „Ta tvoja sigurnost gora je od grijeha.“ Komentirajući ovo, Taberi kaže da je to zbog toga što taj čovjek nije mogao znati kako će skončati, možda bude propao. Možeš sresti neke ljude koji pred drugima iskazuju pokornost, a kod Allaha su griješnici. Ovo nikako nije podsticanje na grijeh. Ali mnogi očarani sobom i svojom pokornošću ohole se i sile nad Allahom, tako da sebe počnu smatrati božanstvom. Takva osoba je slična Nimrudu, iako dane provodi u postu, a noći u ibadetu. Kada mu se spomenu grijesi, go-

vor: „Da nas Allah sačuva, On nas je spasio činjenja tih grijeha.“ „Molim Allaha da me sačuva tih prljavih djela.“ Drugi govori: „Tako mi Allaha, otkako me rodila majka, nisam bio u grijehu ni koliko treptaj oka.“ Ili: „Od kako sam postao punoljetan, nikada nisam slagao.“ „Otkako sam počeo razmišljati, nisam zapao u ono u šta oni zapađaju.“ Tako izgovara brojne riječi koje pokazuju njegovu samodopadljivost, moral i ponižavanje drugih ljudi. Dakle, djela se cijene prema završecima.

Abdulaziz ibn Eb Ruvad priča: „Prisustvovao sam smrti jednog čovjeka koga su podsticali da izgovori Šehadet, ali je on negirao. Zatim mu je pokazan Kur'an, ali je i njega negirao. Upitali smo njegovu porodicu o njemu te nam je rečeno da je bio alkoholičar i od toga je umro.“ Neki ljudi su uporni u griješenju tako da unište cijelu budućnost i život. Da nam Allah pomogne!

Sufjan es-Sevri je rekao nekim svojim učenicima: „Zbog čega se smiješ? Da li znaš ono što je kod Allaha? Da li znaš kako ćeš okončati život?“ Smijeh, uopće, treba biti prisutan kod čovjeka. Uzvišeni kaže:

وَأَنْهُ مُؤْخَذٌ وَأَبْكَى

i da On na smijeh i na plač navodi.

I Poslanik, s.a.v.s., se smijao, ali se i bojao lošeg zavrsitka.

Ibn Hadžer u knjizi *Fethul-Bari* spominje da je Melek smrti došao Ibrahimu, a.s., da mu uzme dušu i sjeo ispred njega. „Šta želiš?“ – upitao ga je Ibrahim. „Da ti uzmem dušu.“ – odgovorio je. „A da li Prijatelj uzima dušu svoje prijatelju?“ – upitao je Ibrahim, aludirajući na to da

ga je Uzvišeni uzeo za prijatelja. „A da li prijatelj prezi-re susret sa svojim Prijateljom?“ – odgovori mu melek. Ibrahim zašutje i melek mu uze dušu.

Gazali i drugi islamski autori bilježe da je Muazu došla smrt dok je bio u Palestini, u gradu Askelanu ili u nje-govoј blizini. Tada je imao trideset tri godine. Pogledajte, životni vijek Muaza ibn Džebela! Cijela historija, znanje, skromnost i borba za samo trideset godina života. Nije u pitanju dužina života! Neki ljudi žive dugo, ali su im djela rđava. Drugi žive dugo i djela su im dobra. „Najbo-lji od vas je onaj ko dugo živi i čini dobra djela.“⁶⁶ Tada je Muaz rekao svome slugi: „Pogledaj je li svanula zora.“ Nakon nekog vremena ponovo ga je upitao isto, a mladić mu odgovori potvrđno. Tada Muaz reče: „Dobrodošla smrti, miljeniče koji je došao u siromaštvo. Gospodaru moj, Ti znaš da nisam volio život da bih sadio drveće, prokopavao rijeke, gradio kuće i podizao dvorce. Volio sam život samo radi tri stvari: da bih se tiskao sa učenja-cima u kružocima zikra, da bih postio u podnevnoj žegi i da bih opratio lice zemljom radi Tebe.“ Ove tri stvari bile su uzrok da Muaz ostane u životu i da voli život.

Mnogi ljudi se u trenutku smrti kaju, iako su bili vjer-nici. Ali mi ne želimo niti o jednom muslimanu, sljedbeniku kible, govoriti da će u Džennet ili Džehennem. Znanje o tome isključivo pripada Allahu.

Velid ibn Abdulmelik je imao brojna djela, jedino ih Allah poznaće. Proširio je Poslanikovu džamiju, Bejtul-Makdis, izgradio Umevijsku džamiju u Damasku, ne že-leći samo proširivanje i izgradnju džamija već želeteći Alla-

⁶⁶ Muttefekun alejhi.

Bogobojažnost

hovo lice i iskrenost. Kada mu je nastupila smrt, počeo je govoriti:

مَا أَغْنَى عَنِي مَالِيَّةُ مَلَكٍ عَنِي سُلطَانِيَّةً

Bogatstvo moje mi nije od koristi, snage moje nema više! (El-Hakka, 28-29)

„Gdje je imetak? Gdje je vlast?“ Njegov brat Sulejman ibn Abdulmelik, halifa nakon njega, je u smrtnim mukama počeo plakati, jer su mu djeca bila malodobna i nisu mogla naslijediti hilafet. Izgovarao je stihove:

Moji sinovi su mladići.

Uspio je onaj čija su djeca odrasla.

Omer ibn Abdulaziz je na to odgovorio: „Ne, već onako kako Allah kaže:

فَذَأْفَلَحَ مَنْ تَرَكَ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَ

Postići će šta želi onaj koji se očisti i spomene ime Gospodara svoga, pa molitvu obavi! (El-E'ala, 14-15)

Šejh Hakemi je kazao:

Nemoj potcijeniti ništa od grijeha,

Jer se djela vrjednuju po završetku.

Hatim el-Ehtem, jedan od dobrih ljudi, je kazao: „Čije srce bude lišeno sjećanja na četiri stvari, ima pogrešno mišljenje o Allahu: Čvrst zavjet – kada je Allah uzeo čvrst zavjet od ljudi, uzeo je jednu grupu ljudi i kazao: ‘Ovi su za Džennet i ne marim, a ovi su za Džehennem i ne marim.’ Razmisli u kojoj si ti skupini!

Strahota pojavljivanja Onoga dana kada izidemo iz grobova, Dan kada će se ljudi odvojeno pojaviti. Ove

stvari zaokupljuju pažnju dobrih Allahovih robova, plaču zbog svojih godina i gorko se kaju za sve što propuste.“ Kada vidiš čovjeka da pretjeruje u griješenju i pored toga se smije, znaj da ga očekuje loš završetak, ako ga Allah ne obaspe Svojom milošću. Od osobina grijesnika je da čine zlo, a da se smiju. Vidiš ih kako čine nasilje, prolijevaju krv, varaju i čine neprijateljstvo prema drugima, ali u isto vrijeme su srećni, nasmijani i radosni zbog svojih djela.

أَفَمَنْ زُينَ لَهُ شُوَّهٌ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا

Kako bi mogao biti isti onaj kome su njegova ružna dje-la prikazana lijepim, a i on ih smatra lijepim...

Nekima se čini da nisu pogriješili i da misle kako ništa loše nisu uradili, već uživaju u komforu života smijući se, a već su ispisali crne stranice za koje će se kajati Onoga dana kad stanu pred Gospodarom.

Jednom abasijskom ministru je došao siromah, pa ga je ovaj ošamario. Nakon toga se pokajao, govoreći mu: „Uzmi što želiš.“ On je odgovorio: „Ne, neću ništa uzeti, već će te tužiti Onome Ko će od tebe uzeti ono što hoćeš i što nećeš.“ Sud pripada Allahu. Allah će se pojavit pred robovima da bi im presudio. Reći će: Kome danas pripada vlast? Neće mu odgovoriti, ni bliski melek, ni vjerovjensnik. On, Uzvišeni, će sam odgovoriti: *Allahu, Jednom i Gordom.*

Znaci lijepog i lošeg završetka

Šta su znaci lijepog završetka? Molimo Allaha da i nama i vama podari lijep završetak.

Pet je znakova lijepog završetka:

1. iskrenost prema Allahu;
2. obnavljanje pokajanja;
3. žurba u činjenju dobrih djela;
4. slijedeњe sunneta;
5. sjećanje na Ahiret i priprema za njega.

Pet je znakova lošeg završetka:

1. licemjerstvo i pretvaranje;
2. utočulost i opčinjenost dunjalukom;
3. sigurnost od Allahove kazne;
4. nemarnost u spominjanju Allaha;
5. odlaganje pokajanja.

Znaci lijepog završetka

Prvi od ovih znakova je iskrenost prema Allahu. Na to ukazuju Kur'an i sunnet. Uzvišeni kaže:

Bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni. One koji se budu zbog Nas borili, Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti. (El-Ankebut, 69)

O vjernici, bojte se Allaha i budite sa iskrenima. (Et-Tevbe, 119)

U Sahihu se prenosi da je Poslanik kazao: „Ko moli za šehadet iskreno, Allah će mu dati deredžu šehida makar umro u svojoj postelji.“⁶⁷ Postoje i drugi dokazi.

Nasuprot ovome je onaj ko je licemjeran prema Allahu. Allah mu neće dozvoliti da postigne ono što želi: *Allah ne da da se ostvare lukavstva podmuklih.* Allah neće

⁶⁷ Bilježi Muslim.

ukazati na Pravi put onome koji u zlu pretjeruje i koji mnogo laže. Allah neće uputiti one koji krše ugovore i data obećanja i one koji ne žele Uputu.

Tri su principa iskrenosti prema Allahu:

Prvi: odlučnost u nijetu i njegovom sprovođenju. Ona treba biti praćena ljubavlju i pokornošću Allahu. Čovjekova namjera treba biti Allahovo zadovoljstvo, ljubav prema Allahu i Poslaniku iz dubine duše i iskreno postupanje prema njima.

Drugi: da njegovi organi potvrđuju pokornost Allahu.

Treći: da njegovo vrijeme bude ispunjeno pokornošću Allahu. Ko tako postupi, postupio je iskreno prema Allahu.

Neki su ovome dodali još neke znake, pa kažu: „To je da između sebe i Gospodara ne postaviš nikog od ljudi.“ Jer neki ljudi to čine, pa kažu: „Draže mi je zadovoljstvo ljudi od zadovoljstva Gospodara.“ Njima je važnija srdžba ljudi od srdžbe Gospodara. Zbog toga vidiš kako čuvaju osjećanja i zadovoljstvo ljudi i kako blago postupaju sa ljudima. Čovjek iz prve grupe govori onom poput njega:

*Kamo sreće da se sladiš u životu punom gorčine,
Kamo sreće da si Ti zadovoljan, kada ljude srdžba obuzme.
Kada je Tvoja ljubav prisutna, sve drugo nebitno je
Ionako, sve što je nad zemljom, prašina je.*

Ibn Hibani u vjerodostojnom predanju prenosi da je Poslanik rekao, a neki kažu da su to Aišine riječi:

„Ko želi zadovoljiti ljude srdeći Allaha, Allah će se na

njega rasrditi, i protiv njega izazvati srdžbu ljudi. A ko srdi ljude želeći Allahovo zadovoljstvo, Milostivi će nijime biti zadovoljan i učinit će da i ljudi budu zadovoljni.“

Neki kažu da je iskrenost prema Allahu to da je čovjek svejedno bio hvaljen ili kuđen. Kada je Allah zadovoljan, onda te ništa drugo ne brine. Drugi, opet, kažu da je iskrenost prema Allahu da se pred ljudima ne predstavljaš visokim, a kada si sam, da osjećaš nedostatke. Neki ljudi se osjećaju ohrabrenim u radu kada ih drugi ljudi gledaju. Kada je s ljudima, klanja noću, klanja duha-namaz i uči Kur'an, a ne čini to kada je sam u kući.

Drugi: obnavljanje pokajanja. Takav čovjek svako jutro obnavlja svoje pokajanje. Grijesi se neprekidno redaju, ali Allahov rob konstanto obnavlja pokajanje i uvijek čini istigfar.

Oni iz druge grupe ne osvrću se na pokajanje i ustrajni su u griješenju i neposlušnosti. Neki, čak, ne žele ni da ih podsjećaju na pokajanje i dobra djela, već govore: „Pustite nas da uživamo, pustite nas da se odmaramo.“ Ali kada im iznenada dođe smrt, onda se osjećaju poput faraona, tada se kaju. Mada to tada ne koristi. Zar Allaha nastojiš slagati? Zar Njega želiš prevariti?

Treći: žurba u činjenju dobrih djela. Iskoristi život i gledaj šta si od dobrih djela učinio! Koji dan si proveo u pokornosti Allahu? Nastoj povećati klanjanje nafila, učenje Kur'ana, prisustvovanje naučnim predavanjima. Povećaj ljubav prema dobrim ljudima, štiti dobre Allahove robe, trudi se očuvati Allahove propise kada vidiš da ih drugi ljudi krše i ljubomorno ih čuvaj.

Četvrti: slijedenje Poslanikovog, s.a.v.s., sunneta. Ko

ne slijedi Poslanika u većini sunneta, unio je u svoje srce sumnju. Uzvišeni kaže:

فَلَا وَرِبَّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيهَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ لَا يَجِدُوْنَ فِي أَنفُسِهِمْ
حَرَجًا مَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore. (En-Nisa, 65)

Neki tvrde da vole Allaha i Poslanika, a ostavljaju sunnete. Zbog čega to činite? Zar u vašoj ljubavi nema nedostataka? Kritički se zapitajte:

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ وَلَا نَقْرَأُ الْقُلُوبَ مَعَادِيرَهُ

Sam čovjek će protiv sebe svjedočiti, uzalud će mu biti što će opravdanja svoja iznositi. (El-Kijame, 14-15)

A kada bi voljeli Poslanika, s.a.v.s., ta ljubav bi se očitovala u njihovim postupcima. Šta je podstaklo imama Ahmeda da u smrtnom času svoju bradu češlja prstima? Ljubav prema sunnetu!

Jedan tabiin je upitan: „Ko su sljedbenici sunneta?“ Odgovorio je: „To su oni kojima je jedino ime sljedbenici sunneta.“ Ahmed ibn Hanbel, zbog poštovanja i ljubavi prema sunnetu, nije ustajao pred sinovima halifa, ali je ustajao pred onima koji su slijedili sunnet. Jednom je kod njega ušao Ibrahim ibn Sad, unuk Abdurahmana ibn Aufa, pa je Ahmed ustao i zagrljio ga. Upitan je za razlog takvog postupka, rekao je: „Zar da ne ustanem pred potomkom onoga kome je obećan Džennet!“

Dok je Ahmed bio u kružoku hadisa, ušao je starac

Bogobojaznost

češljajući kanom ofarbanu bradu, pa je imam ustao i zagrlio ga. Kazao je: „Ustao sam samo iz ljubavi prema sunnetu.“ Ovo ne znači da treba raditi sunnete, a zapostavljati farzove. Ima ljudi koji od svog imetka u bankama ubiraju kamatu, a dolaze i pitaju da li brkove treba skraćivati ili brijati. Subhanallah! Pitaš da li brkove treba skraćivati ili brijati, a imetak ti pliva u kamati!? Razmisli o tome. Molim Allaha da nas učvrsti na sunnetu.

Peti: sjećaj se i pripremaj za Ahiret. Dobar čovjek uvijek na umu ima Ahiret. Mnogi pobožnjaci su govorili: „Kada bi na jedan sahat iz moga srca išezlo sjećanje na smrt, ono bi se pokvarilo.“ Ima pobožnjaka koji su pred sobom uvijek držali čefine i posmatrali ih.

Mejmун ibn Mehran je sebi iskopao grob i kada bi želio zaspati, legao bi u njega, proučio nešto od Kur’ana, a zatim bi izišao i rekao sebi: „Evo, Mejmune, izišao si iz kabura, pa sad radi dobra djela.“

Mi ne tražimo da kopamo grobove u kućama, već pozivamo na čuvanje pet dnevnih namaza, na bogobojaznost, na činjenje dobra, na brigu o Allahovim propisima, na sjećanje na Ahiret i spominjanje Allaha. Nemarni ne vode brigu ni o čemu i sjete se smrти tek kada ona dođe.

Slušajući dok učač izgovara Allahove riječi: *O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku kad od vas zatraži da činite ono što će vam život osigurati*, ne obaziru se na njihovo značenje, već se dive njegovom glasu. A cilj Kur’ana nije samo lijep glas, već je potrebno po njemu raditi i na njega se ugledati. Zbog toga ashabi nisu učili više od nekoliko ajeta sve dok ih ne bi sproveli.

Znaci lošeg završetka

Prvi: licemjerstvo i pretvaranje, da nas Allah sačuva toga. Munafici će biti poniženi na ovom i Budućem svijetu i bit će na samom dnu Džehennema. Postoje dvije vrste licemjerstva: licemjerstvo u uvjerenju i u praksi. Onaj ko je licemjer u uvjerenju, vječno će boraviti u Vatri i neće se spasiti. Dok onaj ko je licemjer u praksi čini veliki grijeh i bit će odgovoran pred Allahom.

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَمِعَ سَمْعَ اللَّهِ يَهُوَ
وَمَنْ رَأَهُ رَأَهُ اللَّهُ يَهُوَ

„Ko nešto uradi samo zato da bi ga ljudi čuli i vidjeli, Allah će na Sudnjem danu učiniti da ljudi čuju i vide stvarnost tog njegovog djela.“⁶⁸

Onaj ko želi biti čoven i viđen i tako steći renome i zadovoljstvo, Allah će ga osramotiti i otkriti ono što krije. Molimo Allaha da nas sačuva toga i da nam podari dobro na ovom i Budućem svijetu.

Drugi: utonulost i opčinjenost dunjalukom. Odnosi među ljudima danas su zasnovani na dunjaluku, vole se radi dunjaluka, mrze se radi njega i obilaze. Spašen je samo onaj kome se Allah smiluje. Od jutra do mraka čovjek priča o hljebu, autu, zamrzivaču, djeci, službi, bašći, vrtu, zgradi... a ako ga upitamo: „Šta si danas uradio za islam?“ Ostao bi bez odgovora. Čovječe, gdje si ti dok islam biva napadan na svakom mjestu? Gdje si ti u odnosu na da'vu, ulaganje truda i pomaganje islama?

Jedan čovjek iz Indije, pripadnik džemata *Da'va ve*

⁶⁸ Muttefekun alejhi.

teblig je otisao u Ameriku da bi tamo pozivao arapsku omladinu, a nije dobro ni znao arapski jezik. Kada je stigao, kazao im je: „Došao sam iz Indije kada sam saznao da je Poslanikova bašča zapaljena. Došao sam i donio vodu, ja ću ugasiti požar. Došao sam ugasiti požar koji ste vi Arapi rasplamsali.“

Zapitajmo se koliko smo propatili na Allahovom putu? Jesmo li plakali bojeći se Allaha? Da li smo potrošili imetak na Allahovom putu, ili nas je ovaj niski dujaluk odvratio od Ahireta i brige o Budućem svijetu? Molim Allaha da nas probudi iz ovog nemara i pomogne da se dobrom djelima pripremimo za Ahiret.

Puno je načina kako činiti dobra djela. Jedan od njih je da svojim imetkom pomažeš širenje dave i znanja, da pokloniš islamski disk, da koristiš muslimanima itd.

Treći: sigurnost od Allahove kazne, kao da je Uzvišeni nekim ljudima obećao da ih neće kazniti.

Kada neke ljude posavjetuješ, oni govore: „Allahova milost je široka. Znamo da smo činili samo dobro.“ Zatim citiraju izmišljene hadise koji svjedoče njihovo stanje. Tvrde da je Allah obećao Poslaniku, s.a.v.s., da će čitav njegov ummet uvesti u Džennet. Spominju da je Poslanik kazao da će onaj ko kaže la ilahe illallah ući u Džennet. O brda, o kamenje, o kuće, o drveće, posvjedočite da nema božanstva osim Allaha! Takav čovjek ne zna da ovakvi hadisi imaju pravila i uvjete koji se moraju ispoštovati. U suprotnom, same riječi ne znače ništa.

Četvrti: nemarnost u spominjanju Allaha. Najteže što propuštaju nemarni je spominjanje Allaha. Oni Ga čak i ne uzimaju u obzir, već im je na dnu liste. Kada neko od

njih hoće učiti Kur'an, petkom ga uzme u lijevu ruku, prelista i ostavi do idućeg petka.

Peti: odlaganje pokajanja. On odlaže pokajanje i ne žuri s njime. U njegovim očima grijesi su minorni. Previše se okreće nadi tako da to postaje njegovo vjerovanje i životni put. Stalno hvali sebe onim što ne zaslužuje. Kada se pozove pokajanju, odgovara: „Pokajat ću se.“ Ovo su znaci propasti i poniženja, da nas Allah sačuva njih. Zbog toga učenjaci kažu: „Ko zasije riječ *uradit ću*, izniknut će *kamo sreće*, rodit će plod *možda*, a njegov ukus je *kajanje*.“

Govoreći o Svojim neprijateljima, Uzvišeni kaže:

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَلِنَهِمُ الْأَمْلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Pusti ih neka jedu i naslađuju se, i neka ih zavara nada – znat će oni! (El-Hidžr, 3)

Njih zavarava nada, pričinjava im smrt dalekom i oni odlažu pokajanje sve dok ih Allah ne kazni.

*Požuri sa iskrenom tevbom prije
Nego nastupi smrt i duša krene izlaziti.*

*Nemoj omalovažiti ništa od grijeha
Jer se djela prema završetku cijene.*

Neki ljudi se kaju tek kada im dođe smrt. To se prenosi za neke halife. Jedan od njih je govorio: „Nisam znao da ću umrijeti mlad, a da sam znao, pokajao bih se.“ Ima li iko garanciju da će umrijeti kao starac?

Molimo Allaha, u Čijim rukama je određenje i ključevi srca, da nam oprosti. Da nam ukaže na ispravno i sačuva nas zla, da nas pomogne i obaspe Svojom milošću.

SIJELA VJERNIKA

Prvo sijelo: Bud i s njima...

Uzvišeni Allah veli:

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَذْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاءِ وَالْعَشَيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ
عَنْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِيعُ مَنْ أَغْفَلَنَا قَلْبُهُ عَنِ ذِكْرِنَا وَأَبَيَ هَوَاهُ
وَكَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا

Budi čvrsto uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer u želji da naklonost Njegovu zasluže, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovom svijetu, i ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili, koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti. (El-Kehf, 28)

Hrana srca je spominjanje i sjećanje na Onoga Koji sve tajne poznaje. I kada pozivač pozove *Požurite u spas*, odazovu se zdrave duše. Oni koji slijede strasti, sjede i proljaju jezike čašću ljudi, nasrću na svetinje, nepromišljeno napadaju tajne muslimana, izgrađuju njihove kuće, a ruše im grobove, ukrašavaju prolazno, a upropošćavaju vječno boravište. Njihova srca se smiruju kada Gospodara spomenu. Njihovi jezici stalno hvale Allaha, a oči plove u vodi ljubavi. Prodali su krv Uzvišenom Gospodaru i iščekuju smrt na Njegovom putu. Duše su posvetili službi Njemu. Odmor je svaki trud i muka radi Njegovog zadovoljstva. Svaka samoća i bdjenje radi Njega je ispunjeno druženjem, a svako gladovanje radi Gospodara je dobit. Kada vidiš sluge ovoga svijeta kako mašu novcem, i kako

se njime razbacuju poput vukova hranom, budi čvrst i strpljiv. Kada te pozovu oni koji su na sijelima pokvareni, koji su u samoći nemarni, kojima pokornost predstavlja poteškoću i koji ostavljaju namaz u džematu, budi čvrst i strpljiv! Kada čuješ melodiju struna, galamu razuzdanih, prkos i svojeglavost onih koji žive u izobilju i provokacije paničara, budi čvrst i strpljiv. O vjernici, jeste li pomislišali prijatnijeg mirisa od mirisa pokajnika? Jeste li čuli za čistiju vodu od suza onih koji se Allahu vraćaju? Jeste li vidjeli ljepšu odjeću od ihrama? Jeste li vidjeli veličanstveniju povorku od one koja čini tavaf? Život bez rukua je rasulo, a bez suza propast.

Poslanik se osamio u pećini i na njega su pali zraci svjetla. Iz nepoznatog je došao sa bakljom Objave koja je u osvitu zore zamirisala poput mošusa. Uz budila je tišinu i pokrenula povjetarce uspjeha koji su je nosili poput smiraja iz kuće u kuću. Mekka se učvrstila na Poslanici. U ruci siročeta je zablistala baklja sa Sinajske gore, a u njegovim venama je poteklo snažno vjerovanje koje je izazvalo silnike i diktatore. U njegovim crtama je obećanje koje su čitali njegovi sljedbenici. Siroče je odraslo, a zvijezda njegove sreće je zašla u pustinju Benu Sada. Kur'an poziva:

وَالنَّجْمٌ إِذَا هَوَى مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَى

Tako Mi zvijezde kad zalazi, vaš drug nije s Pravog puta skrenuo i nije zalucao! (En-Nedžm, 1-2)

Njegovo sunce je zablistalo i svako mjesto koje se nije nije usrećilo je nesrećno, a svako oko koje ga nije vidjelo je slijepo, zbog toga što Allah preko Svog Poslanika upućuje koga hoće i u zabludi ostavlja koga hoće.

وَكَذِلِكَ أُوحِيَنَا إِلَيْنَكَ رُوحاً مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ
وَلَكِنَ جَعَلْنَاهُ نُورًا تُهْدِي بِهِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادَنَا فَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

Na takav način Mi i tebi objavljujemo ono što ti se objavljuje. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznavao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetлом pomoći kojeg upućujemo one robe Naše koje želimo. A ti, zaista, upućuješ na Pravi put. (Eš-Šura, 52)

Drugo sljelo

I svoju blagodat prema vama upotpunio

Ove riječi su objavljene na Arefatu. Neki misle da je blagodat u stanovima i kućama, u zlatnicima i dvorcima, u ukusnim trpezama i prijevoznim sredstvima. Gdje su ove blagodati? Da li je Poslanik, s.a.v.s., izgovarajući ove riječi mislio na njih, a znamo da je za svoj stomak vezao kamen zbog gladi, da je hasura ostavljala tragove na njegovoj koži i da mu je kuća bila sagrađena od blata u visini čovjeka? Gdje su ovdje te blagodati?

To su vječni principi s kojima je došao i na kojima je dušom, srcem i svim svojim bićem živio. To je njegov plemeniti i čisti moral koji će teći srcima njegovih sljedbenika do Sudnjega dana. Ta blagodat je svjetlo koje je donio onima koji su tumarali u tami i izveo ih iz tmine na svjetlo i Objava kojom je počastvovan.

وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَعْلَمْ وَكَانَ فَضْلُ اللهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

I uči te onome što nisi znao; velika je Allahova blagodat prema tebi! (En-Nisa, 113)

Poslan je sa božanskom Poslanicom kakvu historija ne pamti. Plemenitiji glas od njenog glasa se nije prolo-

mio kosmosom. Kada je on poslan, Arabijski poluotok je bio slabih izvora, iscrpljenih riznica, uslijed mnogobrojnih prepreka i kamena spoticanja, teško je koračao stazama historije. Kada je poslan, Arabijskom poluotoku je trebao neko ko će ga zaštititi, kod koga će naći utočište, neko ko će izlječiti rane čovječanstva, bila mu je potrebna tvrđava koja će sačuvati narod. Poslanik, s.a.v.s., je poslan narodu koji je jeo strvinu, svetim smatrao kamenje, vjerovao vradžbinama. Njegova uloga bila je veća od samog izgrađivanja kuće ili škole, bolnice ili tvrđave: *I Mi smo te poslali samo kao milost svjetovima.* Oblikovao je umove svojih sljedbenika rudom čiste prirode, nahranio njihove duše snagom Objave, probudio ih iz učmalosti nemarnih. Obavijestio je ljude da postoji i Drugi svijet, da postoji i Drugi život i Dan povratka u kojem će ljudi stajati pred Gospodarom svjetova. Eh, propasti, koliko je nemarnih ubijeno nožem strasti, a jadnici to i ne znaju! Koliko je njih obješeno na brda dunjaluka, ali se nijemo pokoravaju i smiju dok im smrt govori: „Teško tebi!“

*Kamo sreće da smo onoga dana kada dodosmo do nagiba
I prodosmo pored nišavila, posjetili izvor.*

Možda nas Allah ukrca na Poslanikovu, s.a.v.s., lađu. Vođa puta nas je pozvao: „Ukrcaj se s nama i nemoj biti nemaran.“ A mujezin upozorenja nas je upozorio: „Allahove kazne spasit će se samo onaj kome se On smiluje.“

Požurite! Požurite! Prije nego ljudi umru i kuće se poruše.

Treće sijelo

Ginu radi Allahovog zadovoljstva

Veliki ljudi bivaju ubijeni na Putu Uzvišenog Gospodara. Njemu su prodali svoje duše i uzeli njihovu cijenu na sijelu ugovora: *Allah je od vjernika kupio živote njihove.* Bankroti daju svoje duše nasilno, jer su oni njihovu vrijednost uzeli na kredit i ugovor je potpisana bez svjedoka. U njemu piše:

ذَرْهُمْ يَا كُلُّوْا وَيَمْتَعُوا وَلِنَهُمُ الْأَمْلَ قَسْوَفَ يَعْلَمُونَ

Pusti ih neka jedu i naslađuju se, i neka ih zavara nada – znat će oni! (El-Hidžr, 3)

Omer ibn el-Hattab, Ebu Hafs, jedan od najboljih staraca i radost omladine, dočekao je smrt na sabah-namazu kako bi mu nagrada bila još veća i kako bi dan započeo u Džennetu sa jutarnjim povjetarcem. Smrt mu je došla od handžara, pa mu je krv, uz riječi *la ilah illallah, šiknula.* Potekla mu je u mihrabu, zamirisala poput miska i prosula se poput bisera.

Allah neka te nagradi za svaku kap muslimana

Koja je oživjela tvoju krv u noći mihraba.

Nakon tvoga oka u jutru nije ostalo nijedno.

Kada je Omer obavio hadž, zamolio je Allaha: „Allahu moj, molim Te da poginem na Tvome putu i da umrem u Gradu Tvoga Poslanika.“ Allah mu je uslišio dovu i on je ubijen u Allahovom zadovoljstvu. Kako je divna smrt između Poslanikovog minbera i Revde. Učio je Kur'an u namazu... Glas je utihnuo i smrt je došla... Tijelo mu je pocijepano, a prijatelji su zaplakali... Sreća islama je

umotana u njegove čefine, a pravednost mumificirana u njegovom ogrtaču. O vlasniče biča, kojim se odgoni san sa varljivog i pokvarenog oka, o vlasniče zakrpljene odjeće, zbog koje je dunjaluk postao neznatan u očima isposnika, o vlasniče gromkog glasa kojim si preplašio otpadnike, tako mi Allaha, postao si kruna pravednosti i primjer hrabrosti i odvažnosti o kome pričaju sagovornici.

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا مُكْثَيْنَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرُونَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا

Džennetom i svilom ih za ono što su trpjeli nagraditi: naslonjeni na divanima, oni u njemu ni mraz ni žegu neće osjetiti. (Ed-Dehr, 12-13)

Četvrto slijelo

Ne tuguj, Allah je s nama

Ovo je izreka koju je Poslanik izgovorio u trenučima tegobe, u vrijeme kada su ga nedaće okruživale, a on bio u pećini krijući se od neprijatelja. Opkolili su ga sa svih strana, prepriječili puteve, zatvorili prolaze i zalupili vrata pred njim. Ali nisu mogli zatvoriti jedna vrata, nisu mogli prepriječiti jedan put i prekinuti jedno uže. Allahova vrata su otvorena svakom ko se želi približiti onom ko ga poziva. Allahovo uže pruženo je Njegovim dobrim robovima i povezano s Njegovim miljenicima. Poslanik se obratio Es-Siddiku dok su sjedili u pećini: „Ne tuguj, Allah je s nama.“ On je s nama, čuva nas i vidi. Okružuje nas i štiti. Brani nas i prima od nas. S nama je Svojom brigom i pažnjom, zaštitom i sigurnošću. On je s nama

pa se ne boj, nećemo biti poraženi. S nama je, nećemo biti poniženi i potlačeni, makar sav svijet bio s njima.

Ti si snažan, jer nosiš vjerovanje

A ostali samo terete nose.

Oni se nadmeću i ponose ovim svijetom

A on je zasnovan na uvozu i izvozu.

Prodali su vjeru za ljubav prema dunjaluku

Ponižene li robe i lošeg li prodavca.

Slavljen neka je Allah, Koji je Poslanika zaštitio od zavidnika, prostaka i protivnika. Slavljen neka je Allah, Koji je konačnu pobjedu podario njemu, a kaznu njegovim neprijateljima. Slavljen neka je Allah, Koji je njegova prsa učinio prostranim, uzdigao spomen na njega, uzdignao mu položaj i povećao nagradu. Slavljen neka je Onaj Koji mu je pokazao kako se nevjerstvo cijepa, kako se tvrđava zablude ruši, a odredi vjere jurišaju.

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا لِيَعْفُرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَنَقَّدَ مِنْ ذَبِيَّكَ وَمَا تَأْخُرَ وَمُتَّمَّ نِعْمَةٌ عَلَيْكَ وَمَيْنَدِيَّكَ صَرَاطًا مُّسْتَقِيمًا وَيَصُرُّكَ اللَّهُ نَهْرًا عَزِيزًا

Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu da bi ti Allah ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na Pravi put uputio i da bi te Allah pobjedonosnom pomoći pomogao. (El-Feth, 1-3)

Peto sijelo

Doista trpim koliko dvojica ljudi od vas

Poslanik je ove riječi izgovorio dok je groznica obuzimala njegovo tijelo, bacajući ga na postelju potpomognuta mnogobrojnim iskušenjima i nedaćama sa svih strana. Ovo čisto tijelo, ovo veličanstveno biće, ovi plemeniti

bokovi drhte od groznice i tresu se od bola da bi dostigli najveličanstveniji stepen koji čovjek, obuzet groznicom, može dostići i najveću deredžu koju bolesnik može imati.

Iskušenja su u skladu s ljubavlju, a nagrada je u skladu sa strpljenjem. Miljenik našem Gospodaru je Poslanik, s.a.v.s. Kada Allah voli Svog roba, On ga iskuša da bi viđao njegovo strpljenje, zahvalnost i predanost. Poslanik, s.a.v.s., je bio prvak i predvodnik strpljivih i u tome ga niko nije mogao nadmašiti. Bio je uzor zahvalnima tako da ga niko nije mogao u zahvalnosti preći. Allah mu je sakupio dva položaja i stepena: strpljivost s jedne i zahvalnost s druge strane.

نَمِيزِبِ الشَّنِيمِ مِنْ نَعَمٍ وَلَا ذَنَبٍ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذَى وَلَا غَمٌ خَيْرُ الشُّوَكَةِ
يُشَانِكُهَا إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ

“Kada vjernika spopadne bolest, nemoć, briga, tuga, bol ili potištenost, čak i kada ga trn ubode, Allah će mu zbog toga oprostiti grijeha.”

Dakle, Gospodar opršta grijeha, vjera štiti, dobra djela daju i nagrada čeka! Pa neka je sretno onome ko sljedi Vjerovjesnika, s.a.v.s!

Šesto sijelo

Jedan trenutak prašnjavih nogu

Kada je Usame ibn Zejd, nakon Poslanikove smrti krenuo s vojskom, od njega se oprostio i ispratio ga prvi halifa Es-Siddik. Usame je jahao na konju, a Ebu Bekr išao pješice. Usame krenu sjahati kako bi halifa uzjahao, ali mu Es-Siddik reče: „Nemoj silaziti. Tako mi Allaha, ja neću uzjahati. Želim jedan sahat naprašiti noge na Allahovom putu.“

Stojimo pred ovim riječima pitajući se: Da li je ovo prvi put da Es-Siddik praši noge na Allahovom putu? Zar ih i ranije nije puno puta naprašio? Zar ih nije naprašio u Mekki kada je bilo malo pomagača, kada su se zategli odnosi sa bliskima, kada je dobro pogaženo, a povećao se broj onih koji su grdili? Zar nije naprašio stopala na Dan Bedra kada se smrt prikradala, kada je nevjerstvo ovladalo, a duše vjernika lebdjele prema Džennetu prostranom koliko nebesa i Zemlja? Zar nije naprašio stopala na Dan Uhuda, kada su se sablje lomile o glavama ljudi, kad je situacija postala teška i zavladao strah? Zar nije naprašio svoja stopala jezdeći arapskom pustinjom prema Tebuku, dok mu je glad ispunjavala stomak, žđ cijedila jetru, vrelina dopirala do svakog atoma u njegovom tijelu, a prašina ispunjavala nosnu duplju? Zar nije naprašio stopala u jutarnjim, večernjim i noćnim pohodima na Allahovom putu?

Sve ovo je radio Ebu Bekr, r.a. A šta smo uradili mi? Gdje smo mi naprašili stopala? Gdje smo se mi borili? Kada smo se žrtvovali?

*Pusti svaku pohvalu Es-Sidikka da blista u tami
Pusti svaki spomen njegovih plemenitosti da bude zapisan.*

Sedmo sijelo

Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju

Ako se ljudi raduju imetku i pompi, ti se raduj riječima *la ilaha illallah!* Ako su srečni zbog dirhema i dinara, ti budi srećan zbog ljubavi prema Jednom i Jedinom! Ako ljudi razbijaju samoću druženjem sa porodicom, ti je razbij spominjanjem Uzvišenog Gospodara!

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Draže mi je da kažem *subhanallahi velhamdu lillahi ve la ilah illallahu vallahu ekber* nego da posjedujem sve što sunce obasjava.“ Ko se, nakon ovih riječi, može radovati samo porodicu, voljenima, imetku ili prijateljima?

وَمَا أَمْنَأُكُمْ وَلَا أُلَادِمُكُمْ بِالَّتِي تَمَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا رُنَفَى

Ni bogatstva vaša ni djeca vaša neće vas učiniti Nama bliskim. (Sebe, 37)

Koga očara svježina i blistavilo tijela i ljepota njegovih crta, neka zamisli tren kada crvi krenu silaziti niz njegovo lice i kada mu zemlja prekrije trepavice. Koga očara položaj i uzdigne vlast, neka se sjeti dana kada će mu u kaburu kosti biti polomljene, kada će mu zubi iz vilica popadati.

I pitaj zemlju o sultanima i vladarima

Snažni vladari postadoše krhkke kosti.

Čudna li je smrt! Odnijela je razum razumnima, svezala jezik govornicima i polomila pera književnicima! Sve se topi i postaje zemlja osim dobrih djela. Sve nestaje, samo sjećanje na Allaha ostaje!

Ono što je kod vas, prolazno je, a ono što je kod Allaha – vječno je!

*Čovjek je samo priča koja ostaje iza njega
Pa potrudi se biti lijepa priča onoga ko svijest ima!*

Osmo sijelo

Ti, slabe odlučnosti

Čovjek može živjeti na principima jedino ako se žrtvuje.

Znaš li da je Poslaniku na glavu bacana ovčija utroba, da su mu noge krvarile, sjekutići polomljeni, glava ozlijedena, prijatelji ubijani? Znaš li da je vezivao kamen na stomak od silne gladi? Da je u nekim slučajevima nadjačan? Zatvoren je na posjedu Ebu Taliba i svojim ušima je slušao uvrede, očima gledao zamke, protjeran je iz doma i optuživan za ludilo, čarolije i vradžbine?

Zar ne znaš da je Ahmed ibn Hanbel zatvaran, bičevan, zabranjeno mu je bilo držati predavanja i prijećeno smrću! Omer je ubijen u mihrabu nožem koji mu je probio tijelo! Osmanova krv potekla je po Mushafu od sablje pobunjenika, a imao je osamdeset godina! Alija je udaren sabljom haridžija tako da mu je iz glave počela teći krv.

Kako mogu biti zasađena drveća principa i ideja bez iskušenja? Kako će srca zavoljeti kukavicu koji živi samo za svoj stomak? Kako će ummet zavoljeti bijednika koji nije spremjan žrtvovati se i ponuditi svoju hrabrost?

Deveto sijelo

I spomen na tebe smo podigli

Gdje su oni koji su se borili protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s? Da li se igdje spominju? Kakav im je kraj? Gdje su oni koji su napadali bezgrješnog? Nestalo je njihovih tragova, njihove riječi su pale na dno i išcupani su iz korijena.

A kada je Poslanik u pitanju, njegovi principi i dalje žive, njegova poslanica se proširila, njegovi odredi su pobjedili. Izbrisao je iz srca historiju svojih protivnika, a napisao svoju koja veliča Poznavaoca svih tajni. Njegovo ime se spominje na minberima, njegovo učenje se prokla muje na govornicama, a neprijatelji su prokleti i pokuđeni u svakom vremenu i svakoj zajednici.

Gdje su oni što su zarobili i bičevali Ahmeda ibn Hanbela? Znaš li za ikog od njih ili si o njima slušao? A Ahmed ibn Hanbel je uvijek s nama, spominjemo njegovo znanje, život, a njegove neprijatelje ne poznajemo, ne volimo ni da ih spominjemo.

Gdje su neprijatelji šejhul-islama Ibn Tejmije? S njima je umrla i njihova historija, njihove fetve i stavovi. Oni su nepoznanice na ovom svijetu i margine u knjigama. Zaboravljeni su, a o Šejhul-islamu svi govore. Često čujemo kako ga ljudi spominju, njegove riječi odjekuju u svim vremenima, a njegova nauka se širi među starima i mladima. Uzvišeni kaže:

كَتَبَ اللَّهُ لَا يَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

Allah je zapisao: 'Ja i poslanici Moji sigurno ćemo pobijediti!' – Allah je, zaista, moćan i silan. (El-Mudžadela, 21)

*Sjećanje na vas putuje
i među ljudima se širi poput miska,
A sjećanje na vaše neprijatelje je poput kihavice.*

وَاللَّهُ الْعَزَّةُ وَلَرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

A snaga je kod Allaha i Poslanika Njegovog i u vjernika, ali licemjeri neće da znaju. (El-Munafikun, 8)

Deseto sijelo

Zar Allah nije dovoljan Svome robu

Budi zadovoljan Allahovom zaštitom i neće ti trebati više ničija. Allah upravlja svim, a Njime niko ne može upravljati. Osloni se na Njega, jer je On živ i ne umire. Sve umire osim Njega.

Bio je dovoljan Svom prijatelju Ibrahimu kada je baćen u vatru, te ju je pretvorio u hladnu i spasonosnu. Zar nije spasio Nuha poplave onoga dana kada je Zemlja postala lopta u moru vode. Zar nije Musau rascijepio more, uništio njegove neprijatelje i dao da iz stijene potekne pijača voda? Zar nije spasio Muhammeda, s.a.v.s., od svih nedaća i izbavio ga iz problema? Zar ga nije sačuvao atentata? Zar ga nije pomogao u borbama? Zar njegovo srce nije ispunio prijateljstvom i sačuvao ga otuđenosti? Učvrstio mu je srce u strahotama i pomogao ga u tegobama. Ko Ga je molio, pa mu se nije odazvao? Ko je došao na Njegov prag, pa ga On odbio? Ko je od Njega nešto tražio pa mu nije dao? Ko je Njemu pribjegao, pa mu On nije bio dovoljan? *Svakog časa On se zanima nećim.* On daje bogatstvo i siromaštvo, usmrćuje i oživljava, sastavlja i rastavlja, daje i uzima vlast, daje bolest i lijek, iskušava i otklanja iskušenja... Vlast je u Njegovim rukama i stvorena postupaju po Njegovim naredbama.

Kada te ophrve brige i tuge,

Ti se okreni Jedinom i Gordom.

I znaj da je Allah Uzvišeni,

Onaj Koji nafaku i sudbinu određuje.

Tako ti Allaha, brate, pokucaj na Njegova vrata i poželi Njegovu blizinu. Razmisli o Njegovoј Knjizi i druži se s Njegovim miljenicima. Pronaći ćeš olakšanje i uspjeh i postići nagradu i spas.

Sve će, osim lica Njegovog propasti, Njemu pripada sud i Njemu ćete se vratiti. (El-Kasas, 88)

Jedanaesto sijelo

Ne tugujte i ne žalostite se, vi ćete pobijediti

Vi ste pobjednici u vjerovanju. Vjerovanje je jasno, nedvosmisleno i čvrsto poput brda. Čisto poput osvita zore i savršeno poput onoga ko ga je donio, neka je na njega Allahov salevat.

Vi ste pobjednici u robovanju. Gospodar, Bog, Pomač i Opskrbitelj je Allah, Gospodar svjetova.

Vi ste pobjednici u primjeru. Vaš odgoj je najodabraniji dio učenja, suština vrijednosti svih naroda i vrhunac onoga do čega su došle svete knjige.

Vi ste pobjednici svojom Knjigom. To je Objava koja se objavljuje. Zabluda joj ne može prići ni sprijeda ni straga. Ne može dosaditi stalnim ponavljanjem. Njena nadnaravnost ne prolazi i njene poruke su neprekidne.

Vi ste pobjednici i u misiji. Vaša misija je božanska, internacionalna, potpuna i savršena. Ona je tajna spaša čovječanstva i riznica ljudskog uspjeha. Ona je izvor ljudskog spasa na dunjaluku i Ahiretu.

Vi ste pobjednici i vašim vođstvom. Vaš vođa je bezgrješan, pomognut je Objavom. On sudi pravedno i promovira istinu i plemenitost, i najbolji je uzor stvorenjima.

Vi ste pobjednici i historijom. Na njenim stranica-
ma su imena Es-Siddika, El-Faruka, Zun-Nurejna, Ebu
Sebtejna, Sejfullaha, Povjerenika ovog ummeta.

Vi ste pobjednici i požrtvovanostu. Pitajte Bedr,
Uhud, Kadisiju, Jermuk, Hittin, Ajnu Džalut, pitajte
glave velikana, radi čega su odrubljene? Pitajte krv vite-
za, radi čega je prolivena? Upitajte čisto srce, radi kojih
principa je ubijeno?

Vi ste pobjednici i svojom tradicijom. Vi nemate priča
hiljadu i jedne noći, Hamurabijevih laži, Platonove bezu-
mnosti ili Šekspirovih snova. Vi imate Knjigu koja se čita,
sunnet koji se slijedi, ajete, dokaze, argumente, svjetlo,
uputu i lijek za ono što je u prsima.

Dvanaesto sjelilo

Allah je kupio

Ugovor je napisan, zavjet je dobijen, a krv je proda-
ta. Kupac je Uzvišeni Allah: *a čije su riječi od Allahovih
istinitije!*

Ko bolje ispunjava ugovor i obećanje od Allaha? Pro-
davci vjernici su pioniri Bedra i Uhuda. To su dirljive
situacije i spomena vrijedni prizori. Artikl je Džennet
prostran koliko nebesa i Zemљa. Ko u njega uđe neće
ostariti, neće se kajati, mladost mu neće prolaziti niti se
odjeća pocijepati. Cijena je krv klanjača koja je potekla
iz njegovih prsa na vrhovima sablji i prolila se niz kopinja.
Jesi li čuo za trgovinu poput ove? Iskrenije, skuplje, ljep-
še, potpunije i blaže?

Imeci, životi, časti, lobanje i krv – sve to pripada

našem Stvoritelju. To je kod nas samo na korišćenje. A Vlasnik te robe ima najveće pravo: *Allah vam naređuje da emanete povjeravate onima koji su ih dostojni.* Mi nemamo ništa, mi ne posjedujemo ništa! Davanje, poklon i darežljivost su od Allaha. On je stvorio, opskrbio, dao zdravlje, prekrio mahane i bio blag.

Ko bude škrtnut krv na Allahovom putu, Allah će se na njega rasrditi i bit će jeftin i ponižen.

*Duše kušaju smrt pogibijom, pa nisi vidio
Da ništa poštovanje ne donosi kao pogibija.*

Trinaesto sijelo

Oni život na ovom svijetu vole

Robovi dinara i dirhema su najniži sloj na ovom svijetu. Poniženi su i beznačajni. Nemaju cilja niti brige. Sve njihove potrebe svode se na odjeću, hranu i uživanje.

Škrti su i kukavice. Njihovi jezici nasrću na čast čestitih, a ruke ne udjeluju. Srca su im osora i ispunjena prijezirom i mržnjom. Oni vole život na ovom proletarnom svijetu. Međusobno se radi njega vole i odmaraju spominjući ga. Vole život na ovom svijetu i njemu služe. To je stajanje na nogama ambicija i žudnji u noći strasti i prohtjeva. Oni stoje na vratima pohlepe pružajući ruke siromaštva. Oni su siromasi makar i sakupili imetka. Bit će gladni makar se i najeli.

*Ko provede sate skupljajući imetak
A strahujući od siromaštva, već je proizveo siromaštvo.*

Oni vole ovaj prolazni život, koji nudi prolaznu sreću, prolazni odmor.

Njihov grijeh je što vole prolazni život. Loše im se pripisuje što su zaljubljeni u varljivi dunjaluk. Zaboravili su spominjati Allaha i napustili su Njegove kuće, odvraćaju od Njegovog puta, a sve to jer vole ovaj svijet. Bore se protiv Allahovih odabranih robova, prekoračuju Njegove granice i skrnave svetinje, jer oni vole život na ovome svijetu! Jure za prohtjevima i tragaju za željama, tumarajući pijani u svome nemaru, a dovoljno im je to što vole ovaj prolazni život!

Allah najbolje zna, i neka je salevat i selam na vjerojesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

SADRŽAJ

SUPTILNOSTI	5
BUDI NA DUNJALUKU KAO STRANAC	24
Vrste tuđinstva.....	34
Važnost vremena.....	35
Vrste omladine	38
Grupa koja sebi nanosi nepravdu.....	38
Umjerena skupina.....	40
Oni koji prednjače u dobru.....	40
BEZVRIJEDNI DUNJALUK	45
Možda se spasiš.....	53
Ne zaboravi Allaha	64
Dragocjenost vremena.....	77
Primjer dunjaluka.....	87
Ti, koji umaraš tijelo	95
BOGOBOJAZNOST.....	127
Princ i siromah	127
Mi čovjeka stvaramo da se trudi	135
I u vama samima – zar ne vidite?	146
Tvoji skupocjeni udisaji.....	153
Smatrajte ga neprijateljem	164
Allah i Poslanik upozoravaju na šejtana	164
Ajeti koji štite od šejtana.....	167

Kazivanje o Bersisu i šejsitanu.....	170
Kako se zaštititi od šejtana.....	173
Naredba bogobojaznosti	176
Bogobojaznost u jeziku.....	180
Bogobojaznost u ishrani.....	185
Bogobojaznost u sluhu i vidu	187
Djela se cijene prema završecima.....	192
Znaci lijepog i lošeg završetka	203
Znaci lijepog završetka	204
Znaci lošeg završetka.....	209
SIJELA VJERNIKA	213
Prvo sijelo: Budi s njima.....	213
Drugo sijelo	215
Treće sijelo.....	217
Četvrto sijelo	218
Peto sijelo	219
Šesto sijelo.....	220
Sedmo sijelo	221
Osmo sijelo	223
Deveto sijelo	223
Deseto sijelo.....	225
Jedanaesto sijelo.....	226
Dvanaesto sijelo	227
Trinaesto sijelo	228

Nakon što su prohujale epohe, prošla stoljeća i protekle decenije, pojavili su se učenjaci koji su jedino pisali posebna djela o suptilnosti. Međutim, nisu uspjeli smekšati srca. Srca može smekšati jedino Onaj Koji ih je stvorio, izveo iz ništavila, oblikovao i živim učinio - jedino Uzvišeni Gospodar.

Pjesnik je rekao:

*Jutrom i večerom putujemo za onim što nam treba,
A potrebe živoga nikada ne prestaju.*

Doista, čovjek je sastavljen od dana. Kada nam protekne jedan dan, prošao je dio nas.“

Svaki dan u kome Sunce obasja dunjaluk govori: „O sine Ademov, iskoristi me! Tako mi Allaha, neću se više vratiti sve dok Allah ne naslijedi Zemlju i sve što je na njoj.“

Doista, mi nismo ništa drugo do dani, uzdasi...

Naši životi su samo trenuci, čak i kraće od toga. Knjiga "Bičevi srca", dr. Aid el-Karnija, autora nekoliko bestselera u islamskom svijetu, na samo njemu svojstven način budi zaspala srca, odagnava beskorisne brige i tjera nas da se bavimo suštinskim pitanjima iskrenosti. U maniru vrsnog psihologa, autor koga ćete prepoznati po knjizi "Ne tuguj", ponire u dubinu vjerničke duše, koja ponekad zna usporiti svoj uspon, iako zna da u imanu nema stagnacije: ili raste – ili pada.